לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

יום ו', כ"ב בטבת תשמ"ז, 23 בינואר 1987 / שנת מ"ד מס' 13251 / המחיר 1.35 שקל כולל מע"מ

שבועון צרפתי: נכדו של האיאטולה ביקר בישראל — בא לבקש נשק

מאת ארנון יפה, כתב „על המשמר" בצרפת

פאריס. — נכדו של האיאטולה חומייני ביקר בישראל ב־21 בינואר, במטרה לחדש את הקשרים בין המשטר בטהרן לבין ישראל — טוען השבועון הפאריסי „ו.ס.ד." השבועון מביע את הסברה, כי נכדו של שליט איראן בא לבקש עוד נשק. הידיעה מסתמכת על מידע, המופץ באירופה על־ידי מתנגדיו של האיאטולה חומייני, כדי להבאיש את ריחו בעיני חסידיו.

עובדי בתי־החולים שבו לעבודה: סבל מיותר בגלל עיקשות האוצר

השביתה תחודש אם המו"מ לא יתקדם

ההחלטה לשוב לעבודה התקבלה אתמול לאחר שלמועצת העובדים הגיע מברק מיו"ר ועדת פדה, שהבטיח לכנס הוועדה לאלתר ● בדיון ראשון בוועדה סוכם כי העובדים יגישו ביום ראשון רשימת תביעות ● קיסר: האוצר פועל משיקולי יוקרה ● תובעים להעמיד לדין משמעתי יו"ר ועדת פדה

מאת יוסף שמי, רפאל גאון ואשר שילוני, כתבי „על המשמר"

ועדת פדה התכנסה אתמול אחה"צ במובטח, עם סיום השביתה של עובדי המינהל והמשק בבתי־החולים הממשלתיים. סוכם, כי נציגי העובדים יכינו עד ליום א' רשימת תביעות להשוואת תנאי שכר ועבודה לאלה של מקביליהם בקופת־חולים.

סליחה מהחולים

אתמול אמר יו"ר ועד העובדים של בתי־החולים הממשלתיים, כי הוא חש צורך לבקש סליחה ולהתנצל לפני כל החולים שסבלו בשל השביתה, אך לא היה מנוס ממנה, בשל סירוב האוצר לכנס את ועדת פדה. אילו היו מכנסים את הוועדה לפני ימים מספר, היה אפשר למנוע את השביתה ואת הסבל, אמר רוני שלם.

על תנאי

תוך סערת־רוחות והשמעת דברים קשים נגד הממשלה וההסתדרות, החליטה אתמול המועצה הארצית של עובדי מינהל ומשק, ברוב של 42 לעומת 21, להיענות לצווי המניעה של בית־הדין האזורי בירושלים ולשוב מייד לעבודה תקינה בכל בתי־החולים הממשלתיים.

אך ההחלטה לשוב לעבודה היא על תנאי: אם עד יום ג' הקרוב לא יגיעו העובדים לכלל הישג, תתכנס המועצה הארצית למחרת ותחדש את השביתה ואף תחריף אותה.

המברק ששכנע

רוב חברי המועצה, שתחילה התנגדו לכל פשרה, שינו את עמדתם למקרא מברק, שהתקבל אתמול מיו"ר ועדת פדה, גלעד נויברגר, שהבטיח, שאם יחזרו העובדים לעבודה עוד היום, תתכנס ועדת פדה בשעה 5 אחה"צ בבית־החולים ע"ש „שיבא", במטרה להגיע לפתרון.

מחאה וצער

בהחלטה שנתקבלה נאמר, בין השאר: ציבור העובדים חוזר לעבודה תוך הבעת מחאה וזעם על פניית האוצר לבית־הדין לעבודה, בניגוד לדעתה של שרת הבריאות, במיוחד, כאשר צווים כאלה לא הוצאו נגד קבוצות עובדים אחרות.

צויין, כי החלטת המועצה לשוב לעבודה נבעה בעיקר משיקולים אנושיים, ומתוך כך שמצבם של החולים הלך והחמיר והעובדים לא יכלו לעמוד מנגד, אך השיבה לעבודה מותנית בביצוע תוכן המברק ששלח יו"ר ועדת פדה, כי הוועדה תכונס מייד עם מילוי אחר צווי־המניעה והוועדה תפעל על־פי

(המשך בעמוד 22)

ראש חדש לבל"ל: ד"ר חת

נבחר לתפקיד חרף הביקורת שנמתחה עליו בדו"ח בייסקי

מאת אורי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

ועדת המינויים של „אוצר התיישבות היהודים" גיבשה אמש סופית את רשימת חברי הדירקטוריון של בנקלאומי, ובראשו יו"ר חדש, אולם חברי הוועדה החליטו שלא לפרסם את השמות לפני שיוצגו הבוקר בפני מועצת „אוצר התיישבות היהודים", שאמורה לאשרם.

הנבחר — ד"ר חת

במהלך הישיבה המכרעת, שנערכה אתמול בערב בביתו של אריה דולצ'ין בתל־אביב, הגיע אליה אחד המועמדים, ד"ר מאיר חת. אולם הן חת והן חברי הוועדה סירבו לומר, אם הוא נבחר לתפקיד יו"ר בל"ל. אחד מחברי הוועדה, עו"ד דב ברזילי, אמר בעניין זה: „לא נרתענו מהביקורת הציבורית שנמתחה על ד"ר חת", אבל גם הוא סירב

לומר אם חת נבחר לתפקיד. ברזילי הוסיף: „חת הגיע כיוון שהזמנו אותו. ולישיבות קודמות הזמנו גם מועמדים אחרים". עם זאת במהדורות החדשות בקול־ישראל, נמסר כי זהו ד"ר חת.

ביקור בוועדת בייסקי

בשבוע האחרון נשמעו קריאות רבות שלא למנות את חת ליו"ר בל"ל, בגלל מעורבותו בוויסות המניות. ד"ר חת היה יו"ר דירקטוריון הבורסה [illegible] 1979 וועדת בייסקי קבעה, כי למרות שהוא דיבר בפומבי על הסכנה שבוויסות, אין בכך כדי לפטור אותו מאחריות.

עו"ד ברזילי אמר, כי ועדת המינויים גיבשה רשימה של 12 חברי דירקטוריון, ואין בסיכום שהושג המלצה למנות סגן ליו"ר הדירקטוריון.

אריה דולצ'ין אמר לאחר הישיבה לעיתונאים שהמתינו ליד ביתו: „סיכמנו לא למסור שמות — תדעו אותם מחר בבוקר". הבוקר יתכנסו 19 חברי מועצת „אוצר התיישבות היהודים" כדי להצביע על רשימת המועמדים שתוצג בפניהם. ולאחר ההצבעה יציג אריה דולצ'ין את הדירקטוריון החדש של בנקלאומי.

התחייה „ניצלה" מפילוג ● עמוד 2

„מגעיל, שפל" — „אידיוט, פאשיסט" חילופי דברים בוועדת הכספים ● עמוד 3

אי־בהירות בערעורו של טחן ● עמוד 2

היום פסה"ד ברצח דפנה ברמון ● עמוד 23

מתה הצעירה שהפכה „צמח" ● עמוד 24

רבע מהכוח המגן על בצרה הושמד ● עמוד 4

חשיפה: פליטי הבית השרוף ● מוסף לשבת עמ' 5

בליכוד מתקשים להיפרד מפרץ

מאת דורית גפן, כתבתנו לענייני מפלגות

ראש הממשלה יצחק שמיר וח"כ יצחק פרץ שנפגשו אתמול החליטו לקיים פגישה נוספת במהלך השבוע הבא כדי לנסות ולמצוא פתרון אשר יאפשר את חזרתו של פרץ לממשלה. עד אז תמשיך ש"ס להיות שותפה בקואליציה.

בפגישה אתמול הועלו כמה רעיונות על־ידי ראש הממשלה, אך לא הסתמנה הסכמה בין הצדדים. מקורבי ראש הממשלה אמרו אתמול, כי שמיר יעשה בימים הקרובים מאמץ נוסף למצוא פתרון מוסכם בסוגיית מיהו יהודי והרישום של הגיור.

בפגישה אתמול השתתפו בין היתר גם סגן השר פנחסי מש"ס וסגן השר רוני מילוא, הממלא בפועל תפקיד שר הפנים, וכן מזכיר הממשלה אלי רובינשטיין.

לקחי הדולר הנופל

עוד בתחילתה של שנת 1986 הפכה ארה"ב למדינה, שרובץ על כתפיה חוב חיצוני הנאמד ביותר ממאה וחמישים מיליארד דולר, ולנטל זה נוספו בארצות תריסר החודשים שחלפו עוד כמאה ושמונים מיליארד דולר לחובות. החוב האמריקני גדול פי שלושה עד ארבעה מן החוב של מכסיקו או ברזיל, ואין איפוא כל הפתעה בהחלשותו המהירה, הגובלת בפאניקה ממשית, של הדולר. המומחים, אשר ניתחו בעבר את ההתפתחויות החזויות בסחר החוץ של ארה"ב, ניבאו לא פעם שער חליפין עתידי של 1.5 מארק ו־100 ין לדולר; רק בשערים אלו, אמרו תהיה שוב התוצרת האמריקנית בתחרות בשווקי העולם, ובעיקר בשווקי ארה"ב עצמה. אך אזהרותיהם הושמעו לשווא – הבית הלבן בוואשינגטון המשיך רוב התקופה להלוך על ניהול מדיניות כלכלית נרחיקה ובלתי־אחראית, שעיקרה עידוד הצריכה הפרטית תיבוא וההוצאה הבטחונית, על חשבון השקעות, הרווחה הציבורית והייצוא, תוך התעלמות גמורה מן הסכנות הגוברות. דרוש היה העיצוב הכלכלי של חודשי הסתיו והחורף, חשיפת פרשיות הרמייה והשחיתות בוול־סטריט, כשלון המאמצים לריסון הגרעון התקציבי והמשך הקפאון ביצור ויצוא, על מנת שגם אצל הכוהנים השרופים ביותר של כלכלת רייגן תופיע ענגה של ספקנות בנכונות דרכם. לא כן אצל האחרים: כלכלני כל האסכולות מאוחדים מזמן בדעתם כי מימשל רייגן נכשל לחלוטין בניהול מדיניות כלכלית, וסיבך את ארה"ב בחובות חוץ, ואת ממשלת ארה"ב בחובות פנים, כה כבדים שיחלוף לפחות עשור עד אשר תיחלץ מהם אמריקה החזקה.

הלקח הראשון מן המפולת הדולרית, העלולה להרעיד את סיפי העולם הפיננסי כולו, הוא שאפילו הגדולה במעצמות אינה יכולה לנהל לאורך זמן מדיניות של „להיטיב עם העם" ללא חשבון וללא הגבלה; אפילו היא חייבת לכלכל את מעשיה כך, שלא תורשה קפיצה ברמת חיים פרטית שלא תלווה בקפיצה שוות ערך בתוצר הלאומי. גם היא חייבת לחיות במסגרת אמצעיה, שאם לא כן היא מושכת מן המותר, והמחיר מגיע מהר מאוד. אנו הישראלים למדנו על בשרנו את המחיר הכבד של מדיניות צרכנית אלקטוראלית, כאשר נדרשנו ב־85' לפרוע את החשבון שהשאיר הצמד ארידור־כהן אורנז. והיום אנו חרדים לראות שאותו תהליך הרסני של צריכת־יתר ויריסון־יתר חוזר עתה על עצמו.

הלקח השני הוא בתחום מדיניות שערי החליפין. לפני חודשים אחדים הצמוד השקל לסל מטבעות, במקום לדולר, ואחרי־כך, במועד אומלל, פותח העיר: בעיקבות מאניפולאציות אלו, סחר החוץ הישראלי ניזוק דווקא מניבולת הדולר האחרונה. והשבוע התעורר הצורך בביצוע פיחות חדש, אשר יתקן את ייסוף השקל של השבוע שחלף, שבא לאחר פיחות השקל של השבוע שלפניו. וחוזר חלילה. אנו עלולים לשוב אל מעגל הרשע של פיחותים ואינפלציה מואצת; הענין, שהחזיק שנה וחצי את היציבות הכלכלית בהצלחה יחסית, שוחרר ללא צורך מתושבתו – הבה נחזירנו למקום בטרם שוב יוצא המשק משיווי־משקלו.

תאצ'ר תסייע למאמצי השלום של פרס

הבטיחה ללבן עם חוסיין, שיבוא ללונדון, תנאי הייצוג הפלשתיני בוועידה הבי"ל ● פרס: יציאת יהודי בריה"מ חשובה מחידוש הקשרים הדיפלומטיים

מאת עוזי מחנימי, כתבנו בבריטניה וכתבי סוכנויות הידיעות

לונדון. — בעקבות פגישתו של שר החוץ, שמעון פרס אמש, עם מארגרט תאצ'ר, תיפגש ראש ממשלת בריטניה בקרוב עם המלך חוסיין ותלבן עמו כמה נושאים שעלו בשיחה, ואשר פרס ביקשה להעבירם למלך ירדן.

פרס ועוזריו לא היו מוכנים לומר באילו נושאים מדובר, אך ניתן לנחש, כי הכוונה לשאלת הייצוג הפלשתיני בוועידת שלום בין־לאומית. למרות זאת, הרגיש פרס, כי שאלת הייצוג הפלשתיני תישאר הבעיה האחרונה לפתרון, לפני כינוסה של ועידת שלום.

שיתוף פעולה מודיעיני

בשיחה בארבע עיניים בת למעלה משעה, שוחחו פרס ותאצ'ר על יחסי מזרח־מערב והוועידה הבין־לאומית לשלום במזה"ת, נושא שהושגה בו תמימות־דעים בין השניים.

פרס הודה לתאצ'ר על טיפולה המסור בנושא יהודי בריה"מ.

תאצ'ר גילתה עניין רב ובקיאות רבה במלחמת עיראק־איראן, והשניים דיברו על שיתוף פעולה מודיעיני בין ישראל לבריטניה בנושא זה.

בריטניה תומכת בכינוסה של ועידה בין־לאומית לשלום במזרח התיכון, אך רק בתנאי שהצדדים הישירים יבואו אליה „כדי לעשות עיסקה", ולא כדי להפוך אותה לעוד „בימה להשמעת רטוריקה" — אמר אמש שר החוץ הבריטי, סר ג'פרי האו, בנאום שנשא בעקבות פגישתו ביום ו' עם עמיתו הישראלי, שמעון פרס.

האו הרגיש, כי לשם הבטחת ההצלחה, יש לקבוע מפורשות, לפני

(המשך בעמוד 22)

לונדון – שר־החוץ פרס, ועמיתו הבריטי ג'פרי האו, בפגישות שמקיים שר־החוץ הישראלי בבריטניה [צילום, אי.פי.]

2 קצינים בכירים ננזפו על הריגת החייל האירי בלבנון

משום שאיפשרו לקצין האחראי במקום לצאת לשטח שלא הכירו ● הקצין הזוטר לא נענש, אך הועבר לגיזרה אחרת

מאת יהודה צור, ואבי בניהו, כתבי „על המשמר"

בעקבות חקירת הריגתו של החייל האירי מכוח יוניפי"ל על־ידי כוח צה"ל, הוחלט לנקוט צעדים משמעתיים נגד שני קצינים בכירים בפיקוד צפון, והם ננזפו בנזיפה.

בסוף השבוע הגיש קצין בכיר בפיקוד צפון, שמונה על־ידי אלוף הפיקוד לחקור את הפרשה, את ממצאיו לאלוף יוסי פלד. לאחר שהדבר הובא לידיעתו של הרמטכ"ל החליט אלוף הפיקוד לנקוט צעדים משמעתיים נגד שני הקצינים הבכירים. הקצין היה אחראי ישירות בשטח בעת האירוע לא נענש, אך הועבר לגיזרה אחרת.

גורמים צבאיים בפיקוד צפון מסרו, שאלוף הפיקוד החליט על ריענון נוהגים בפעילות צבאית והופקו לקחים מקצועיים וטכניים, בין היתר מדובר על סימנים ברורים של עמדות יוניפי"ל, לרבות סימנים מוסכמים בין יוניפי"ל לצה"ל, כדי למנוע הישנות מקרים דומים. אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, ייפגש עם מפקד יוניפי"ל וידווח לו על ממצאי החקירה.

כזכור הביע הרמטכ"ל צער על הפגיעה [illegible] נטל על עצמו את האחריות [illegible] זה, והרגיש, כי הריגת החייל נבעה מטעות אנוש [illegible]

שני הקצינים שננזפו [illegible] אלוף פיקוד הצפון [illegible] בכירות.

מקורות צבאיים [illegible] השניים ננזפו על שאיפשרו לקצין הזוטר לצאת לשטח שלא הכיר. כמו־כן נאמר בדו"ח [illegible] כי החיילים שפתחו באש [illegible] את הסימון המוסכם של היוניפי"ל שעה שנפתחה עליהם אש על־ידי כוח צה"ל.

נשיא המדינה, חיים הרצוג, הביע אתמול תקווה, כי התקרית [illegible] לא תעיב על יחסי ישראל עם אירלנד. „זו היתה טעות [illegible]" אמר.

„הצעה יהירה וחסרת רגש"

אלמנתו של החייל האירי דוחה ברוגז את הצעת ישראל לשלם פיצויים על מותו.

לפי ידיעות בעיתונות האירית, הציעה ישראל פיצויים של 50 אלף דולר.

האלמנה, הולי מקלולין, שלה חמשה ילדים, אומרת בהודעה שפירסמה: „אני דוחה את ההצעה המעליבה הזאת. כמה מחיילי יוניפי"ל חייבים להיהרג לפגיעות לפני שבני העם הישראלי יתעוררו ויראו מה עושים בשמם בלבנון?"

ההצעה הישראלית זכתה לגינויים באירלנד. שר־ההגנה האירי, פאטריק או'טול, אמר, כי ההצעה אינה אלא בבחינת „כסף להרגעת המצפון".

אלמנתו של החייל טוענה, כי הצעת הפיצויים היא „יהירה, חסרת רגש ולא בעיתה". (ע"ר)

„את האוויר רק אלוהים יקח מאתנו" – הפגינו תושבי ת"א נגד טורבינות הגז

מאת שלמה סלוצקי, כתב „על המשמר"

מאות תושבי רמת אביב, בבלי, שיכון ל', ושכונות עבר הירקון הפגינו אתמול נגד הקמתה של תחנת כוח רידינג ג', כשהם צועדים מהמתנ"ס שברחוב האוניברסיטה ועד לחניון מוזיאון הארץ, שם התקיימה עצרת מחאה בהשתתפות חברי הכנסת יאיר צבן ובני שליטא וחברי הכנסת לשעבר יוסף תמיר וידידיה בארי.

הדוברים בעצרת יצאו נגד המיפגע האקולוגי המזיק והבלתי הכרחי שכופה חברת החשמל על התושבים בכוח חוק מיוחד שהתקבל, לדברי יוסף תמיר, „בלי שחברי הכנסת ידעו על מה הם מצביעים".

מקום קיומה של העצרת, שממנו ניתן לצפות ממרחק כמה מאות מטרים בארובות תחנת רידינג ג' („אבר הירקון", כלשון אחת הכרזות), המזוהמת מזה שנים את האוויר באיזור, ובתחנת רידינג ד' ההולכת ומוקמת, היווה מקור השראה להתקפות הדוברים על חברת החשמל והגיבוי שהיא מקבלת משר־האנרגיה שחל.

בהתייחסו לכפיית תוכניות שונות המשפיעות על חיי התושבים מבלי להתייעץ עימם, קרא צבן לעבר המפגינים: „עם כמה טורבינות נוספות, יהיה צורך בבית־קברות ברמת־אביב ג', שלא מזמן מחיתם על הקמתו". ולאחר מכן קרא בחידוד לשון למשה שחל „שלא להשקיע כל־כך הרבה אנרגיה בתוכנית ללא תשתית".

צבן ושליטא קראו לשרת־הבריאות לתת פירסום לדו"ח שהכין ד"ר שמואל ברנר ממשרדה, אשר פירסומו נמנע עד כה באופן תמוה, ושמסקנתו היא שאין מקום לבנות טורבינות באיזור מגורים אלא לצורכי חירום בטחוניים, אשר אינם קיימים במקרה זה.

„לא צעקנו די"

נציג מועצת עיריית תל־אביב, ד"ר טורקובניק, תבע את הזדהותו של ראש העירייה השוהה בחו"ל עם העצרת, ושלל את טענת חברת החשמל שהטורבינות יופעלו רק בשעת חירום. „בשעת חירום מתייחסים בחברת החשמל למצב חירום מבחינה תחבורה, [illegible] הוכיחה יעילות יותר בחודשים האחרונים, ולא לשעת חרום בטחונית, שעליה ינתן להתגבר בין היתר בגנרטורים הקיימים ב־75 אחוז ממוסדות הציבור", אמר.

תושבת השכונה שהינחתה את האירוע היתה יותר תקיפה מהדוברים האורחים ואמרה: „לא צעקנו די כשמילאו את השטח במכוניות וכאשר סגרו מעבדה בקופ"ח, וכשסגרו לנו את „קריה" לא השתוללנו. תכינו לנו בית־קברות מימין, את רידינג ד' משמאל. ועכשיו גם רידינג ג' ממש בחדר השינה שלנו. את זה אנו לא ניתן, את האוויר רק אלוהים יקח מאיתנו".

פקידי האוצר: הפער בינינו בנוגע לסיוע לקופ"ח גדול משחשבנו

סכום של 60 מיליון שקל מפריד עדיין בין הצדדים וסיום הסכסוך טרם נראה לעין

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

סיום הסכסוך בין ההסתדרות לממשלה סביב הדרישה לסיוע ממשלתי לקופ"ח בלליות טרם נראה לעין.

אתמול נסתיימה ללא כלום פגישה בין פקידי האוצר ופקידי קופ"ח שנועדה „למצוא פתרון למחלוקת, אשר מונעת את חתימת הסכם עיסקת החבילה בין הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים הפרטיים. „הפער בינינו גדול ממה שחשבנו לפני הפגישה" אמרו פקידים ממשלתיים לאחר הפגישה.

לפניה היו ציפיות שיימצא הסדר שיאפשר לממשלה להורים סיוע לקופ"ח. תקוות אלה התבססו על ההצהרות שנתן מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר לאחר פגישתו עם שר האוצר משה ניסים ביום ו'. קיסר הגדיר את הסיכום שהושג עם ניסים באותו יום כ„פריצת דרך".

לדברי פקידי האוצר, מפריד בין הצדדים פער של 50 עד 60 מיליון שקל. האוצר מוכן להגדיל את הסיוע לקופ"ח עד 40 מיליון שקל, כדי לממן 60 אחוז מההוצאות שנגרמו לקופה עקב יישום ההסכם עם האחיות. לדברי הפקידים, דורשת ההסתדרות סיוע גדול בעשרות מיליוני שקלים מסכום זה.

לעומת זאת קרובים האוצר וקופ"ח להסכם במה שנוגע לפריסת חוב לטווח קצר בסך 50 מיליון שקלים.

אנשי האוצר אמרו, שמשרדם לא יסטה מעקרונות ההסכם בין הממשלה להסתדרות ממארס 86', אשר התבסס על הדו"ח שהוכן ע"י יעקב גדיש.

לדבריהם, ההסתדרות וקופ"ח לגיים כ־70 מיליון שקל תוך היצמדות לתנאי ההסכם, ודבר זה צריך לאפשר לקופה לפעול ללא הפרעות. על־פי החשבון של פקידי האוצר, היו תשלומי קופ"ח בגין הסדרי מילוות ותשלומי ריבית [illegible] משיכות יתר [illegible] שקל מנה שהיה צפוי [illegible] לקופ"ח הכנסה לא צפויה [illegible] מקביל של כ־25 מיליון שקל [illegible] יכולה להגיע להסכם עם ההסתדרות על פריסת חוב בסך 23 מיליון [illegible] שהיא חייבת לה.

אנשי האוצר טענו, שההסתדרות פיטרה עד עתה 1200 עובדים מ־1700, שהתחייבה לפטר. [illegible] חייבות למכור נכסים, [illegible] שהאוצר היה רוצה [illegible] את קצב המכירה.

אסיר נמלט הסגיר עצמו למנהל מעשיהו

מאת זהבה מרום, כתבת „על המשמר"

אסיר שנמלט בראשית השבוע מכלא מעשיהו בשל געגועיו לאמו החולה, הסגיר עצמו אתמול בבוקר לידי מנהל הכלא.

האסיר, אברהם נסים בן 27 מנס־ציונה, השפוט ל־9 חודשי מאסר בגין אחזקת נשק גנוב ותקיפה, נמלט ביום א' מכלא מעשיהו.

אתמול סמוך לשעה 8 בבוקר הגיע האסיר הנמלט בלווית בני משפחתו אל שערי מעשיהו וביקש לשוחח עם מנהל הכלא, תת־גונדר יצחק ניר.

מסתמן פתרון לבעיית צווי ההריסה בכפרים הדרוזים

מאת ירדן זליג, כתב „על המשמר" בחיפה

בתום פגישה שקיימו אתמול הממונה על מחוז חיפה במשרד־הפנים, משה גלזנר, וראשי מועצות הכפרים דלית אל כרמל ועוספייה, נראה, כי מסתמן פתרון לבעיית צווי ההריסה התלויים נגד מספר בתים בשני הכפרים.

בתום הדיון מסר הממונה על המחוז, כי הוא סבור שניתן למצוא את הדרכים הנכונות, כך שהחוק יכובד מחד ושהבעיה תמצא את פתרונה מאידך.

בהודעה שפירסמו הצדדים בתום הדיון נמסר עוד, כי הנושא נידון על כל היבטיו והוחלט כי יש לכבד את החוק מעם ובמקביל למצוא על פיו דרכים מתאימות לפתרון הבעיה לשביעות רצונם של כל הצדדים.

כתבנו מציין, כי אפשר שהפתרון המסתמן הוא עיכוב ביצוע צווי ההריסה עד אשר תאושרנה בממשלה מסקנות ועדת מרקוביץ, שחקרה את נושא הבנייה הבלתי חוקית בכפרים, ואשר [illegible] אישור חוקי רטרואקטיבי [illegible] הבתים.

תוצאות הפגישה התקבלו [illegible] בדלית ועוספיה ברגשות [illegible] לכתבנו נודע, כי [illegible] האופטימיות בתום [illegible] בכוונת התושבים [illegible] השמירה על הבתים [illegible] יובטח להם כי הבעיה [illegible] פתרונה באופן מוחלט.

ברתיני ניצח על יצירה של שנברג בוורשה

מאת יצחק שור, כתב „על המשמר"

חתן פרס ישראל במוסיקה, גארי ברתיני, הוא המנצח הישראלי ראשון אשר הופיע בוורשה עם התזמורת הפילהרמונית הפולנית מאז ניתקה פולין את יחסיה עם ישראל ב־1967.

בסוף השבוע שעבר העלה ברתיני באולם הפילהרמונית, עם מקהלה ותזמורת מקומיים, את יצירתו של המלחין היהודי־גרמני הגדול ארנולד שנברג „פליט מוורשה", כן ניצח על יצירתו של סטראווינסקי „סימפוניית תהילים" ועל הסימפוניה הראשונה מאת מאהלר.

המארחים נתנו להופעת ברתיני פרסום רב: שמו ושם ישראל הופיעו במודעות באותיות גדולות. הוא רואיין בטלוויזיה ואף שודר קטע מן החזרה הכללית. הקונצרט שודר במלואו ברדיו הפולני.

היצירה „פליט מוורשה" נכתבה בידי שנברג, אבי שיטת 12 הטונים, בערוב ימיו, על מעטפת הפרטיטורה כתב המלחין: „היצירה מציגה תמונה מחרידה של הטבח שנעשה ביהודי פולין בימי הכיבוש הנאצי, זהו חיזיון חטוף, מהבהב. המתאר מעין פתיחות מתאום של דלתות השאול."

בעקבות ההצלחה הזמין משרד־התרבות הפולני את ברתיני לשבוע של מוסיקה קולית, עם תזמורת ומקהלה אשר יבחר להביאם לפולין.

העובדים הסוציאלים יסגרו לשכות שתהיה בהן אלימות

מאת כתבנו לענייני עבודה

מרכז איגוד העובדים הסוציאלים החליט בישיבתו שלשום להורות לכל העובדים לסגור כל לשכה שבה יתרחשו מעשי אלימות ופגיעה בעובדים. ההחלטה באה בעקבות התגברות הפגיעה בעובדים.

ביום ראשון הקרוב יתקיים בתל־אביב כנס חירום של העובדים הסוציאלים במחאה על מגמות תקציב המדינה והמשך הפגיעה בשירותים חברתיים. בכנס ישתתפו יו"ר ועדת העבודה והרווחה, אורה נמיר, וראשי עיריות. את הכנס תפתח מזכ"ל איגוד העובדים הסוציאלים, שרה זילברשטיין.

החלטת המרכז לסגור לשכות נתקבלה לאחר שכל מאמצי האיגוד לקבל אמצעים להגנה מפני מתפרעים עלו בתוהו. לאחר הירצחה של העובדת הסוציאלית אימי לוין הבטיח שר העבודה והרווחה, משה קצב, לפעול בעניין, ואף הקים ועדה מיוחדת מטעם משרדו. לטענת נציגי העובדים הוועדה כבר הגישה את המלצותיה, אך לא נעשה עד כה מאומה כדי ליישמן.

הצלמים תבעו את רשות השידור על הלנת שכר

מאת אתי רונאל, כתבת „על המשמר"

הנהלת רשות השידור נדרשה אתמול לשלם לצלמי הפילם של הטלוויזיה מאות אלפי שקלים בגין הלנת שכר. זאת בתביעה שהגישו צלמי הפילם, המסתמכים על פסק הדין של בית־הדין הארצי לעבודה, המגדיר את יום העבודה של העתונאים ברשות השידור כבן 8 שעות.

כיום מועסקים הצלמים 12 שעות ביום. כשעל 4 השעות הנוספות הם אינם מקבלים שכר שעות נוספות. ואת השכר הזה הם תובעים רטרואקטיבית ל־7 השנים האחרונות. אם תתקבל תביעתם יצטרפו לתביעה גם עתונאי רשות השידור ומפיקיה ויתבעו מהנהלת רשות השידור סכומי עתק.

תגובת הנהלת רשות השידור: נכון שנשיא בית־הדין הארצי לעבודה פירש את הסכם העבודה כפי שפירש. ואולם, באותו הסכם מתחייבים העובדים ל־40 שעות עבודה בשבוע. לפי גירסתם עבדו העובדים רק 32 שעות, והם חייבים לרשות השידור יום עבודה נוסף. כלומר: בכך יבטלו העובדים במו ידיהם את הישגם הגדול ביותר בטלוויזיה — שבוע עבודה בן 4 ימים — ויהפכוהו לשבוע של 5 ימים. או יאלצו להסכים לקיצוץ של 20 אחוז משכרם תמורת היום החסר, שיחושב גם הוא רטרואקטיבית ל־7 השנים האחרונות.

עוד מסרה דוברת רשות השידור, כי הנהלת הרשות פנתה לשר־העבודה והרווחה וביקשה שיכיר בכך שיום העבודה של עובדי הטלוויזיה, העובדים 4 ימים בלבד, הוא בן 10 שעות נטו ו־12 שעות ברוטו.

מתפרות „אתא" נמכרו ב־185 אלף דולר

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

מתפרות מפעלי „אתא" בירכא נמכרו אתמול לבעלי המבנה בו משוכנות המתפרות, משפחת אבו־יוסף סלימן, בע"מ ב־185 אלף דולר. המתפרות מעסיקות 95 עובדים ובעלי המתפרות החדשים אמרו כי בדעתם להמשיך ולהפעיל אותן במתכונת הנוכחית ולתפור מוצרים מבד ג'ינס.

המכירה התקיימה אתמול אחר־הצהריים בבית־המשפט המחוזי בחיפה וניהל אותה השופט א. ד. בר. יחד עם המתפרות הציעו כונסי הנכסים גם 52 דונם אדמה המצויים בצמוד למפעל בקריית־אתא, עליהם ניצבים 20 יחידות דיור של וותיקי המפעל ונכדו של המייסד, יוסף מנולד. חלקת אדמה זו הוצעה למכירה במחיר התחלתי של 650 אלף דולר וכן הוצעו עוד 18 דונם אדמה בקריית־בנימין, במחיר התחלתי של 200 אלף דולר.

המכירה הופסקה לבקשת כונסי הנכסים, יואל סולומון וד"ר ליפא מאיר, שנכנסו למשא־ומתן עם אחת מחמש הקבוצות שהתמודדו על רכישת האדמה.

מלבד 70 דונם אלה יציעו בזמן הקרוב כונסי הנכסים גם את 52 הדונם עליהם בנוי מפעל „אתא" בקריית־אתא. עד כה נמכרו אדמותיו וציודו של המפעל בסכום העולה על 22 מיליון דולר ומעריכים שלאחר מכירת אדמות המפעל יגיע הסכום הכולל לכ־26 מיליון דולר.

צבן מציע לתושבי חיפה להתלונן על זיהום אוויר

מאת יצחק שור, כתבנו בכנסת

ח"כ יאיר צבן (מפ"ם) פנה אתמול בקריאה לאזרחים להגיש למשטרת ישראל תלונות על זיהום אוויר בחיפה.

ח"כ צבן הגיש אתמול ליו"ר ולסגנים בקשה, כי יכירו בדחיפות הצעתו לסדר היום על העלייה התלולה בהיקף זיהום האוויר במפרץ.

ההצעה הוגשה בעקבות זיהום אוויר, בריכוז גבוה בכ־50 אחוז מן הזיהום המירבי המותר, שפקד שלשום את חיפה. מבית־החולים רוטשילד נמסר, לדברי צבן, כי חלה עלייה בשיעור של 100 אחוז במספר הפונים בשל בעיות אסטמטיות.

צבן דוחה את דברי ההרגעה של שרי הממשלה והגדירם כחסרי יסוד. פעולה משולבת ברמה הפרלמנטרית, הציבורית והתקשורתית יכולה לעצור את הסחף בזיהום האוויר — מאמין צבן.

אי-בהירות בקשר להחלטת ביהמ"ש המצרי בערעורו של יוסף טחן

רויטר: הערעור של גזר-דין המוות נדחה
הסניגור: ההחלטה תתקבל רק מחר

מאת רפאל גאון, כתב „על המשמר"

אי-בהירות שררה אמש בקשר להחלטת בית-הדין בקהיר ביחס לערעורו של הישראלי יוסף טחן, שנידון למוות במצרים באשמת סחר בסמים. עד לשעת מסירת הידיעה לא ברור בדיוק מה היתה החלטתו של בית-הדין בקהיר בעניין זה.

עורך-דינו הישראלי של טחן, עו"ד צבי לידסקי, שמע מפיו של עורך-הדין המצרי (שהחלט לא לפרסם את שמו כדי לא לעורר את זעמה של אגודת עורכי-הדין במצרים שהתנגדו להעמיד הגנה משפטית לטחן בשל היותו ישראלי) שההחלטה נדחתה והיא תינתן רק בשבת. לעומת זאת הודיעה סוכנות רויטר מקהיר כי בית-הדין החליט לדחות את הערעור, ופירוש הדבר שגזר דין המוות אושר.

אמש בשעה 08.30 התקשר עורך-דין לידסקי שוב לביתו של סניגורו המצרי של טחן, ובנו שגם הוא עורך-דין אישר באוזניו שוב, כי ההחלטה נדחתה לשבת. לדברי עו"ד לידסקי גם משרד החוץ לא ידע, עד שעת מסירת הידיעה, מהי ההחלטה וייתכן שהדברים יתבהרו מאוחר יותר.

גם רעייתו של יוסף טחן היושבת ליד הטלפון מאז שעות הבוקר בהתרגשות רבה ומצפה לתוצאות הערעור לא קיבלה כל הודעה המאמתת את ידיעת סוכנות רויטר לפיה אושר גזר דין מוות נגד בעלה.

הישראלי יוסף טחן בכלא המצרי

סוכנות רויטר מסרה קודם לכן מקהיר, כי בית-משפט מצרי אישר אתמול את גזר-דין המוות, שהוטל על ישראלי יליד מצרים יוסף טחן, באשמת הברחת הירואין, ודחה את בקשתו להמיר את גזר-הדין במאסר.

יוסף טחן נעצר בנמל-התעופה של קהיר באוגוסט 1985 ונידון למיתה בפברואר אשתקד, באשמת נסיון להבריח למצרים הירואין במשקל של יותר מק"ג אחד. הוא טען להגנתו, כי כוונתו היתה להעביר את הסם דרך מצרים לישראל.

בית-משפט לערעורים דחה את ערעורו של טחן בתום ישיבה שנמשכה ארבע שעות. ועדה של אנשי-דת מוסלמיים אישרה את גזר-הדין עוד קודם לכן, כפי שמחייבת החוקה המצרית.

לפי שעה לא ידוע מתי יוצא גזר-הדין לפועל.

ממשלת מצרים, הניצבת לפני איום הולך וגובר של נגע הסמים, דרשה מבתי-המשפט לגזור עונשי מות על הברחת סמים קשים וסחר בהם. (ע"ד עתים)

צבן יוזם ביטול ההטבות הרפואיות לח"כים

מאת כתב „על המשמר"

יאיר צבן (מפ"ם) מי שחשף בשעתו את פרשת ההטבות הרפואיות לבכירים במערכת הממלכתית כולל ח"כים, הודיע אתמול בתגובה לידיעה, כי ההטבות הנ"ל חודשו לח"כים בלבד, כי יגיש מייד לכנסת את הצעת החוק שיזם בשעתו לפיה יבוטלו ההטבות הנ"ל לאלתר. בשעתו חתמו על יוזמת צבן 62 ח"כים.

בעקבות הידיעה: מחפשים אחר המשפחה המתגוררת בבניין השרוף בגבעתיים

מאת רונית מורגנשטרן, כתבת „על המשמר"

בעקבות הידיעה שהופיעה אמש ב„על המשמר" על גורל דיירי הבניין בהרצוג 23 בגבעתיים, שם נספו בני משפחה באסון הדליקה לפני 3 שבועות, יצאה עובדת סוציאלית ממחלקת הרווחה אל הבניין בנסיון ליצור מגע עם המשפחה המתגוררת בבניין הנטוש ללא חשמל, טלפון ומים חמים.

לדברי מנהל מחלקת הרווחה בעיריית גבעתיים, יצחק … העובדת הסוציאלית מצאה את הבניין נעול בגלל ריסוס כימי … בו. למנהל המחלקה לא ידוע מה עלה בגורל המשפחה … לעזוב את הבניין לפחות ליומיים בגלל הריסוס.

התנצחות על תקציב החינוך צפויה בין ולבר לניסים

מאת יצחק שור, כתבנו לענייני חינוך

היום תיערך בירושלים פגישה בין שר האוצר לבין מזכ"ל הסתדרות המורים כדי לדון בקיצוצים במערכת החינוך.

המזכ"ל יצחק ולבר יביע באוזני השר ניסים את התנגדותו הנחרצת של הסתדרות המורים לקיצוץ במספר שעות ההוראה ולפיטורי מורים. לעומת זאת יאמר לו השר ניסים כי במשרד החינוך שורר ביזבוז ואין צורך בהורדת שעות. די בכך שיצומצמו בתי-ספר קטנים ויצומצם במידה ניכרת מספר תלמידי הפנימיות. לכתבנו נודע, כי במשרד האוצר מתכננים ניתוק בין הטלוויזיה הלימודית ומשרד החינוך מבחינה כספית, כדי להפוך את הטלוויזיה הלימודית למשק במעגל סגור. באוצר מתפלאים על חוסר יכולתו של משרד החינוך לצמצם את מספר הסמינרים הזעירים, שגם רמתם נמוכה וגם אין הם יכולים להציע לתלמידיהם מגוון אפשרויות בהתאם לדרישות מערכת החינוך.

מאיימים לשבות

תלמידי הסמינרים מאיימים להשבית את הלימודים בשל אי-העברת הלוואות ומילגות. הסתדרות המורים שיבחה אתמול את תמיכתו של ארגון ההורים הארצי במאבק נגד הקיצוצים. למתנגדים לקיצוץ בחינוך הצטרף באורח חד-משמעי גם מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר.

ארגון המורים העל-יסודיים … לגורל 1000 מחבריו, … כינוס חירום.

„אימהות כיכר מאיו" ביקרו בגבעת-חביבה

מאת שלמה דולב, כתב „על המשמר"

… אמונתי במאבק … למען מטרה צודקת … באהבה, גב' בוקפיני … מנהיגת האימהות מ„כיכר מאיו" בספר האורחים של גבעת-חביבה בתום ביקור שערכו אתמול … וחברתה גב' … שהוסיפה: „מאבקכם … דוגמה עבורנו, אימהות כיכר מאיו", כדי להמשיך במאבק למען בנינו הנעדרים".

הדברים נכתבו בתום ביקור שערכו אתמול השתיים … חביבה. במהלך הביקור … במכון היהודי ערבי … עמוקות מהמאמץ … למען קירוב הלבבות בין העמים.

פגישה מרגשת … נערכה, במהלך הביקור, … נוער מחו"ל שם פגשו … תלמידי אולפן דוברי ספרדית מארגנטינה, שהפגינו … בכיכר מאיו עצמה.

בריה"מ מצמצמת ההפרעות לשידורי המערב לתחומה

מוסקווה. — בריה"מ מפסיקה את ההפרעות האלקטרוניות לשידורים בשפה הרוסית מרוב תחנות הרדיו המערביות, אך תוסיף להפריע לשידורי „רדיו החירות" ו„רדיו אירופה החופשית" של ארה"ב — כך … אתמול חוגים מוסמכים במוסקווה.

דובר משרד החוץ הסובייטי, גנאדי גראסימוב, אישר אתמול, כי הופסקו ההפרעות לשידורים ברוסית של הבי.בי.סי. אולם, הוא סירב להשיב לעתונאים, שביקשו לדעת לאילו תחנות אחרות הופסקו שידורי ההפרעה הסובייטיים.

מקורות סובייטיים מסרו, כי ניתן לשמוע את שידורי הבי.בי.סי. … ללא הפרעות זה שלושה ימים.

בשעת מסירת הידיעה, אין זה ברור אם שידורי „קול ישראל" ב… הרוסית — שסבלו עד כה מהפרעות חמורות ביותר — נקלטים … בבריה"מ.

ביום השנה
למותו של חברנו היקר
איסר לביא
נעלה לקברו
ביום שני 26.1.87 בשעה 15.00
המשפחה
ובית עין-השופט

ביום השנה
למותו של חברנו היקר
משה מחרוק
נעלה לקברו
ביום ראשון 25.1.87 בשעה 15.00
המשפחה
ובית עין-השופט

הצעת הפשרה של פרופ' נאמן התקבלה ומנעה פילוג בתחייה

נאמן איים שיתפטר אם לא תתקבל הצעתו ■ לחברים שהתנגדו לכך שח"כי התחייה יהיו שוב במקומות ריאליים בבחירות הבאות — אמר נאמן: „ארץ ישראל קודמת לדמוקרטיה"

מאת דורית גפן כתבתנו לענייני מפלגות

ברוב של 121 בעד ו-97 נגד קיבלה אמש מועצת תנועת „התחיה" את הסכם הפשרה בין רפול לגאולה כהן שהציע פרופ' יובל נאמן. להצבעה החשאית קדם דיון מתוח שבו התבטאו חברי מועצה רבים נגד ההסכם ובעיקר נגד הסעיף הקובע, כי חברי-הכנסת של „התחיה" המכהנים היום יעמדו גם בראש הרשימה לכנסת הי"12.

רבים מן הדוברים טענו כי זהו תכתיב בלתי דמוקראטי. על כך השיב יובל נאמן, כי ארץ-ישראל קודמת לדמוקראטיה. יו"ר תנועת התחיה הבהיר בראשית הישיבה לחברי המועצה באופן חד-משמעי, כי אם הצעתו לא תתקבל בשלמותה הוא לא יהיה עוד יו"ר התנועה. „אם ההצעה לא תעבור, שמישהו אחר יציע להם הצעה אחרת" אמר. בין דברי הביקורת החריפים שהשמיעו חברים מן השורה היו ששאלו מה קרה לנו, ורבים ציינו כי המצב ב„תחיה" מתחיל להיות דומה לזה של „חירות".

אחד הדוברים אף שאל למה במפ"ם לא רבים? עוד נאמר כי הח"כים מנציחים את עצמם, כי התנועה הרוסה, 11 סניפים נסגרו, יש ירידות פנימית קשה, יש חובות של עשרות אלפי שקלים, ואין אידיאולוגיה.

כל הח"כים דיברו בחיוב על הצעת יובל נאמן, אשר כללה בין היתר גם את הגדלת מזכירות התנועה בחמישה חברים, שניים מאנשי גאולה כהן ושלושה בלתי מזוהים. כן כללה בחירת מזכ"ל התנועה בחודש אוקטובר, את סיום תפקידו של יו"ר מחלקת האירגון ואת בחירת מרכז התנועה — אד-בלוק.

ח"כ רפאל איתן אמר על ההצעה, כי אין אלטרנטיבה טובה יותר. גאולה כהן אמרה כי זהו פתרון חירום לשעת משבר וציינה, כי אין בינה לבין רפול בעיות אישיות.

עוד אמרה כי אם לפני הבחירות לכנסת מישהו יערער על ההסכם אפשר יהיה לקיים דיון מחודש. בסיכום הדיון חזר פרופ' נאמן ואמר: „אם לא תקבלו את ההסכם שלי אני אסיק את המסקנה שלי". לאחר הדיון התקיימה הצבעה לגבי אופן ההצבעה והוחלט לקיים הצבעה חשאית. בעת ספירת הקולות נראתה ח"כ גאולה כהן מתוחה ביותר ואמרה, כי אם הצעתו של פרופ' נאמן לא תתקבל פירוש הדבר כי מחר בבוקר יש פילוג ב„תחיה".

לקוראינו

חילופים בתפקידי עריכה ב„על המשמר":

עדה סער, אשר ריכזה את המערכת בארבע השנים שחלפו, בתקופה רבת תהפוכות וקשה במיוחד בחיי העתון, סיימה קאדנציה. אף שינוי ושיפור צורני או תוכני, שהתחולל ב„על המשמר" בתקופה זו לא יכול היה להתבצע בהצלחה ללא תרומתה ההנהגתית והיצירתית המבורכת. עדה סער תעמוד מעכשיו בראש מערכת מוסף יום ששי של העתון.

רוביק רוזנטל אשר ערך את „חותם" עד סתיו 1985, עשה אותו לשבועון חברתי ופוליטי ייחודי. חזר לעתון לאחר שנה וחצי של פעילות בקיבוצו. רוביק רוזנטל הוא מרכז המערכת החדש של „על המשמר". (פ"ס)

„המשמר" עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: סבר פלוצקר
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל-אביב טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 4-43360-3
המען למכתבים: שירות שק-דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone. 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן-יהודה 2, בניין סנסור חדרים 102-121, טל' 233161-3. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' פבזנר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

להקפיא הקשרים עם „תעשיית אביזרי תעופה"

ח"כ אלעזר גרנות, חבר ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, פנה אל השר רבין להקפיא לאלתר את כל הקשרים של מערכת הבטחון עם תעשיית אביזרי תעופה, שליד גדרה.

גרנות קורא לרבין לא לחדש את הקשרים, כל עוד הנהלת המפעל מתנכלת לוועד היציג של העובדים ולאירגון שלהם, במסגרת ההסתדרות, וכל זאת בניגוד להסכם העבודה הקיבוצי והמפעלי עליו היא חתומה. פעולת ההנהלה מכוונת לאלץ את העובדים להסכים לחוזים אישיים ולעבודה בלתי מאורגנת, מסביר גרנות.

מרתון שידור מבית שאן יהפוך לתשדיר שירות לליכוד

מאת שלמה גליזר כתב „על המשמר"

בשבוע שעבר מתכנן „קול ישראל" שני ימי שידור בעיירה בית-שאן, תוכנית זאת מעוררת סערת רוחות בעיירה. מזכיר מועצת הפועלים פיני קאבילו מאיים שיפנה לבג"ץ כדי לבטל או לשנות את תוכן השידורים. לדבריו „השתלט" ראש המועצה שלמה בן-לולו על השידורים וקבע את הנושאים והדוברים והפכם לתשדיר שירות לליכוד ולראש המועצה. „רק אחרי מאמץ גדול הצלחתי לקבל עשר דקות שידור על מועצת הפועלים וההסתדרות". אמר קאבילו.

„ראש המועצה קבע אפילו מי ידבר על כור ומפעלי ההסתדרות. קרוב משפחתו איציק בן-לולו… זאת שערוריה ולא נעבור על כך בשקט" הבטיח קאבילו.

● אילת איננה עיר מקלט לפושעים

„אילת איננה עיר מקלט לפושעים ולאנסים וגם לא עיר גלות", כתב השבוע רפי הוכמן ראש עיריית אילת לשר התיירות והמשפטים אברהם שריר בעקבות ידיעה ששופט שלום במרכז הארץ פסק לגבר שהורשע באונס - גלות באילת.

במכתב שהתפרסם אתמול במקומון „ערב ערב באילת" כותב הוכמן: „מיותר לציין בפניך את הנזק העצום האמור להיגרם לתדמית העיר בכלל והתיירות בפרט אם אילת תהפך לעיר מקלט לאנסים".

מפניני השבוע של הח"כים: „שקרן, מגעיל, אידיוט, רמאי"

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

מצב-הרוח הקרבי של חברי הכנסת שוב הביא אתמול לסערה מחודשת בבית. חברי הכנסת יהושע מצא, וח"כ חיים רמון עסקו אתמול בחילופי „מחמאות" ועלבונות שלושה ימים לאחר ח"כ צ'ארלי ביטון וגאולה כהן שהחליפו מהלומות במהלך דיון ודברים בישיבת ועדת הכספים של הכנסת שהתקיימה בתל-אביב.

ח"כ מצא כינה את ח"כ רמון „מגעיל, רמאי, צבוע, שקרן ושפל" רמון מצידו הסתפק בכינוי „אידיוט" והכל החל אתמול במהלך דיון על בקשת האוצר לאשר סיוע לקיבוצי התנועה הקיבוצית המאוחדת בסך 200 מיליון שקל.

תחילה ביקשו ח"כי הליכוד לדון בתקציב הבריאות אך לאחר שבקשתם נדחתה העדיפו לנקוט בטאקטיקה אחרת. ח"כ חיים קופמן ויהושע מצא אמרו שיש לתת כספים גם ל„מושבים צעירים, לעיירות פיתוח ולהתנחלויות בשטחים". אז החל דו-שיח בין ח"כ מצא לחברת הכנסת עדנה סולודר. מצא אמר שהוא דואג לפרצוף ועדת הכספים. סולודר: תדאג לפרצופך. מצא לסולודר: רק כיוון שאת אישה אינני עונה לך. סולודר למצא: אתה אפילו בסניף ירושלים של חירות לא נבחרת.

בשלב זה אמר ח"כ רמון שח"כ מצא מדבר כמו פאשיסט. מצא לא נשאר חייב „יש לך חיוך מגעיל. אתה שקרן, שפל, רמאי". ח"כ רמון למצא: אתה אידיוט. בסופו של דבר הוחלט לדחות את ההצבעה על בקשת האוצר.

הממשל לוחץ לבצע קיצוצים נוספים בתקציב ועוד רפורמות

מאת זאב בלייצר, כתב „על המשמר" בארה"ב

וושינגטון. — נציגי הממשל האמריקני המשיכו אתמול ללחוץ על חברי המשלחת הישראלית, המבקרת עתה בוושינגטון, לשכנע את ממשלת ישראל, כי עליה להחליט על עוד קיצוצי תקציב ועל רפורמות כלכליות נוספות. „תמיד הם עושים זאת," אמר פקיד של משרד האוצר הישראלי, „והם עשו זאת שוב השבוע."

פקידי-רשות אמריקניים אמרו, כי ממשל הנשיא רייגן מעוניין מאוד שישראל תממש תוכניות לרפורמות במיסוי ובשוק-ההון, שבהחלטן תהיה לקדם צמיחה כלכלית „של ממש".

כללית, אמרו האמריקנים, כי התרשמו לטובה מן ההתקדמות שהשיגה ישראל בשנתיים האחרונות בתוכניתם לשיקום הכלכלה, אך הם הדגישו, כי הדרך עוד ארוכה מאוד.

הסבר לבקשת המענק

חברי המשלחת הישראלית, ובראשם מנכ"ל משרד האוצר, ד"ר עמנואל שרון, באו לוושינגטון לפגישה הדו-שנתית של הקבוצה האמריקנית-ישראלית המשותפת לפיתוח כלכלי. במהלך השיחות, הציגה המשלחת הישראלית הסבר מפורט לבקשתה של ישראל לקבל מארה"ב סיוע כלכלי וצבאי בסך 3 מיליארד דולר בשנת הכספים 1988, המתחילה ב-1 באוקטובר 1987. 1.8 מיליארד דולר מסכום זה יוקצו לרכש צבאי ו-1.2 מיליארד לסיוע כלכלי. סכום הסיוע כולו, הנזקק עדיין לאישורו של הקונגרס, יהיה בחזקת מענק, שאינו מחייב פרעון.

לא מכבר הציע הנשיא רייגן לישראל אופציה, שעל-פיה תוקטן הריבית השנתית על ההלוואות מיוחדות לצרכים צבאיים, בכ-100 מיליון דולר בשנה, במשך כמה מן השנים הבאות. בתום המאה, תחוייב ישראל לפרוע לארה"ב תשלום ענקי אחד כפיצוי על ההנחה בשיעורי הריבית.

שיחות „פוריות"

נציגים אמריקניים וישראליים תיארו את שני ימי השיחות, שנערכו השבוע במשרד החוץ האמריקני, כ„פוריות". בראש הנציגות האמריקנית עמד תת שר החוץ לעניינים כלכליים, אלן וואליס, ולצידו פעלו פקידים-בכירים אחרים ממשרדי החוץ והאוצר של ארה"ב. השתתפו גם פרופ' סטנלי פישר מן המכון הטכנולוגי של מאסאצ'וסטס והרברט סטיין ממכון „אנטרפרייז". שניהם משמשים כיועצים במשרד החוץ האמריקני לענייני כלכלת ישראל.

שולץ עדיין רוגז

שר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, שגילה בעבר עניין רב בכלכלת ישראל, לא השתתף בשיחות הפעם. כמה מקורות אמריקניים הביעו בשיחות פרטיות את הסברה, כי שולץ עדיין רוגז על ישראל, על התפקיד שמילאה בפרשת עסקות-הנשק עם איראן, שהוא התנגד להן מראשיתן. הוא עלול להביע רוגז זה בחודש הבא, כאשר יבוא ראש הממשלה, יצחק שמיר, לשיחות בוושינגטון.

מסיבת רעים

נציגי ישראל וארה"ב לשיחות הכלכליות נפגשו במוצאי יום ד' גם במסיבת-רעים, בקבלת-פנים בביתו של הציר הכלכלי בשגרירות ישראל בוושינגטון, פנחס דרור. האווירה היתה לבבית וידידותית ונציגי שתי המדינות שוחחו ביניהם בהופעיות ובנינוחות.

שמיר: „ישראל לא יוזם"

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

ראש הממשלה יצחק שמיר היה אתמול אורח צה"ל וחיל-האוויר. שמיר ופמלייתו ביקרו בבסיס קרב צפוני של החיל וביחידת ביורה אווירית. מפקד החיל האלוף עמוס לפידות, ראש מטה חיל-האוויר, וראשי הלהקים של החיל סקרו בפני ראש הממשלה ועוזריו את האיום האווירי כלפי ישראל ואת המענה שאמור לספק חיל-האוויר הישראלי בהגנת שמי המדינה מהאוויר ומהקרקע. חלק מהסקירות נגעו בבעיות שבתחום כוח-האדם והתקציב המצומצם שפגע בשנתיים האחרונות בהיקף שעות הטיסה לאימונים.

ראש הממשלה גילה עניין רב בנושאים שהוצגו בפניו ושאל שאלות בעיקר בתחום האיום מצד מדינות ערב. ראש הממשלה צפה גם בתרגיל הזנקת טייסים ליירוט עד עמדות ההתראה. בתום חלקו הראשון של הביקור לבש ראש הממשלה סרבל טיסה ואביזרים, חבש קסדת טייסים, התיישב בכיסא הטייס של מטוס תקיפה מדגם „קוברה" והובל ע"י טייס שישב בכיסא האחורי אל בסיס צפוני אחר של חיל-האוויר להמשך הביקור.

בתום ביקורו בחיל-האוויר אמר ראש הממשלה כי הוא מודאג מאוד מהתעצמות חילות האוויר של האויב. הוא הוסיף כי ביכולתו של חיל-האוויר לשמור על עליונות אווירית.

„סוריה יודעת מה מצפה לה אם תנסה לתקוף אותנו".

בהתייחסו לתקיפות חיל-האוויר נגד יעדי מחבלים בלבנון אמר רה"מ כי זוהי אחת הדרכים להילחם במחבלים ואם היא יעילה אזי יש להמשיך בה. בעניין ה„לביא" אמר שמיר: „הנושא נמצא בדיונים. לדעתי החלופה הטובה ביותר ל„לביא" הוא ה„לביא".

כתבנו הצבאי מציין, כי ראש הממשלה נהג לבקר בצה"ל וללמוד את בעיות הבטחון של המדינה, ובשבוע הבא הוא מתכנן ביקורים נוספים.

(תצלום: יוני רייף/ד צו)

אלוף פיקוד הצפון נפגש עם מפקד יוניפי"ל והמג"ד האירי

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

אתמול נפגשו אלוף פיקוד הצפון יוסי פלד ומפקד כוח יוניפי"ל הגנראל השבדי גוסטאב אוגלנד. בפגישה נוכח אלוף הפיקוד למפקד יוניפי"ל ולמג"ד האירי שהיה נוכח בה על תוצאות החקירה, על סיבות הריגתו של חייל אירי כאשר חיילי צה"ל לפני שבועיים.

אלוף הפיקוד חזר שוב על כך שהירי בוצע כתוצאה מטעות אנוש. הוא ציין שנקבטו אמצעים משמעתיים נגד שני מפקדים בכירים. במהלך הפגישה אתמול כובדו נהלי קשר ופיקוד עם כוחות יוניפי"ל שנועדו למנוע הישנות מקרים דומים. בתום הפגישה סעדו הנוכחים ארוחת צהרים.

„העבודה לא תתן יד לשינוי הרישומים בתעודת הזהות"

מאת מוטי בסוק כתב „על המשמר" בכנסת

העבודה לא תוכל להסכים לכל הצעה שתצורף למרשם התושבים פרטים מוזים על דרך הגיור של העולים החדשים. הרב המבייר וכו', טען שר הקליטה יעקב צור.

לדעת השר הצעות כאלה הופכות את מרשם התושבים לרשימות שחורות לשרות הרבנות. הן גם מכפיפות את חוק השבות לסמכות מועצת גדולי או חכמי התורה. מצב זה יפלג את העם היהודי וינתק אותו עוד יותר ממדינת ישראל.

צור תומך בהקמת ועדה לאומית שתביא להידברות בין כל הזרמים ביהדות ותתחתר להסכמה ביניהם בנושא זה. עד אז, אין לדעתו לשנות דבר בסדרי הרישום במרשם התושבים ובתעודת הזהות.

70 נטרפו בבאנגלה-דש ע"י טיגריסים „נרדפים"

● נמרים מזן „הטיגריס הבנגאלי המלכותי" טרפו לפחות 70 בני-אדם בג'ונגלים ביצתיים בבאנגלה דש, במהלך ששת השבועות האחרונים — נמסר רשמית בדאקה הבירה.

פקיד בכיר הסביר, כי ציד ללא רשיון, הנערך באחרונה באזור זה, גרם לכך, שחלק מבין 600 הטיגריסים באזור, בחופה הדרומי של באנגלה דש, נעשו תוקפניים ביותר.

עיתון בדאקה, שדיווח על כך, הוסיף, כי פרוות טיגריסים, המוברחים לסינגאפור, נמכרים שם במחיר המגיע עד 1,600 דולר הפרווה.

(ע"ד)

„ספר השנה של העתונאים הופך לחומר לימוד"

ספר השנה של העתונאים משמש כחומר לימוד רב-ערך לסטודנטים, לתלמידי בתי ספר תיכוניים, לספריות רבות ולציבור רחב מאוד, המתעניין בתיקשורת — דברים ברוח זו, הושמעו אתמול במסיבה שנערכה לרגל הוצאתו לאור של הכרך המ"ו במניין של ספר השנה של העתונאים. במסיבה שנערכה ב„בית סוקולוב", דובר על הספר הנוכחי ובמיוחד על המגמות שיש להציב בפני עורכי ספר השנה בעתיד.

דברי פתיחה אמר מ"מ יו"ר אגודת העתונאים בתל-אביב יגאל לב. הוא ציין את העובדה שהציבור הרחב בישראל החל באחרונה להעריך את תפקידה המרכזי והחשוב של העתונות. „לאחר זמן רב של התקפות על העתונות, אנו עדים עתה לאהדה גוברת בקרב הציבור כלפי ציבור העתונאים וזאת בזכות חשיפת הפרשיות והתפקיד החיוני שממלאת עתה העתונות בחברה הישראלית", אמר.

נשיא מועצת העתונות, ד"ר יהושע רוטנשטרייך, תקף את המגמה של חקיקה שיש בה להגביל את חופש העתונות.

יוסי אחימאיר, יועץ ראש הממשלה לתיקשורת שהיה אחד מעורכי ספר השנה בעבר, הציע להפוך את הספר לכינאון קבוע שיעסוק בבעיות מרכזיות של התיקשורת בתדירות גבוהה יותר, ברבעון.

(עתי"ם)

● ח"כ יוסי שריד שהיה מיוזמי הביטול של זכויות היתר לחברי הכנסת בתחום הבריאות, אמר אמש כי אין שום כוח בעולם שיחדש את הזכויות האלה — גם לא ועדת לכנצאל.

● ראש ממשלת פיג'י יגיע לביקור ממלכתי בישראל בחודש יולי. מקורות מדיניים רואים בביקור הצפוי המשך ישיר למסעו של נשיא המדינה חיים הרצוג בדרום מזרח אסיה ואוקיאניה לפני חודשיים.

„ולנברג חי בבריה"מ... בשם בדוי"

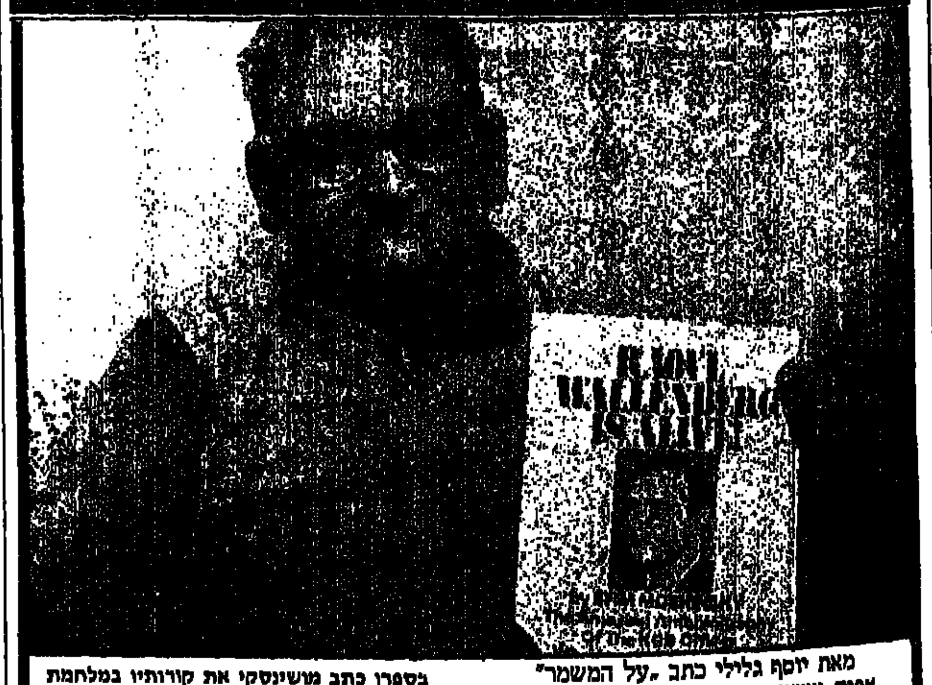

מאת יוסף גלילי כתב „על המשמר"

אפים מושינסקי, קצין ק.ג.ב. לשעבר, שעצר ב-1945 את ולנברג בבודפסט לפי פקודה שקיבל באמצעות קשר מיוחד מברית המועצות, סיפר כי ישנן עדויות, כי ולנברג חי בברית המועצות בשם בדוי.

מושינסקי סיפר, כי כינס את כל המכתבים והחומר בספר שיצא לאור בימים אלה.

מושינסקי הגיע לישראל ב-1956 והוא מתגורר בת"א. מאז הוא עושה מאמצים לאתר את ולנברג באמצעות קשריו עם ידידיו בשרות החשאי הסובייטי. מדבריו מסתבר שהמכתבים שקיבל מברית המועצות מדברים על כך שולנברג היה מושפז תקופה ארוכה בבית חולים לחולי נפש. בספר מוזכרים שלושה מכתבים מ-1986 שבהם נאמר, כי ולנברג חי בקרסנויארסק שבסיביר והוא מרגיש טוב. המכתב האחרון הוא מדצמבר. כן אמר מושינסקי, כי המכתבים אינם בכתב ידו של ולנברג אלא של אנשים שונים המעידים כי ראו אותו.

בספרו כתב מושינסקי את קורותיו במלחמת העולם השניה. בינואר 1945 הוא הגיע לבודפסט ועל יחידתו הוטל לגלות סוכנים כפולים. לדבריו, ב-15 בינואר הוא קיבל הוראה ממוסקווה לעצור את ולנברג. ההוראה לעצרו נתקבלה לדבריו, מהשר אבוקומוב.

מושינסקי מסר בשיחה עם כתב „על המשמר" כי באחרונה קיבל שלושה מכתבים באמצעות תיירים וסטודנטים שביקרו ולמדו ברוסיה. מכתב אחד באמצעות ערבי מלבנון, שני באמצעות פולני מצוריך ושלישי מתייר מארגנטינה. מן-סופר שב-11 בדצמבר 86 קיבל מכתב מבריה"מ בשפה הרוסית, בו נשאל אם קיבל את שלושת המכתבים. אכן קיבל. איש הקשר שלו בבריה"מ, אמר, הוא קצין ק.ג.ב. שעבד יחד עמו בבודפסט, ושמו איבן אינגוביץ'. הקשר עם הקצין הזה נמשך, לדברי מושינסקי.

בתצלום: אפים מציג את שער ספרו על ולנברג (תצלום אי. פי)

"על המשמר"

המוסף לשבת

רונית מורגנשטרן

צילומים: מאיר פרטוש

משפחות הבית השרוף בישיבת דיירים השבוע

במחלקת הרווחה של עיריית גבעתיים נדהמו השבוע כששמעו מפי כתבת „על המשמר", כי לבניין הנטוש ברחוב הרצוג 23, חזרה אחת המשפחות, והיא מתגוררת בדירתה השרופה, ללא חשמל וללא מים. שאר המשפחות, 43 במספר, מפוזרות בין בתי־מלון ואצל קרובי משפחה. כל הטיפול נעשה על־ידי הדיירים עצמם. מחלקת הרווחה של העירייה לא ידעה ולא עשתה, לאורך כל הדרך

כמו פליטים

ירידות לדולר תוך בהלת מכירות

טוקיו. — שער הדולר ירד אתמול, תוך בהלת מכירות, לאחר שבשוקי־המטבע בעולם פשטה הסברה, כי ההסכם האחרון בין ארה"ב ליפאן שווה בקושי את הנייר שעליו הוא מודפס.

הדולר איבד ין אחד מערכו בתוך עשר דקות בלבד בבורסת טוקיו, ובכך חרץ השוק משפט קטלני על תוצאות השיחות שתתנהלו בוושינגטון בין שרי האוצר של ארה"ב ויפאן. בשוקי־הכספים רווחת הסברה, כי ההחלטות שנתקבלו באותה פגישה אינן מחדשות דבר.

בגילוי־דעת שפורסם בתום השיחות, הצהירו שר החוץ היפני קיאיצ'י מיאזאווה ושר האוצר האמריקני ג'יימס בייקר, כי האנדרלמוסיה שפקדה באחרונה את שערי־החליפין היא זמנית בלבד. שני השרים חזרו והכריזו על נכונותן של שתי המדינות לשתף פעולה בתחום המטבע.

אולם הסוחרים בבורסות ציינו, כי הצהרה זו היא חזרה על דברים שאמרו השניים באוקטובר שעבר, וספק רב אם די בכך כדי לשים קץ לצניחתו התלולה של הדולר.

שער הדולר בבורסה של טוקיו ירד אתמול ל־152.40 ין, לעומת 154 ין לדולר בשעות הבוקר. הדולר הפסיד מערכו גם ביחס למארק הגרמני והתייצב בצהרי היום בשער של 1.8250 מארק לדולר — ירידה של 1.5 פניג לעומת השער של יום ד'. (עיד)

משקלו בסל הישראלי — ירד

כתוצאה מהחלשות הדולר ירד משקלו בסל המטבעות הישראלי מ־60% ל־57.77 אחוזים, קובע סקר המכללה הפיננסית.

למרות הפיחות של 12.54 אחוזים ביחס לסל המטבעות נותר פיחות של 8.22 אחוז בלבד ביחס לדולר, כלומר כשליש של הפיחות שבוצע לפני כשבוע נשחק כבר, כתוצאה מהמשך הידרדרות של הדולר בשווקים הבינ־לאומיים. לעומת זאת מסתכם הפיחות ביחס למרק הגרמני ב־25 אחוז בקירוב וביחס לפרנק הצרפתי ב־21 אחוז בקירוב ביחס ל־1 באוגוסט 1986.

צרפת חוששת מחידוש סחטנות הטרור האיראני

מאת ארנון יפה, כתב „על המשמר" בצרפת

פאריס. — צרפת אחוזת פחדים חדשים מפני טרור וחטיפות בהשראת איראן. חוגים בפאריס אמרו, כי כשלון שליחותו של הפקיד האיראני עלי אהאני בצרפת מבשר את חידוש חטיפות הצרפתים בלבנון ופיגועי טרור בצרפת.

במהלך הביקור הסתמנה מתיחות חדשה. הצרפתים מנסים לא להכנע לחלוטין לסחטנותה של איראן ועל כן סרבו להפסיק את הספקת הנשק לעיראק.

ארגון „הג'יהאד המוסלמי" משקיע עתה מאמצים בפתיחת חזית טרור וחטיפות באירופה, כדי להגביר את כושר הסחטנות. מקורות צרפתיים מסרו, כי ארגוני מחבלים פלשתינאיים באירופה מסייעים לטרוריסטים השיעיים בתכנון פיגועים רצחניים. בתמורה, יותקפו גם מטרות יהודיות או ישראליות.

לדברי המקורות, מסר אהאני מידע על היערכות זו לשלטונות הצרפתיים.

שר החוץ הצרפתי מסר אתמול, כי ייפגש בקרוב עם שיפאת, שר הוראה בטוניס.

למרות העמדה המוצהרת הקשוחה כביכול בשיחות עם נציג איראן, טוען השבועון [illegible] „ו.ס.ד.", כי צרפת כבר [illegible] לאיראן טילים נגד [illegible] באמצעות דמשק.

מעריכים בפאריס, כי [illegible] הצרפתית לסחטנות [illegible] שחרור בני־הערובה [illegible] עודדה את מפעילי [illegible] ולהרחיב את הזירה [illegible].

עוד אומרים בפאריס, כי [illegible] המערבית נערכת לכניסה [illegible] בטיעון, כי המתבל [illegible] תכנן פיגועים נגד גרמנים [illegible] ישראלים כלגר.

אנשים ואירועים

מדענים מישראל — לכנס בוינה, למען עמיתיהם מסורבי העלייה

מאת י. גלילי, כתב „על המשמר"

משלחת מדענים מטעם המועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ יוצאת לכנס מדענים בינלאומי בוינה, בהשתתפות 13 מדינות. הכנס יתקיים במסגרת לוועידת וינה לביטחון אירופה ליישום החלטות לזכויות האדם בהתאם לאמנת הלסינקי. עליה חתומים 35 מדינות אירופה, אמריקה קנדה וארה"ב.

המשלחת הישראלית מביאה תיק ובו שמות של 300 מדענים מסורבי עלייה. הם מנותקים מעמיתיהם בברה"מ ומחוצה לה, ללא אפשרות לעסוק במחקר ולפרסם את עבודותיהם. בראש רשימת המדענים מסורבי העלייה אסיר ציון הד"ר יוסף ביגון, אסיר ציון ד"ר אריה וולווסקי, ד"ר אלכסנדר פריצקי, ד"ר ולדימיר קיסליק, פרופ' אלכסנדר לרנר ופרופ' אלכסנדר [illegible] השובת רעב.

במשלחת הישראלית: פרופ' אלכסנדר וורדנל מאוניברסיטת תל־אביב, המכהן כסגן יו"ר ועד המדענים הבינלאומי למען עמיתיהם מסורבי עלייה בבריה"מ.

גזר־דין מוות לאחד מרוצחי פאהד קוואסמה

רבת־עמון. — אחד המעורבים ברציחתו של ראש עיריית חברון לשעבר, פאהד קוואסמה, ב־28 בדצמבר 1984 ברבת־עמון, נידון למיתה על־ידי בית משפט ירדני. שניים אחרים נידונו למאסר עולם.

מקורות משפטיים בירדן מסרו, כי בית־דין צבאי גזר מוות על [illegible] אלבאייד ומאסר עולם על מאהר רג'אה אבו־אייש ועומר מוחמד [illegible].

גזרי־הדין אושרו על־ידי ראש ממשלת ירדן, זייד ריפאעי, בהיותו [illegible] כמושל צבאי.

עם זאת, לא יוצא אל באייד להורג, אלא לאחר שגזר־הדין יאושר על־ידי המלך חוסיין. לפי החוק הירדני, רשאי המלך להמתיק גזר־דין מוות [illegible] במאסר עולם.

השלושה נעצרו ברבת־עמון ב־1985.

9 ישראלים חשודים בסחר בסמים בניו־יורק

מאת כתב „על המשמר" בניו־יורק

ניו־יורק. — סוכני היחידה הפדרלית למלחמה בסמים עצרו אתמול [illegible] אזרחים ישראליים, שהפעילו, לפי החשד, רשת בינלאומית להברחת הרואין לארה"ב והפצתו ברחובות ברוקלין.

אנשי משטרת ניו־יורק מסרו אתמול, כי סוחרי הסמים הישראלים הצליחו להקים מערכת, שעסקה ביבוא ובהפצה של כ־5 ק"ג של הרואין [illegible] משובח מדי חודש. המחזור הכספי של פעילותם הגיע ל־180 מיליון דולר בשנה. את ההירואין רכשו חברי הרשת בתורכיה ובתאילנד והבריחו [illegible] לארה"ב בעיקר דרך מונטריאול, בקנדה.

הישראלים שנעצרו אתמול הם: ברציון שלום ורעייתו נירה [illegible] חנות־נעליים בברוקלין; סימה שוקי וסימה אנקורה, בעלת [illegible] בברוקלין; יהורה אלמליה, המבוקש על סחר בסמים גם בישראל [illegible] 28, עדינה שביט, בת 28 בן ג'והני שטלינגר, בן 142 אשר אנקורי [illegible] של סימה אנקורי; ינון חייבי, בן 30.

כן נעצרו שני חשודים נוספים, לא־ישראליים, שפעלו [illegible] רשת, והם הקטור רובין סנטוס והרנלו סוטו. שער עתה לא [illegible] נוספים על זהותם.

לכתבנו נודע, כי משטרת ישראל שיתפה פעולה עם המשטרה [illegible] המעקב אחרי הרשת הישראלית בברוקלין ארך כ־18 חודשים.

מטוסו של ויינברגר נפגע ע"י ברק ונחת בשלום

וושינגטון. — ברק פגע ביום א' שעבר במטוס סילון קטן של [illegible] ההגנה האמריקני, קאספר וויינברגר ורעייתו, אך המטוס נחת בשלום [illegible] קילקול שחל במכשירו.

פקידי משרד ההגנה מסרו, כי המטוס [illegible] טולטל במהלומת הברק בהיותו 26 ק"מ מדרום לבסיס אנדרוז [illegible] לנחיתה בטיסה מבנגור, במדינת מיין.

„בשמעה חבטה עזה, כאילו משהו נזרק על גוף המטוס, [illegible] לעיין", סיפר אחד הפקידים, שביקש להשאר בעילום שם [illegible] כיסת המגן של מכשירי המכ"ם והשאיר סימני חריכה על [illegible]

איראן טוענת שרבע מהכוח המגן על בצרה — הושמד

נמשכות ההתקפות המסיביות על ריכוזי אוכלוסיה משני הצדדים — בצרה מופגזת ללא הרף — חיל האוויר העיראקי זורע הרס בערי איראן

באחריין. — איראן הודיעה אתמול, כי כוחותיה השמידו רבע מן היחידות העיראקיות המגינות על העיר באצרה, ואילו בגדאד טוענת, כי כוחותיה הצליחו להדוף התקפות חדשות של צבא איראן.

בעוד המלחמה ממשיכה להשתולל באזור הביצות מזרחית לבאצרה, מדווחים שני הצדדים על מספר גדל והולך של קורבנות אזרחיים, כתוצאה מהתקפות־אוויר ופגיעות טילים וארטילריה בעריהן של שתי המדינות.

דובר הצבא האיראני, כמאל חראזי, אמר אתמול במסיבת עתונאים, כי הכוחות האיראניים מחצו 25 חטיבות עיראקיות — רבע מכל הכוח העיראקי החונה באיזור הקרבות. בחטיבה עיראקית משרתים כ־3,000 חיילים. לדברי האיראנים, הושמדו כל 25 החטיבות הללו מאז נפתחה המיתקפה האחרונה, לפני שבועיים.

לעומת זאת, מסר מפקד קרבי עיראקי, כי כוחותיו הדפו כמה וכמה התקפות איראניות על עמדותיהם מזרחית לבאצרה, תוך גרימת אבידות כבדות ביותר לאוייב.

במקביל נמסר מבגדאד, כי עיראק שלחה עשרות מטוסי קרב־הפצצה לתקוף את ערי איראן ועיירותיה. דובר צבאי מסר, כי מטוסי־הקרב העיראקיים ערכו אתמול לפנות בוקר התקפות הרסניות בעת ובעונה אחת על הערים האיראניות קום, דזפול, איספאהן וטאבריז, ואילו אתמול הופצצה בורוג'רד. הדובר מסר עוד, כי התקפות־אוויר נערכו גם על הערים באלארוכטאר, כוראמאבאר ומאלאייאר, וכן הושמד גשר גדול דרומית לכוראמאבאר.

מאז החלה המיתקפה האיראנית לפני שבועיים, התקיפו העיראקים מן האוויר מטרות ביותר מעשרים ערים איראניות, לרבות הבירה טהראן.

סוכנות החדשות האיראנית הרשמית „אירנה" מסרה, כי מאה אזרחים נהרגו בהתקפה על העיר הקדושה קום, ובכך עלה מספר ההרוגים בהתקפות־האוויר העיראקיות בשבועיים האחרונים ל־1,500 לפחות.

באצרה, הנתונה להפגזות ארטילריה יום־יומיות כמעט, הופגזה גם ביום ד', ובהודעת העיראקים נאמר, כי שישה אנשים נהרגו ו־15 נפצעו.

(עיד, עי"צ)

איטליה ומרוקו ישתפו פעולה במלחמה בטרור

מאת אהרון ניר, כתב „על המשמר" באיטליה

רומא. — הסכם בין איטליה למארוקו, לשיתוף־פעולה נגד הטירור, נחתם לפני ימים אחדים בראבט על־ידי שר הפנים האיטלקי ושר הפנים המארוקני. אך היומון האיטלקי השמאלני „מניפסטו" מגדיר את ההסכם כ„דו־משמעי ומתחמק".

מדובר בו על תיאום בפעולת המשטרות ושירותי הביטחון של שתי הארצות ומסירת מידע על קבוצות טירור.

תעלולי הפירוטכניקה של... משה רבנו

[illegible]

בון ווינה מורידות הריבית

גרמניה המערבית ואוסטריה הודיעו אתמול, כי הן מצמצמות את שיעורי הריבית שלהן החל מהיום, על מנת לבלום הדרדרות נוספת של הדולר לעומת מטבעותיהן.

הבנק המרכזי של גרמניה הודיע, כי הוא עומד לצמצם את שיעור הריבית העיקרי לשלושה אחוזים, מן השיעור הקודם של 3.5 אחוזים. שיעור ריבית אחר, חשוב פחות, הידוע בכינוי „שיעור לומבארד", יקוצץ מ־5.5 אחוזים לחמישה אחוזים בלבד.

אוסטריה הלכה גם היא בעקבות בון והורידה את שיעור הריבית מארבעה לשלושה ותצי אחוזים.

סוכנות הידיעות היפאנית „ג'יג'י" הודיעה, כי יפאן עומדת לצמצם את שיעור הריבית שלה בשבוע הבא.

20 אחוזים תומכים בקונפדרציה ישראל־ירדן־פלשתין

מאת מנחם ענברי, כתב „על המשמר"

מחקר דעת קהל ביוזמתו של תנוך סמית העלה כי 21 אחוזים מתושבי ישראל תומכים בכינון קונפדרציה בין ישראל פלשתין וירדן כפתרון לבעיה הפלשתינית. 67 אחוזים פסלו את הרעיון.

אריה הס, ראש „קבוצת הקונפדרציה" במפלגת העבודה אמר לכתבנו, כי הוא מעודד מתוצאות הסקר, מכיוון שאף מפלגה או תנועה פוליטית בארץ לא אימצה את הרעיון והסבירה אותו לציבור הישראלי. אם תהיה מפלגה כזאת הוא משוכנע ששיעור התמיכה יגדל בהרבה.

בהתפלגות עפ"י מפלגות, התברר מימצא מפתיע: לרעיון הזה יש תומכים אפילו בתחיה: חמישה וחצי אחוזים מתומכי התחיה מצדדים בפתרון הזה. גם בליכוד יש תמיכה ברעיון חמישה עשר אחוזים. השיעור הגבוה ביותר של תמיכה נמצא בתנועת ר"ץ: ארבעים אחוזים. אחריה מפ"ם, שלושים אחוזים, ומפלגת העבודה עשרים וחמישה אחוזים. בקרב המפלגות הדתיות שיעור התומכים הוא חמישה אחוזים.

לנורית ומורו

ברכות חמות

להולדת תומר

בית „על המשמר"

יום עיון

על הנושא:

„האם הקיבוץ זקוק לחוקה?"

יערך מטעם המרכז הקיבוצי והמכון לחקר הקיבוץ באוניברסיטת חיפה ביום שלישי, 27.1.87, החל משעה 9.00 בבוקר בבנין המדרגות באולם 320

בהשתתפות: עו"ד דוד גבאי, פרופ' סמדר אונטולונגי, ד"ר א. שפירא, ישראל רינג, פרופ' א. יסעור, עו"ד ר. אברון

כמו פליטים

השבוע הם נפגשו שוב, דיירי הרצוג 23 בגבעתיים. כולם, חוץ ממשפחת ארואסטי — אבי המשפחה ושלושת הילדים נספו בדליקה שפרצה בשבת, 3.1.86, בבניין. האם מאושפזת עדיין בבית־החולים. לומדת את המציאות האכזרית, שאליה התעוררה לפני מספר ימים.

מודעה בכניסה לבניין קוראה לדיירים לבוא לאסיפה בערב יום ג', בשמונה, במרכז שו"ד שמאחורי הבניין. בשמונה האולם מלא. מתחבקים, שואלים מה נשמע, איפה אתם? איך מסתדרים? הנימה — ייאוש. החיוכים עצובים. עכשיו הם יודעים, כי שלא כמו שהובטח להם, יוארך השיפוץ בבניין חודשיים לפחות.

הם מפוזרים בכל העיר. חלק נמצאים בכפר־המכביה, משלמים 69 ש"ח עבור חדר זוגי ללילה עם ארוחת־בוקר. חברות הביטוח יכסו לרוב הדיירים הוצאה זו בעתיד. 12 דיירים ייאלצו להוציא הכל מכיסם. הם לא היו מבוטחים. אותם ניתן למצוא יחד, מסתודדים, מתייעצים.

ועד הבית ביטח את חדר המדרגות למולם של דיירי הבניין, מר מנחם, שדירתו לא הייתה מבוטחת, שאל את חברת „המשמר", שביטחה את הבניין, מדוע לא יישאו בהוצאותיו, שהרי השריפה לא פרצה באשמתו והוא נפגע מאירוע שקרה בחדר המדרגות, שכן היה מבוטח ב„המשמר". ענו לו, שלא יוכלו לכסות את הוצאותיו.

כל הפניות וההתרוצצויות נעשות על־ידי המשפחות עצמן. חיים מחוץ לבית, מנהלים משא ומתן עקש עם חברות הביטוח ועורכי־דין. מנסים לעבוד, להמשיך באיזו שיגרה.

הם תשושים, חלקם מיואשים. „בעיתונים כתוב, שמטפלים בנו", אומרת גב' וישגרוצקי. „מי מטפל? בא לי לבכות מרוב עצבים. זו הפעם השניה שמנתקים אותי מביתי. הפעם האחרונה היתה לפני 40 שנה — בשואה. כולנו משפחות מבוססות, הגענו לכך בכוחות עצמנו, ועכשיו אנחנו חיים כמו פליטים. היינו בהתחלה אצל הבן, שמונה ימים שילמתי מכיסי עבור השהייה בכפר־המכביה. אני משלמת עבור חדר אחד, אבל יש פה משפחות עם ילדים, שמשלמות עבור שני חדרים, והן לא מבוטחות. אין מקררים בחדרים. למשפחה אחת תינוקת, וכואב לי הלב לראות את האמא רצה כל פעם למקרר שבמטבח המלון. הרשו לה להשתמש בו, כדי להביא את הבקבוק עם האוכל לילדה. איזה חיים אלה? מישהו מתעניין בנו? ישנה אלמנה, שהייתה בבית־חולים כשפרצה השריפה, עם התקף־לב. היא לא הספיקה לחזור הביתה. היא מסתובבת כמו משוגעת בכפר־המכביה. מישהו בא לשאול מה שלומה?"

אין נוהלי חירום

ראש העירייה, יצחק ירון, ביקר בכפר־המכביה כשבא לנסות להסדיר הנחה לדיירים. מלון כפר־המכביה לא היה מוכן לכך — לדברי ירון. חוץ מזה לא היו ביקורים, בוודאי לא של המחלקות המיועדות לכך, כמו מחלקת הרווחה והשירות הפסיכולוגי בעיר.

ברשויות עירוניות כחיפה, תל־אביב וירושלים קיימים נוהלי־חירום. אין נוהלים ממלכתיים — כל רשות קובעת לעצמה. בגבעתיים, לפי ראש העיר, לא נוהגים על־פי נוהלים כלשהם. הכל יוזמה מקומית בהתאם למצב שנוצר. התוצאה — סגנון „החאפ" מאפיין את היחס לדיירי הבניין יותר מכל. הכל נעשה דרך לשכת ראש העירייה. יצחק ירון עצמו נמצא בקשר עם ועד הבית. קשרים אישיים שלו סייעו למציאת שתי דירות לזמן מוגבל (עד חודש וחצי) ללא תמורה, עבור דיירים מהבניין, שלא היו מבוטחים. הוא אומר לדיירים באסיפה לפנות למשרדו בשעת צורך, למרות שמה עליהם לפנות ... ראש העירייה, הפועלת במקרים רבים ללא קשר עם המחלקות האחרות בעירייה.

מנהל מחלקת הרווחה, יצחק בן־שחק, ... לשמוע מפי, שהיתה אסיפת דיירים, ושהדיירים אמורים לשהות מחוץ לבתיהם כחודשיים.

בן־שחק: „החשמלאי הראשי של העירייה אמר לי, שתוך 10 ימים אפשר יהיה לחזור לבניין. לא ידענו שזה ייקח כל כך הרבה זמן. יש לנו אפשרות לעזור למשפחה אחת או שתיים בשכ"ד לחודש, אבל לא ידענו. נכרך עם ראש העירייה, וניצור קשר עם ועד הבית. היתה אסיפת דיירים? לא ידעתי. אף אחד לא אמר לי. אם הייתי יודע, הייתי לפחות שולח נציג, עובד־סוציאלי מהמחלקה, שיהיה נוכח באסיפה".

מחלקת הרווחה מחוץ לתמונה

גאל קידר, פסיכולוג: „חשוב מאד לשוחח עם הדיירים לא רק ביום האסון, אלא לחזור ולדבר איתם שוב לאחר זמן מה, ולקראת הכניסה לבניין. להיפך — ... לקחת אותם לבניין דווקא כששרידי השריפה עדיין קיימים ולעשות שיחזור, מעין פסיכודרמה של העניין. השירות הפסיכולוגי ומחלקת הרווחה בוודאי צריכים להיות בקשר ישיר עם הדיירים לא רק ביום הטראומה, או לקראת החזרה לבניין המשופץ, אלא גם שבוע אחרי השריפה וגם חודש אחרי".

שרית גרינברג, עובדת־סוציאלית, מנהלת מחלקת הרווחה בעיריית תל־אביב: „אילו היה קורה אסון כזה בתל־אביב, הכל היה נופל על אגף הרווחה. במקרה של פינוי משפחות מחלקת הרווחה נמצאת בקשר רצוף עם המשפחות במקומות המגורים הזמניים, בדרך־כלל בתי־מלון עמם יש לעירייה קשר מיוחד. המחלקה מספקת ארוחות חמות וקרות למשפחות שרוצות בכך, ללא הגבלה ולאורך זמן. לרשותנו גם מחסן בגדים ענק במקרה הצורך. במקרה של מצוקה כלכלית, יש קרן חירום בעירייה. באסון כזה אני רואה את העניין הנפשי כחלק העיקרי. היינו נמצאים בקשר, אבל לא נדחפים אל תוך המשפחות — תלוי גם עד כמה המשפחה רוצה בעזרה".

מחלקת הרווחה בעיריית גבעתיים היתה לאורך כל הדרך מחוץ לתמונה. גם ביום הדליקה, בו עמדו בחוץ עובדים סוציאליים, מבלי להיכנס לבניין, ולא הגיע למשפחות.

השירות הפסיכולוגי בגבעתיים מתכונן להכין את הדיירים לקראת החזרה לבניין. כרגע אין קשר עם הדיירים עצמם אלא רק עם ילדים מהבניין, באמצעות הפסיכולוגים בשירות של בתי־הספר והגנים. נבחר פסיכולוג שיהיה אמור ליצור קשר עם ועד הבית מטעם התחנה המקומית. סיפר: „כשהגעתי לשם בשבוע שעבר הבניין היה נעול. יש פה דברים רחוקים של יום יום, ולא חשבתי שהעניין חשוב כל כך. לא יצרתי קשר עם הוועד — נכון, הייתי אמור ליצור. עכשיו אני אצור איתם קשר ואתאם את זה עם מחלקת הרווחה, נראה מה הם עושים".

"...עכשיו הוא מלאך"

[illegible]

יצחק ירון: דיה לצרה בשעתה

במקרה של פיגוע המוני או אסון כמו שיטפון או שריפה, יש לרשויות עירוניות נהלי־חירום קבועים:

עיריית חיפה — נמסר על־ידי מנהל מחלקת הרווחה, אברהם לנראו: „לבניין הפגוע ניגש צוות הכולל את ראש העירייה, מהנדס העיר, המחלקה לביטחון, שירותי הרווחה ונציג של חברת ‚שקמונה' — עורך בירור. אנחנו מעודדים פיתרון חלופי עצמאי של המשפחות המפונות. יש לנו תקציב חירום למימון שכירת דירה עד חודשיים לכל משפחה מפונה במצוקה. המשפחה עצמה היא שצריכה למצוא את הדירה. בימים הראשונים אנחנו מפנים לבתי־מלון ומממנים את זה מכספי העירייה. לאחר מכן מוצעים פתרונות דיור זמניים באמצעות חברת ‚שיקמונה', שהיא חברה עירונית. עובדים סוציאליים נמצאים בשטח כבר ביום האירוע. ניגשים למשפחות ושוקלים עם איזה משפחות להמשיך במגע, או היכן יש צורך בהתערבות פסיכולוגית".

עיריית תל־אביב — נמסר על־ידי מנהלת מחלקת הרווחה, שרית גרינברג, ודובר העירייה, בני כהן: „עיריית תל־אביב ערוכה לפינוי של 10 אלף משפחות. יש לנו קרן מימון מיוחדת למצבי חירום. יש לנו קשר עם בתי־מלון מסוימים, אליהם מפונות המשפחות. המימון על חשבון העירייה, עד מציאת פתרון קבוע. ניתן לקבל מזון חם וקר בחינם. צוות מקצועי של עובדים־סוציאליים ופסיכולוגים נמצא בשטח מהיום הראשון ועוקב אחרי המשפחות במקומות המגורים החלופיים הזמניים. חוץ מבתי־מלון, יש אפשרות לדיור מוגן ביד־אליהו או בכפר־שלם".

עיריית גבעתיים — נמסר על ידי ראש העירייה, יצחק ירון: „אני לא יודע אם יש נהלי־חירום בעיריית גבעתיים. אנחנו לא צריכים קרן מיוחדת לשעת חירום, גם ככה התקציב שלנו בצמצום — דיה לצרה בשעתה. העירייה נתנה ערבות מוסרית וסייעה בכך להשיג 2 דירות ללא תמורה לחודש וחצי. העירייה שיחררה את הדיירים מארנונה ל־3 חדשים ומשתתפת במחצית הריבית (אחוז וחצי — ר.מ.) של הלוואות לדיירים בגובה 3000 שקלים לשנה".

יצחק ירון, ראש עיריית גבעתיים, באסיפת הדיירים השבוע

מקרה שריפה כזה הוא מקרה קלאסי הדורש את התערבות מחלקת הרווחה של העירייה. מח' הרווחה של גבעתיים לא הייתה מודעת לגבי הנעשה לאורך כל הדרך, למרות ידיעת גורמים אחרים בעירייה, ראש העירייה למשל.

12 דיירים לא היו מבוטחים והם יצטרכו להוציא מכיסם עד 5000 דולר למימון חלקם בשיפוץ הבניין. השיפוץ כולו יעלה כ־300 אלף דולר. חברת הביטוח, שביטחה את חדר המדרגות, תשתתף כנראה ב־60 אחוז, באמצעות עו"ד (שוב, על חשבון הדיירים) יעלו אולי אחוזי חברת הביטוח. בינתיים נושאים הדיירים (44 במספר, כולל משפ' ארואסטי) במימון 40 האחוז הנותרים.

בינתיים מוציאים מכיסם הדיירים, לבטח אלה שלא היו מבוטחים, סכומים רציניים להוצאות שהייתם מחוץ לדירותיהם, אם זה לינה בבית־מלון או שכר־דירה, שהייה אצל קרובי משפחה הופכת יותר ויותר נדירה. עכשיו, כשידוע שלא מדובר בימים. הזוג וישגרוצקי השוהה בכפר־המכביה מספר על כך, שאין לו אפשרות לבשל ארוחות בחדר. אי לכך הם אוכלים במסעדות או קונים אוכל מוכן. הוצאות כאלו אין באפשרותם לקבל בחזרה מחברת הביטוח.

הדיירים מספרים על אווירה של ייאוש — „אנחנו חיים כמו צוענים", מספרת גב' שוסטר, היא ובעלה כבר החליפו שלושה מקומות מגורים. היא גם רדופת חרדות מאירוע השריפה עצמו — „החזיקו את האוטו בחצר, וחטפתי כזה ובגג בלב. קשה, קשה מאד. אני רוצה הביתה, רוצה למיטה שלי. אני לא ישנה בלילות, ואני סובלת מלחץ דם גבוה".

הפסיכולוג לא הגיע

יש דיירים הנמצאים, בלחץ נפשי גבוה באופן טבעי — הם עברו טראומה נוראה של עמידה מול סכנת־חיים, וחזו למחזה הנורא של הוצאת גופות ילדי השכנים מהבניין ואבדן רובה של משפחה שהכירו וחיבבו. עכשיו הם מנותקים מהבית בעל־כורחם, מה שמכביד עליהם גם להתמודד עם הטראומה, כדברי הפסיכולוג יגאל קידר, האומר שבמקרים כאלה רצוי לחזור מיד לשגרה. איך אפשר לחזור לשגרה כשאתה לא חי בביתך וכל הזמן מתרוצץ בין חברות־ביטוח, עורכי־דין, מנסה למצוא מקום מגורים חליפי?

הפסיכולוג אשר אהרונסון נבחר לפני שבועיים על־ידי חבריו בתחנת השירות הפסיכולוגי בגבעתיים להיות בקשר עם ועד הבית. אהרונסון: „הייתי אמור להיות, עברתי בבניין לפני שבוע. היה נעול. מאז לא יצרתי קשר. יש פה דברים רחוקים של יום יום. אם הייתי יודע שיש אסיפת דיירים, הייתי בא, אבל אף אחד לא מסר לי".

כלומר, אין מגע בין מחלקת הרווחה והשירות הפסיכולוגי — שבכל מצב חירום, הנוהל התקין אומר כי עליהם להיות בשטח מהרגע הראשון — לבין הדיירים. היה מגע בין השירות הפסיכולוגי לילדי הבניין וכמה מהוריהם, ובכלל אין גם קשר בין שתי המחלקות. מנהל מחלקת הרווחה: „קראתי בעיתון, שהשירות הפסיכולוגי היה שם בימים הראשונים". העובדים הסוציאליים של מחלקתו נקראו ביום השריפה אל המקום ועמדו למטה, מחוץ לבניין. לבניין עצמו עלו ראש העירייה, דוברת העירייה, שני פסיכולוגים, שדיברו בעיקר עם הילדים, ומנהל מחלקת הרווחה. „לא היה צורך, שייכנסו יותר אנשים לדירות", אומר מנהל מח' הרווחה. זה הקשר היחיד שהיה למחלקתו עם נושא הדליקה בהרצוג 23, חוץ מפנייה של משפחה לסייע לה בהסעה לבן נכה, שטופלה.

מנהל מחלקת הרווחה וגם דוברת העירייה, נדהמו לשמוע מפי, שבבניין הנטוש, שבו אין חשמל, אין מעליות, אין מים חמים ואין טלפון, מתגוררת בקומה הרביעית משפחה עם ארבעה ילדיה. „בוודאי שבמקרה כזה יש מקום להתערבות מחלקת הרווחה", אומר יצחק בן־שחק, מנהל המחלקה, „אבל לא ידענו על זה".

מסתבר שמי שכן ידע על כך, הוא ראש העירייה, שאליו פנה אבי המשפחה בבקשה לחברו לגנרטור, כדי שיוכל לקבל חשמל לדירה. הבקשה לא אושרה, לדברי דוברת העירייה, ביתולה זילברשטיין, כי זה לא חוקי... בינתיים יש גז ומחממים עליו מים.

ארבעה ילדים קטנים מתגוררים בבניין נטוש, חשוך וקר חשופים לשרידי השריפה הנוראית בחדר המדרגות. במצוקתו פנה אבי המשפחה לעירייה, שם הוצעה לאשתו דירת חדר בבני־ברק: „איך אפשר 6 נפשות בחדר? העדפנו לחזור לפה בתנאים האלה. אל מי לפנות? מי שומע אותנו? מישהו התעניין בי כשהסתובבתי בימים הראשונים ברחובות?" הוא שואל במרירות.

בעירייה מנסים לתרץ את אי־מעורבותה של מחלקת הרווחה בכך שמדובר באוכלוסיה ברמה השכלתית גבוהה, שלא נוהגת לבקש סיוע, שיש לה כוחות להתמודד בעצמה. בבירור עם מנהל מחלקת הרווחה מסתבר, שסוג אוכלוסיה כזה כן מסתייע במחלקה בנושאים שונים. „גם ביום השריפה לא הייתה פאניקה. יכול להיות שהיו מקרים בודדים של לחץ נפשי", אומר יצחק בן־שחק. „אני מניח שהאוכלוסיה הזאת גם עשויה לפנות לעזרה באופן פרטי. השירות הפסיכולוגי התערב בימים הראשונים. לא היו בעיות מיוחדות, אולי רק אצל בודדים. לא היה צורך בעובדים סוציאליים. אנחנו עמוסים בעבודה, ואין לנו מספיק כוח־אדם. קיצצו לנו 23 אחוז מכוח־האדם".

שיחות וסיוע לילדים

מילה טובה לשירות הפסיכולוגי של גבעתיים — מיד עם היוודע דבר האסון, עוד ביום שבת בבוקר, התארגן השירות במתכונת חירום, בביה"ס „אלון", בו למדו שניים מילדי משפחת ארואסטי שנספו, איתי ועידית. כינס צוות פסיכולוגים בראשות רחל מוגל, שהיא הפסיכולוגית הצמודה של בית־הספר, את המורים, כדי לתת להם כלים להתמודד עם תגובות התלמידים.

בבית־הספר לומדים 13 מדיירי הבניין, שנזקקו לסיוע מיוחד. בבוקר שלמחרת, מנהלת המנהלה, רבקה שטורם, ניהלו כל המחנכות שיחות עם התלמידים בשעתיים הראשונות של יום הלימודים. על־פי הנחיות צוות הפסיכולוגים, שגם נפגשו בבית־ביתם של איתי ועידית. מהיום השני, במשך שלושה ימים, עמד צוות של שלושה פסיכולוגים לרשות ילדי בית־הספר, ואחר־הצהריים הוא עמד לרשות דיירים בוגרים. „הגיעו מעט", מספרת הפסיכולוגית רחל מוגל. „אולי לא הרגישו צורך, ואולי פשוט לא ידעו על

(המשך בעמוד 14)

יעל לוטן

רטובים ויבשים

בפרוס השנה החדשה באנגליה היה הנושא הבוער והסוער ביותר לא 100.000 האנשים חסרי קורת-גג שהחורף הקשה במיוחד מסכן את חייהם; לא מכירת הנכסים הלאו-מיים ע"י ממשלת תאצ'ר; לא הסקרים החדשים המראים שמפלגת הלייבור מתחילה לעלות על חשבון השמרנים; לא מותו בשיבה טובה של הלורד סטוקטון, מי שהיה הארולד מקמילן. והגילוי המרעיש שהיה לו חלק חשוב בתכנון מבצע סואץ, שכשלונו הפיל את אנתוני אידן ואיפשר לו לקבל את ראשות הממשלה; גם לא פרישתו המביכה של הנסיך אדוארד, צעיר בניה של מלכת בריטניה, מן המרינס. מה שהעסיק את הבריטים הוא מחלת האיידס והתעמולה הנמרצת המתנהלת סביבה בכל אמצעי התקשורת.

קונדום לכל בן עשר ומעלה, מציעים נרדפי האיידס בבריטניה, וכבר דנים בהצעה בכובד-ראש רציני. ובינתיים, עד שתצא אל הפועל, חוגגים המעמדות שהתעשרו בשנים האחרונות, ומנגד קופאים למוות זקנים חסרי אמצעים ובתי-חולים נסגרים בזה אחר זה

מה שהחל כמחלה של „סוטים" ונרקומנים — ולפיכך לא העסיק את הממסד, שהיה מוכן לתת להם למות בשקט — התברר כמגיפה קטלנית שמספר החולים בה עולה בטור גיאומטרי, ושאין לה בינתיים כל מרפא. הממסד נכנס לקריזה והחל מפגיז את הציבור באזהרות והסברים שמטרתם להמאיס על הבריות את הסקס. מודעות ענק מודבקות על הקירות במנהרות הרכבת התחתית וברחובות, מפצירות בציבור לשמור על חייו — „השתמש בקונדום!" הן זועקות. בתחילת ינואר הוציאה אגודת הרופאים הבריטית אזהרה לכל אדם שהתנסה במגע מיני אקראי בארבע השנים האחרונות שלא לתרום דם. התגובה, כצפוי, היתה רעמי צחוק — או מי אמור לתרום דם?

ילדים, זקנים, נזירות? בתי-החולים נדהמו ופירסמו הודעה שהיה בה כדי לתקן את הרושם — כי הרי הם סובלים ממחסור כרוני בדם — ולהמליץ שרק אנשים השייכים לקבוצות-סיכון מסויימות (כולל ידידים-של ידידים-של-ידידים-של וכו') לא יתרמו דם. בינתיים הועלתה הצעה מעשית להציב מתקנים למכירת קונדומים בכל בית-ספר, לילדים מגיל 10 (עשר) ומעלה... פרסומת מפחידה במיוחד החלה להופיע בטלוויזיה, ובה הר געש מתפרץ, קומפרסורים ופצירות, מצבת קבר ועליה המלה איידס וזר פרחים נבול, מלווים את קולו של הקריין האומר, „הבורות יכולה להרוג אותך! קרא בקפידה את הדפדפת הנשלחת אליך בימים אלה בדואר!"

ואין צורך לומר שהתפתחות המחלה הזו מעוררת גם ויכוחים אידיאולוגיים בין אנשי כמורה שמרנים, המציגים אותה כעונש משמיים, לבין כאלה התובעים לא לגרום נזק לדת על-ידי הטפת מוסר מעין זו, ואנשים התובעים להתייחס לחולי האיידס באותה מידה של חמלה וחסד כמו למצורעים...

אבטלה המונית וסקנדלים בבורסה

בעוד מערכות ממלכתיות נמכרות למשקיעים פרטיים — „טלקום", היא מערכת הטלפונים, ולאחרונה „בריטיש גאז" ובקרוב חברת התעופה הבריטית — ואחרות פשוט מתמוטטות, כמו מערכת הבריאות הציבורית, ומספר המובטלים באזורים מסויימים מגיע ל-40 אחוז. נמשכת חגיגת הרולצ'ה ויטה של המעמדות שהתעשרו

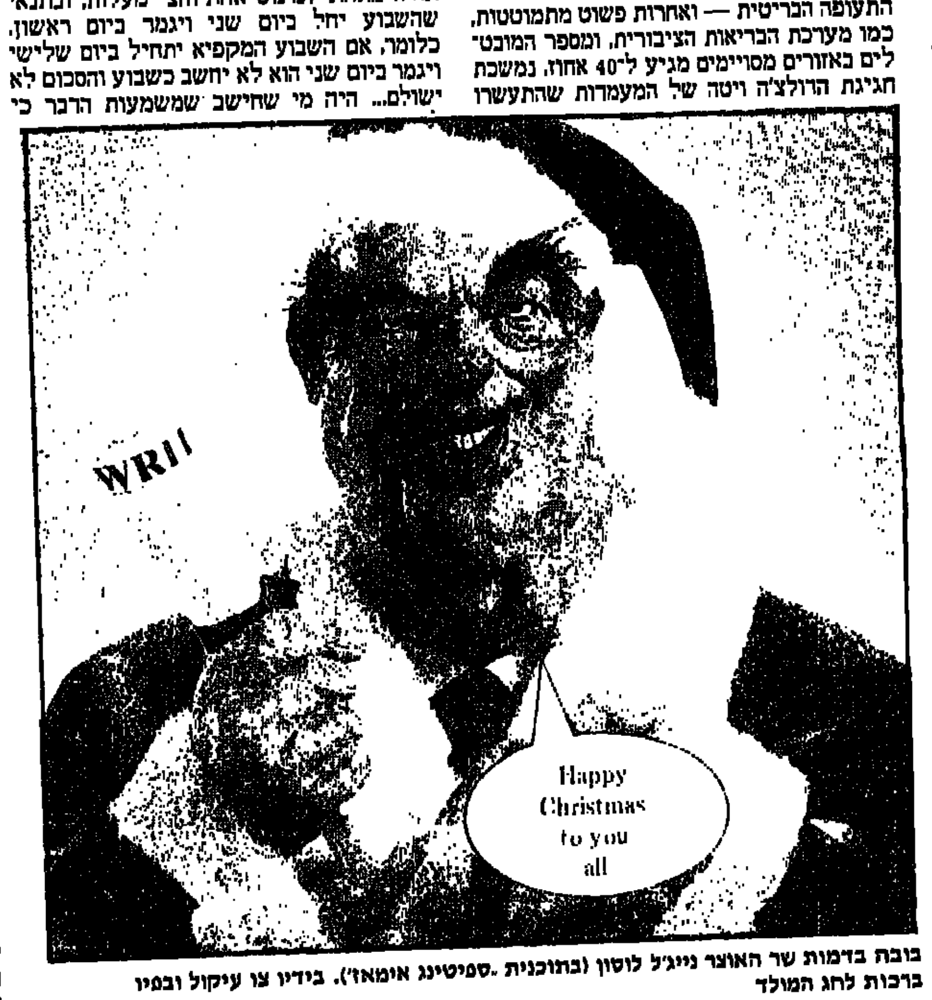

בובה בדמות שר האוצר נייג'ל לוסון (בתוכנית „ספיטינג אימאז'"). בידיו צו עיקול ובפיו ברכות לחג המולד

מאוד בשנים האחרונות. לטענת רוי האטרסלי, שר האוצר בממשלת הצללים של הלייבור, זכו בעלי ההכנסות הגבוהות ב-3.6 מיליארד לירות סטרלינג מאז עליית תאצ'ר לשלטון. כתוצאה ממדיניותה הכלכלית. התוצאות בולטות בשטח — בחנויות היוקרה נמכרו בחגים מתנות בסכומים אגדיים, שהיה בהם כדי לפרנס משפחות שלמות במשך שנה; מועדוני-ההימורים עלו על גדותיהם במשך החגים; סקנדלים שונים החרידו את הבורסה הבריטית. דובר בהם על כל-כך הרבה מליונים, שקשה היה לעכל משמעותם — האם באמת מרוויחות החברות הללו, כמו למשל „גינס" של הבירה, סכומים כה פנטסטיים? או שמא מתפתחת כאן בועת-סבון ענקית, מן הסוג המוכר גם לנו, שסופה שתת-פוצץ? מה שברור הוא שמערכת המסים הקיימת אין בה כדי לעודד יצור והשקעות לטווח ארוך — הרבה יותר משתלם לשחק במניות. הלהיט החדש הוא מניות „בריטיש גאז", שהוצעו לציבור בשבועות האחרונים. הן עוברות מיד ליד במהי-רות ונחשבות לנכס סחיר לטווח קצר בלבד. „אבל", אמרה הגברת תאצ'ר בסוף השנה „נותרו עוד כמה שרידים של סוציאליזם" — שהוא דבר זר לתרבותנו — ועלינו לזכות בקדנציה נוספת כדי לחסל אותם סופית."

בעצם, הרבה כבר לא נותר. בימים האחרונים נסגרו בלונדון עוד שבעה בתי-חולים ובקרוב ייסגרו עוד חמישה. התוצאה — אלפי מיטות חסרות, והתור לניתוחים שגרתיים גדל ב-27 אחוז בשנה האחרונה. נשמע קצת מוכר? אי-סדרים חמורים וטיפול כושל הפכו דבר שבשגרה. ראיתי המחשה קטנה לכך כאשר קרובה שלי, אשה מבוגרת, החלה לקבל טיפול לשחמת אלכוהוליסטית של הכבד במקום הטיפול שנזקקה לו במעי הגס. אלמלא היתה היא עצמה בעלת ניסיון רפואי יתכן שלא היתה עוצרת את הטיפול השגוי בעוד מועד...

וכאילו כדי להמחיש את המשמעות החברתית של ההתפתחויות הללו, החל חורף קשה במיוחד, וכצפוי, החלו אנשים זקנים וחסרי-אמצעים למות מקור. ההסקה היא דבר יקר, ואמצעיהם לא מספיקים להגביר אותה די הצורך. ממשלת תאצ'ר נזעקה לעזרתם — מעתה ואילך, הודיעה, יקבלו הפנסיונרים הזקנים תוספת של חמש לירות סטרלינג לשבוע לצורך חימום הבית. נשמע מצוין, אלא שההנחיות שליוו הצהרה זו הפכו אותה ללעג לרש: הסכום המלכותי הנ"ל ישולם רק בתום שבוע בו הטמפרטורה הממוצעת תהיה מתחת למינוס אחת-וחצי מעלות, ובתנאי שהשבוע יחל ביום שני ויגמר ביום ראשון. כלומר, אם השבוע המקפיא יתחיל ביום שלישי ויגמר ביום שני הוא לא יחשב כשבוע והסכום לא ישולם... היה מי שחישב שמשמעות הדבר כי למעשה לא ישולם יותר מאחוז אחד של הסכום שהוקצב לצורך זה.

ירידה ניכרת לשמרנים

חזרה ללורד סטוקטון (הארולד מקמילן), שכה הרבו להיזכר בו בימים האחרונים. לפני זמן לא רב ציין השמרן הקשיש בצער כי באזור הבחירה שלו — שעל שמו הוא נקרא מאז זכה בתואר אצולה — כאשר נבחר לראשונה, ב-1920, היה אחוז המובטלים שם 29, אחר-כך ירד ירידה תלולה, ואילו כיום הוא עומד על 28. בהשוואה לתאצ'ר. עליה מתח ביקורת חריפה — „היא מוכרת את כלי-הכסף המשפחתיים," אמר כאשר החלה למכור את נכסי המדינה — היה מקמילן סוציאליסט שרוף. הוא היה גם הרבה יותר מתקדם בתפיסותיו הבינלאומיות, וכולם נזכרו כעת באותו נאום מפורסם שנשא באפריקה בסוף שנות החמישים, בו דיבר על „רוחות השינוי" המנשבות בעולם. למרות שנולד למשפחה אמידה מאוד — בעלי בית-ההוצאה מקמילן — והיה נשוי לבת של דוכס, היה לו מצפון חברתי הרבה יותר מפותח מאשר למרגרט תאצ'ר, שילדותה עברה עליה בדירה צנועה מעל לחנות הקטנה של אביה.

לדברי ד"ר דייויד אוון, מנהיג הליברלים — שחברו יחד עם הסוציאל-דמוקרטים, פורשי הלייבור — הקימו השמרנים בבריטניה „חברת קזינו, שגרמה לפיחות גמור בכל ערכי השירות הציבורי, ברפואה הציבורית, בהוראה, בשירות המדינה ובממשל המקומי. בכל מקום אנו רואים סביבנו דמוראליזציה וירידה בסטנדרטים." אבל אם אכן יהיו השנה בחירות כלליות, אין ביטחון שממשלת תאצ'ר לא תשוב ותזכה בהן. אמנם, הסקרים האחרונים מראים ירידה ניכרת לשמר-נים, שלפני החגים עוד נהנו מעדיפות של בין 5 ל-8 אחוז על הלייבור, ואילו לאחריהם היה המצב: 39 אחוז לשמרנים, 38 אחוז ללייבור ו-21 אחוז לברית הליברלים-סוציאל-דמוקרטים. ה-נושאים שהעסיקו את הנשאלים [illegible] ראשון האבטלה ורק אחריה ביטחון [illegible] אחרים. ניתוח הסקרים הללו מראה [illegible] הבוחרים הצעירים — בני 18 עד 34 — נסיגה חריפה למדי לשמרנים, ומן [illegible] הפועלים המקצועיים.

בדיחות על חשבון הכנסיה והמיעוטים

אפשר לומר שמה שמציל את המצב [illegible] כרגיל, חוש-ההומור הבריטי. זהו חוש [illegible] מיוחד במינו, לא ארסי אבל גם משוחרר [illegible] יראת-כבוד. בעיצומם של החגים התעופפו [illegible] האוויר — ומעל גלי האתר — בדיחות [illegible] חשבון האמונה הדתית והכנסיה, על חשבון המלוכה והממשלה, על חשבון [illegible] למיניהם (כן, חברים, גם על יהודים) [illegible] חשבון המנטליות הבריטית עצמה. כל [illegible] ספר המתאר את ימי האימפריה הגדולה [illegible] ראות של ימינו, היינו, ביקורתית [illegible] השלטון הבריטי-קולוניאלי ואוהדת [illegible] מי שפעם היו ה„נייטיבס", וזכה מיד [illegible] אפשר כמובן, לומר שקל להיות [illegible] אחרי שאיבדת את האינטרסים [illegible] אבל היושר הזה מרענן מאוד, אפילו [illegible]

מה שמושך במיוחד הוא הזיהוי האידיא[illegible] הברור למדי הקיים בעיתונות הבריטית. [illegible] למצוא את התופעה שעיתון יהיה מזוהה [illegible] מפלגת שמאל אבל יתאמץ להראות כאילו [illegible] לפחות חצי-ימני. בשם איזשהו „איזון" [illegible] ה„טיימס" אינו מעמיד פנים שהוא מייצג [illegible] „מאוזנות" — הוא תומך בשמרנים. אף [illegible] בלי ביקורת. לעומתו, ה„גארדיאן" אינו [illegible] אנשי ימין למלא אצלו טורים ריאקציונ[illegible] לו, למשל, מדור נרחב המוקדש לעולם [illegible] שעורכת אותו עיתונאית צעירה ורדיקלית [illegible] ויקטוריה בריטן, הנוסעת ברחבי העולם [illegible] לכיסוי ישיר ואמין ממקומות כמו [illegible] ניקראגואה, צ'ילה, דרום אפריקה, לאוס [illegible] דיה, וכו, גם אפגניסטן. לעיתון כזה יש [illegible] קוראים נרחב ונכבד, והמערכת אינה [illegible] למשוך קוראים מן העבר השני של [illegible] האידיאולוגי. במושגים ישראליים, ה„גארד[illegible] הוא עיתון רדיקלי לעילא. במושגים [illegible] לאו דווקא.

ואם בעיתונות עסקינן, תגלית שגיליתי [illegible] קורי הנוכחי הדהימה אותי לחלוטין — [illegible] ועגנונו, שמילאה את עמודי ה„טיימס", [illegible] שלא נודעה בציבור הרחב. וכל-כך למה — [illegible] משום שחוץ מקוראי ה„טיימס" אף אחד לא [illegible] אחרי הפרשה. מאז העביר רופרט מרדוק [illegible] ה„טיימס" אל מחוץ לפליט סטריט, [illegible] הוחרם והושבת על-ידי האיגודים המקצ[illegible] למיניהם. יש עליו מעין חרם לא-רשמי [illegible] לכך שסיפורים שנתגלו על-ידי עיתון זה [illegible] מכוסים על-ידי שאר העיתונות, וגם [illegible] החדשות בשאר אמצעי התקשורת אינן [illegible] ללכת בעקבותיו. לפיכך גילוייו של [illegible] בפרוטרוט רק לקוראי ה„טיימס", ושאר [illegible] — מן השמרנים הקיצוניים הקוראים [illegible] ה„טלגרף", עבור הליברלים הקוראים [illegible] ה„אינדפנדנט" וכלה בתומכי הלייבור [illegible] את ה„גארדיאן", כמעט שאינם יודעים [illegible] דבר... בעצם, רק חטיפתו של וענונו [illegible] שהוא עצור בישראל, ולאחר-מכן פרשת [illegible] על כף ידו, הגיעו אל הציבור הרחב.

ולסיום — הסבר לכותרת מאמר זה. [illegible] המפתח בבריטניה של שנות השמונים [illegible] היא „יבש". אם אתה „יבש" אתה [illegible] אתה משהו מובהק, חד-משמעי. אם אתה [illegible] אתה משהו מרובע, מטושטש, מיושן, [illegible] שמרנים „יבשים" כמו נורמן טביט, [illegible] שנזף בבי.בי.סי. על שהוא שורץ [illegible] שמאלנית", ויש אנשי לייבור „יבשים", [illegible] קינוק, המאיימים להפוך את המפלגה [illegible] רדיקלי באמת. לעומתם, יש כל מיני [illegible] המסייגים את עמדותיהם [illegible] עליהם במאבק של ממש. היום להיות [illegible] להיות „יבש" — מוסיקה שחורה [illegible] ודיבור שחורים הם הדבר הכי „יבש" [illegible] לא אומר כלום במושגים של חיי [illegible] שחור באיים הבריטיים עדיין רחוק [illegible] תענוג. אבל לפחות הם במודה.

אילן שיינפלד

אוונגארד ממוסד

בישופים ושוטרים באים לשמור על רמת המוסר במוסד לאמנות בת-זמננו בלונדון. ההצהרה כי האלוהים מת מעוררת את קצפם. הם עוד לא שמעו על ניטשה

„אם אניח הצידה את הישועה כחסרת אפשרות, בין נכסי במה"— מצוטט סארטר במסדרון של המוסד לאמנות בת-זמננו בלונדון (I.C.A.) — „מה יוותר? אדם שלם, המכיל את כל האדם שווה את כל האדם, אך איש אינו שווה לו." אמירה זו. בצד ציטוטים רבים מספריו וצילומים מחייו של ז'אן פול סארטר, תלויים במסדרון העקלתוני של המרכז לאמנויות, במסגרת התערוכה „עולמו של סארטר", המתקיימת בלונדון בחסות המכון לתרבות צרפתית שליד שגרירות צרפת, עם הוצאתה לאור של הביוגרפיה של סארטר, שנכתבה בידי רונלד היימן והודפסה ע"י בית ההוצאה וידנפלד וניקולסון.

המוסד לאמנות בת-זמננו הוקם על-ידי הרברט ריד ואנשי אמנות נוספים לפני כ-40 שנים. במטרה לייצא אמנות אנגלית ברחבי העולם ולייבא אמנות בת הזמן לאנגליה. מיצג, מחול, תיאטרון, אופרה, קברט, קולנוע, וידאו, אמנות פלסטית וספרות, הם ענפי אמנות בהם עוסק המכון, שקשת פעילויותיו הינה נרחבת ומגוונת עד מאוד: סמינרים והרצאות פתוחים לציבור הרחב בכל נושאי התרבות, בהשתתפות סופרים ואמנים, הפקות של סרטי וידיאו ממפגשים עם סופרים וסרטים עלילתיים לטלוויזיה, אחזקת שלושה חללי תצוגה בגלריה וספריית וידיאו ראשונה מסוגה באנגליה.

אין למכון קבוצת אמנים ביתית, לא השקפה אמנותית מסוימת ואף לא אוסף אמנותי קבוע. בהיותו מוסד ציבורי ולא מסחרי, משלמים כסף מועט לסופר או לאמן המופיעים במרכז — בין 25 ליש"ט ל-15 ליש"ט לאיש — והאמנים המציגים במקום מקבלים תמלוגים רק ממכירת הקטלוג.

מקום מיפגש לצעירים

כיום, ארבעים שנים לאחר ייסודו, מהווה המוסד לאמנות בת-זמננו בלונדון מקום מפגש של כל שוחרי האמנות הצעירים. גיל הקהל הממוצע כאן הוא 26 שנה. והוא יורד בשבוע רוק, למשל, או יעלה במהלך קיומו של פסטיבל מיצגים. הפרופיל הצעיר הזה הוא מקור גאוותם של חברי הצוות המפעיל את המוסד, בו לכל תחום אמנותי יש אחראי מיוחד.

„אנחנו מוסד של ביקורת חברתית", אומרת לי האחראית על יחסי ציבור במקום. כך, כשאלי אותה על מידת ההעזה הדרושה כדי להעלות מחזה העוסק בחיי זוג גברים (ראה מסגרת) באקלים החברתי של בריטניה כיום. „האיידס מנוצל למטרות השלטת מוסר חברתי. 'אל תעשה אהבה בבריטניה' ו'אתה משלם היום על חיי השעשועים שלך', הם המסרים החברתיים הנוגעים למחלה. אנחנו, ב-I.C.A., לא מקבלים זאת. אנחנו ביקורתיים."

העזה זו, כך מסתבר, עולה למוסד זה ביוקר. בשבוע שעבר התקיים במקום קברט אמריקני, בהשתתפות שחקנית אמריקנית שהיא „מעין לני ברוס נשי", להגדרת המרואיינת. באחת הסצינות דיברה השחקנית בקול של זונה ואז — „הדיילי מייל" — מספרת לי — „התקיף אותנו בשם הימין, וביקר את המשטרה על שנתנה רישיון למקום. משום כך המחזה צונזר, ובמקום הסצינה האירוטית הובא למחזה רשמקול. הדבר גרם לעזיבת השחקנית, ולמרות זאת מגיעה לכאן המשטרה מדי ערב כדי לבדוק מה קורה."

„ההיסטריה הזו נוצרה על-ידי העיתונות", היא מוסיפה. „אך העיתונות לא הייתה יוצרת אותה לולא הייתה אווירה חברתית נוחה לכך. אמנות בת-זמננו נשמעה מאז ומעולם מעוררת לסקנדלים...". שערורייה דומה פרצה כאשר פירסם לס לוין, אמן קונצפטואלי מדור שנות השישים, תערוכה בצורת סידרת כרזות תחת הכותרת „האשם את אלוהים". כרזות-הענק שנתלו ברחבי לונדון עוררו את זעמם של מוסדות דת, פוליטיקאים וסתם שמרנים, שחלק ממכתביהם הודפסו בצמוד ליצירות האמן, בקטלוג מיוחד שהודפס עם פתיחת התערוכה.

„הבישוף מסטוורוק מעוניין לדעת מה כוונת הכרזות: מהו נושאם או מטרתן; האם הן בגדר פירסום או תערוכה; והאם קיבלתם תלונות על אודותיהן." כותב עוזרו של הבישוף, אלן דורס, במכתב בהול להנהלת המכון. וראש הכנסיה האוונגליקנית מוסיף, במכתב אחר, כי בקשר להצהרות כמו „האלוהים מת," המופיעות על כרזות אלה, הוא דורש גילוי „מידה של אחריות לגבי הצגת הפירסום."

ספונסרים ונדבני תרבות

אנשי המכון לאמנות בת זמננו אינם מתרשמים מכך. להיפך. גם את השחקנית האמריקנית עוררה סערה ציבורית. זו המוזכרת לעיל, הם מתכוונים להזמין שנית להופיע במקום. ויש ביניהם הרואים בכך מאבק עקרוני וחשוב נגד הצנזורה, הגוברת בימים אלה בכל הנוגע לשידורי רדיו וטלוויזיה.

אולם, מאבק תרבותי זה — שיש עימו גם, לעיתים, נימה של מאבק של שמאל פוליטי — יוצר בעיות מסוימות עם ספונסרים ונדבני-תרבות. „המשקיעים נוטים פחות לתת למוסד לאמנות בת זמננו, מחשש שמא יהיו חשופים לביקורת. טוב להם יותר לתת לתיאטרון הלאומי, שמציג מחזות מוסיקאליים, אשר נערכו, למעשה, לקהל תיירותי, ושהינם ירודים. זאת, אלא אם יש לממנים אלה אינטרס מסחרי לתת למוסד שלנו."

משום „גזילות" החסות הציבורית גם קשה להנהלת המוסד לתכנן תקציב פעילות לאורך זמן. אך מסתבר כי אילוץ זה דווקא הביא למציאת דרכי מימון מעניינות תחליפיות: כל אימת שעולה פרויקט תרבותי כלשהו, מתכנסים החברים יחדיו ומתכננים מסע התרמה ומימון להצלחתו, בהתאם לאופי הפרויקט. חברת בירה „לאגר," למשל, הסכימה לסבסד שבוע רוק של להקות לא-ידועות, המופיעות לראשונה עם כיסוי עיתונאי נרחב; בנק ווסטמינסטר, לעומת זאת, היה מוכן לסבסד תיאטרון לילדים פעמיים בשבוע; ורשת האופנה „נערות צ'לסי" — שבוע אופנה, בליווית מוסיקה, באלט, עיצוב חדשני וכדומה.

בימים אלה מתארגן המוסד לקיום חג ה-40 לקיומו. המימון לקיום אירוע-ענק זה מגויסים מספונסרים ברחבי העולם. אליהם פנו בבקשה כי ירכשו דמי חברות גבוהים במיוחד למוסד, כבמעין חברות כבוד.

המוסד עובר גם עם שלטונות זרים. את תערוכת סארטר, למשל, מממן המכון הצרפתי. ואת שבוע ברלין — עיריית ברלין עצמה. את הדפסתו של כתב העת היוצא לאור במכון מממנים באמצעות פירסום, עיסקות-חליפין ועוד. אגב, מכתב-עת זה נמכרים 3000 עותקים לגליון. מספר מכובד, לכל הדעות.

בעייה נוספת בה נתקלים אנשי המוסד לאמנות בת זמננו בלונדון מזכירה תנאים דומים בישראל — גם כאן אין התרומות מופחתות ממס-הכנסה. אולם, בניגוד לנעשה בישראל — כאן הפתרון הוא פנייה ישירה אל תורמים בארה"ב ובארצות אחרות. בהן יורד סכום התרומה ממס ההכנסה.

אמנות סלט מיובאת

אף-על-פי-כן, ולמרות כל הקשיים המתוארים כאן, המוסד לאמנות בת זמננו בלונדון הוא מקום מרשים ושוקק חיים. וגם מעוצב היטב: יש כאן ניצול מקסימאלי של חללים. תערוכת סארטר נערכת במסדרון העולה לגלריה העילית, ועבודות אמנות מוצגות על עמוד רחב במסדרון, העטוף בריבוע פלסטיק שקוף, שהופכו לחלל תצוגה קטן. עבודה אחרת מוצגת על קיר לאורך המסדרון שבין הכניסה לתיאטרון. בתוך המקום גולשים הבאר והמסעדה אל מסדרון מפולש בעל שני מיפלסים קטנים, היוצרים פינות ישיבה אינטימיות. המסעדה, אגב, מגישה אוכל זול „מפרגן," צמחוני ובשרי. הסלטים כאן פשוט משגעים. אף כי הובהר לי שאינם מזון אנגלי טיפוסי. מסתבר, שאת אמנות הסלט גם כן מייבאים לכאן, מולדת „קתלי החזיר עם ביצייה," כלשון תרגומי הרומאנים האנגליים של המאה התשע-עשרה לעברית.

■

שני גברים בלי ניסים

„אף אחד אינו מושלם. אין זה עולם מושלם", כותב דף התוכנייה להצגה המצוינת „גבר משחק שני ניסים", שהתקיימה השבוע ב-I.C.A. „כאשר אתם חיים יחד למשך ארבעים שנה, לא הרבה נשאר לומר. במיוחד אם שניכם גברים. ואם גבר שלישי נכנס לחייכם — גבר צעיר מאוד, ילד קטן — מה תוכלו לומר לו? איך תוכלו לדבר אליו? איך תוכלו לספר לו איך זה היה?"

סידרת שאלות רטוריות זו מוצגת כמחזה „גבר משחק שני ניסים" בחדות מרובה. שני הגברים, השחקנים סיימון תורן ופיליפ מקנזי, נגלים בחדרם העלוב, שקירותיו מכוסים גזרי-עיתונים ותצלומים דהים, בבוקר חורפי. שעה ארוכה אינם מדברים זה אל זה, ובמהלך ההצגה כולה משמש רשמקול למתווך תקשורתי ביניהם. עליו הם מקליטים את דבריהם זה אל זה, ואליו הם פונים כאל ישות שלישית. לאחר שנוצר הקשר-לאיקשר בין השניים, החיים יחד מזה ארבעים שנה, כאמור, הם עוסקים יחד בקריעת העיתונים, בתלישת התצלומים ובאריזתם במזוודות, יחד עם זכרונותיהם המשותפים. במהלך המלאכה, המסתיימת רק בסוף ההצגה, נגלית מערכת יחסים רודנית בין השניים — האחד מכתיב לאהובו התעמלות-בוקר וברכות „בוקר טוב" כפייתיות. אולם, הם רוקדים יחד בחדרם העלוב למשמע מוסיקה של חתונות ומזכירים זה לזה סצינות עבר כפי שהן משתקפות בחוברים הנארזים במזוודה.

אחד משיאי ההצגה מתרחש כאשר מקרינים השניים שקופיות מחייהם המשותפים על הקיר העירום למחצה. המקרן מקרין אלומת אור ריקה. למעשה, והשניים מתחפשים בפאה נכרית, במשקפי שמש מיושנים ובבגדי נשים, ונעמדים על רקע אלומת האור, כבמחזה של סיטואציות משפחתיות. והמעשה הוא פאתטי ונורא. פאתטיות. הגוברת כאשר הם מלמדים את הרשמקול לומר להם ברכות „בוקר טוב" כפייתיות בכל השפות בעולם. והופכים בכך את הברכה למנטרה כפייתית ואירונית, המעידה על מצבם הממשי. כאשר נשברת מנטרה זו, מיד הם מתחילים לשנן מנטרה אחרת: „אני מקווה". אולם, הרצף המילולי שבא בעקבות שבירתה של המנטרה השנייה הוא רצף של יאוש ואובדן. במהלכו חושפים השניים שוקיים קמיטות מווקן. להראותן לילד הקטן, טוביאס, שאינו אלא יציר דמיונם, ישות הרשמקול. הילד שלא היה ולא יהיה להם.

לקראת סיום ההצגה, הבא לידי המחשה בסיום אריזת הזכרונות כולם במזוודה ובעיטוף הרהיטים הדלים בבד לבן, כבתכריך. מדקלם האחד לאהובו שורות שיר מן העיתון:

הַסְּתָיו יָבוֹא. הַשֶּׁלֶג...
הַזְּמַן חוֹלֵף וַאֲנוּ נֵלֵךְ
לְעוֹלָם... הַגִּיל שֶׁלָּנוּ יֵהָפֵךְ לְסֵבֶל."

ובעודו מדקלם שורות אלה, מסתיים עיטוף הרהיטים, על ערימת הריהוט הלבנה מונחת מזוודת הזכרונות, המוקדשת לילד טוביאס שלא היה ולא נברא, ומעל ראשי הגברים, המניפים ידיהם לברכת פרידת-עד מן העולם, מוקרנת שקופית של תינוק חייכן וחמוד, הזוחל על שפת הים.

■ ■ ■

ההצגה אינה מהווה פורטרט מחמיא לחייהם של זוגות חד-מיניים. אך עצם קיומה בלונדון של 1986, השטופה בתעמולת אנטי-איידס, הוא משמעותי ואולי גם מבהיר את נימת הפאסימיות שמפעפעת בהצגה ואת מקורה. עם זאת, השימוש בתפאורה מינימאלית, באביזרים, בתאורה ובעומק הבמה הוא מצוין, ושני השחקנים נגלים כבעלי עוצמה רבה. אין פלא, איפוא, שהוזמנו להציג גם בפאריס, בניו-יורק, באדינבורו, בנוטינגהאם ובקרדיף. ויהיה זה משמח אם יוזמנו על-ידי אחד התיאטראות הישראליים להציג הצגה זו גם אצלנו.

כספי יהודי

תמר רז

אם יהיה לנו מזל, יהיו הפיצויים שקיבל ארנסט יפת מבנק־לאומי לנקודת ארכימדס, שממנה יחזור הבנק למסלול שנועד לו עם הקמתו. אין מה להלין על יפת, שלקח לעצמו מן העוגה הלאומית כפי יכולתו. מי שאישר לו את הפנסיה ודאי ידע היטב למה הוא שווה אותה. עם ידידים כמו שלו, לא רק התועלת שהביא לבנק היא רבה, גם הנזק שהוא יכול לגרום גדול ועצום. על־ידי לחישה במקומות המתאימים הוא יכול מן הסתם גם עתה לערער לא רק את אמינותו של בל"ל אלא של מערכת הכספים הישראלית כולה. רמז לכך אפשר לראות במכתבו של הברון אדמונד רוטשילד אל שמעון פרס, אז ראש הממשלה, לאחר פרסום דו"ח בייסקי והחלטה לסטר את ראשי הבנקים. "אני מיודד זה תקופה ארוכה עם ארנסט יפת ואני רוחש לו הערכה עמוקה", כותב הברון בין השאר ומוסיף שהוא עשוי לראות בפיטורי הבנקאים פגיעה בכבוד המשפחה.

הבעיה המרכזית של פרשת הבנקים אינה שיטת החלוקה של העוגה, לפיה כל דאלים בוצע כפי גבורתו. השאלה היא מי עושה מה כדי להגדיל את העוגה הזאת, ולענייננו — מה תפקידו של בנק "לאומי" בפיתוח משק הארץ.

והשאלה הזאת, לא אתמול נולדה. בעצם, זו הסיבה שהרצל הקים את המכשיר הפינאנסי הציוני, "אוצר התיישבות היהודים", לאחר שנואש מנסיונו לשכנע את הרוטשילדים לשנות את השיטה הפינאנסית של ההתיישבות בארץ־ישראל, שנועדה לשמר אותה במצב נחשלות על־מנת להבטיח את שליטתם בה. "יישוב ארץ־ישראל אני עשיתיו, אני לבדי, ואין זכות לשום אדם להתערב במעשה ידי" — כך הגיב "הנדיב הידוע", סבו של הבארון הנוכחי, על הביקורת שמתח עליו הרצל. הבנק שיסד הרצל נועד לעזור בפיתוח המשק הציוני; משמע — לתת סיוע פינאנסי לסקטורים היצרניים. כדי להבטיח זאת, על הבנקים והבורסה להיות מנוהלים על־ידי המדינה. כך רואה אותם הרצל ב"מדינת היהודים". בכתביו הוא גם מדגיש את הצורך לדאוג לכך, שהמנהיגים המדיניים יוכלו לפקח בכל עת על מדיניות הבנק.

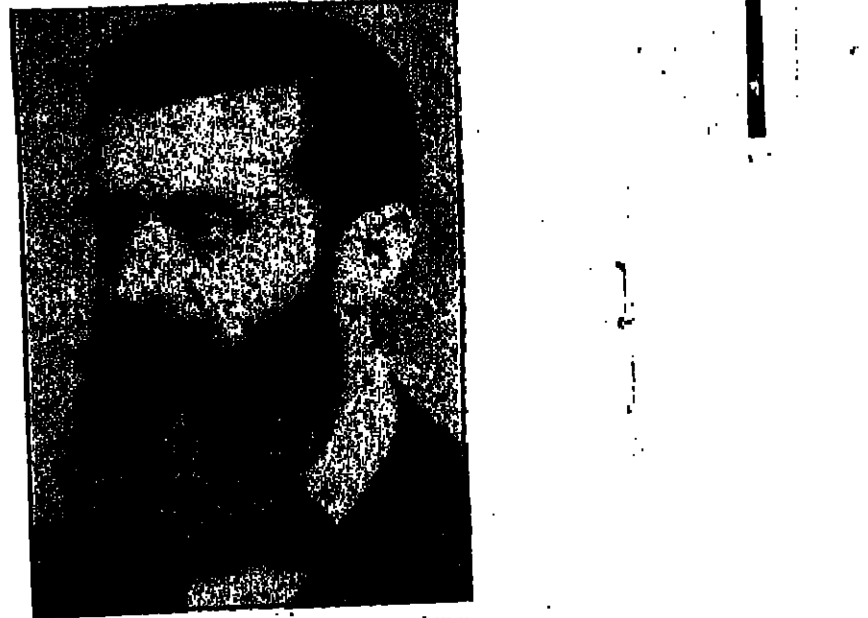
הרצל — התקפות חריפות על הרוטשילדים

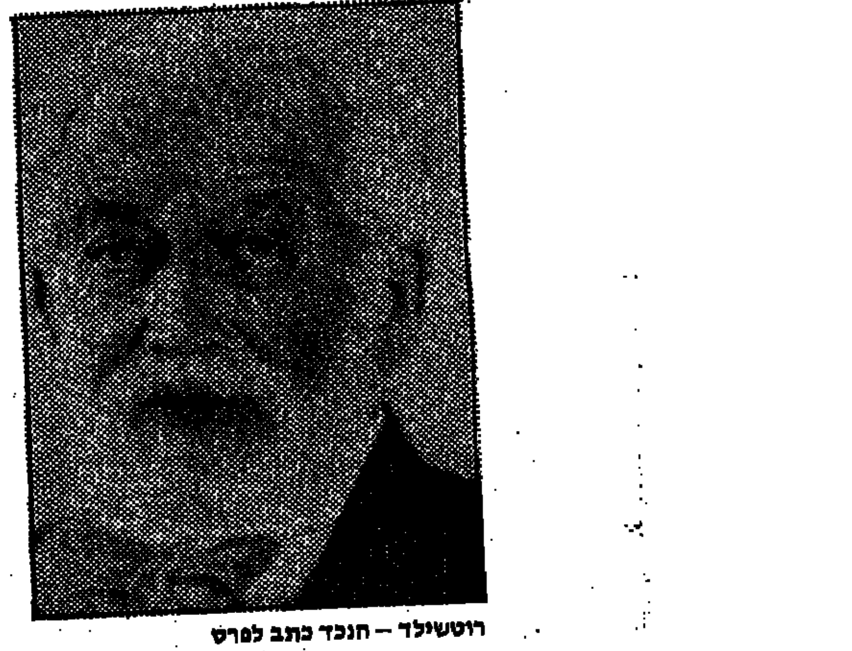
רוטשילד — הנכד כתב לפרס

צירי הקונגרס לא ידעו

ב־1982 קם עורך־דין צעיר, עולה מצרפת, שביקש דרך להכניס את שמו לכותרות, והגיש עתירה לבית־הדין הציוני העליון בירושלים, נגד בנק לאומי, הנהלת ההסתדרות הציונית, הוועד הפועל הציוני, הקונגרס הציוני ואוצר התיישבות היהודים, על שאינם מקיימים את מטרות הציונות בהפעלת בנק לאומי ומתעלמים מעצם קיום שליטתם על הבנק.

במסמכי היסוד של אוצר התיישבות היהודים נאמר במפורש — טוען העותר, — שהקמת הבנק לא נועדה רק להפקת רווחים אלא גם כדי להיות המכשיר הפינאנסי להגשמת היעדים הציוניים. הבנק עצמו, בספר שהוציא ב־1977 (בנקאי לאומה בהתחדשות — תולדות בנק לאומי, הוצאת מסדה), מעיד על עצמו שהוא כלי של התנועה הציונית. אבל הקשר ההדוק הזה בין הבנק ובין התנועה הציונית אינו בא לביטוי לא בדיוני המוסדות המרכזיים של התנועה ולא בגופים המבצעים שלה, למרות החשיבות העליונה שיש למדיניות הבנק בכלכלת המדינה, טוען עוד העותר. בקונגרס הכ"ט, שהתקיים ב־1978, התברר לו שכל הצירים מחו"ל, שהוא שוחח איתם, לא ידעו שהתנועה הציונית חולשת על בנק לאומי, והדבר לא הוזכר בדין־וחשבון שהוגש לקונגרס על־ידי ההנהלה הציונית. ההנהלה מונעת למעשה מהקונגרס הציוני למלא את תפקידו — לקבוע את המדיניות הכספית של התנועה הציונית, טען העותר, שביסס את זכותו לעתירה על היותו "ציוני בודד".

העורך־דין הציוני לא זכה אז לכותרות רבות. הירחון "החודש במשק" הקדיש לו סידרת מאמרים באפריל־יוני 83, על העתירה ויתר. לאחרונה מצא לו תיק "ציוני" אחר, והיום — מי לא שמע את שמו של רולנר רוט, פרקליטו של וויליאם נקש.

עצות "ידידותיות"

"הגשתי את העתירה נגד בל"ל כדי להעלות את הנושא לדיון ציבורי", אמר השבוע רולנר רוט ל"על המשמר". "נאלצתי לוותר, מסיבות כל־כליות. אף אחד לא משלם בעד תיק כזה, היו לי קשיים כלכליים ונאלצתי לקחת תיקים אחרים, בתשלום."

במשך כל הזמן שהעתירה היתה בדיון, סיפר רוט, ניסו מחוגי בנק לאומי לשכנע אותו, ב"עצות ידידותיות", שיוריד אותה. הנימוק: בגלל הסודיות הבנקאית, אסור שייוודע בציבור שלגוף פוליטי יש שליטה על הבנק. בין המשכנעים, אמר רוט, היה גם עו"ד קלימנטונובסקי, אז פרקליט הסוכנות היהודית (שבעצמו הגיש כמה חודשים מוקדם יותר, תביעה לבית־הדין הציוני העליון, בה נתבעו בל"ל ואוצר התיישבות היהודים לאפשר למבקר הסוכנות לערוך ביקורת ספרים בא.ה.ה. גם אז נומקה התנגדות הבנק בכך שהתערבות הדרג הפוליטי תפגע בתדמית הבנק).

עו"ד רוט סיפר עוד, כי בדק ומצא שהסקטור היצרני היה המקופח ביותר בקבלת הלוואות מהבנק. את הרוב קיבלו סקטורים ספקולטיביים וכדומה, שיש בהם הכנסות גבוהות. הוא יודע, אמר רוט, שיש בצרפת אנשים שביקשו להשקיע כספים בארץ באמצעות בל"ל, אבל נתקלו בתגובה לא מעודדת ומשכו את ידיהם.

"הכרזות הרצל זויפו"

במאמר לירחון "החודש במשק" (יוני 1983) טוען עו"ד רוט, כי הספר שהוציא הבנק הוא מגמתי, ומסתיר את מחויבותו של הבנק למטרות הציוניות. "יתכן שאין זו הפעם הראשונה שהכרזות הרצל על נושאים בנקאיים זויפו", כותב רוט, "ב־1957 פורסמו לראשונה 'רשימות בלתי ידועות החסרות בספרי הימים שלו' מאת משה חיים אפרים בלאך. הספר מתבסס על שני אוספים של מכתבי הרצל, בהם אנו מוצאים התקפות חריפות על הרוטשילדים. (ההדגשה שלי־ת.ר.) מעניין שספר זה של בלאך לא נמצא בארכיון הציוני. כמו כן הציע המחבר בזמנו להעביר את אוסף המכתבים לידי הארכיון הציוני, שכנראה סירב לקבלם או לרוכשם. בספריה הלאומית, עותקי הספר שהיו פשוט נעלמו..."

לא רק בספרים, גם במציאות מדיניות הבנק מנוגדת לכוונותיו של הרצל. כבר א.ז. הופיין, מנכ"ל הבנק (אז אפ"ק) בשנות השלושים, הנהיג מדיניות מרסנת, מציין יורם נמרוד, מרצה להיסטוריה ציונית ב"אורנים". הופיין, כמו רוטשילד, העדיף לתת הלוואות לסקטורים טפיליים, ולא לחקלאות אינטנסיבית ולתיעוש. המדיניות הזו נוסחה באופן קיצוני על־ידי קודמו של יפת בהנהלת הבנק, פטרונו ד"ר ארנסט להמן, במאמר ב"הארץ" במלאת עשור לבנק ישראל (הרהורים על חוק בנק ישראל, 2.12.64). במאמר זה מבקר להמן את ניסוח מטרותיו של בנק ישראל, רואה ניגוד בין "ייצוב מטבע" לבין "רמה גבוהה של ייצור" ו"תעסוקה מלאה" ומטיל ספק אם צריך בכלל לראות את שתי האחרונות כמטרות של מדיניות מוניטארית. אשר לבורסה, שהוא היה מנהלה, אמר להמן באספה הכללית שלה ב־1965, שאין תפקידה של הבורסה להשיג הון למשק הישראלי ולהתפתחותו, אלא היא "שוק מאורגן היטב ואין היא צריכה להיות דבר אחר" (הארץ, 29.12.65).

ארנסט יפת גדל על מסורת הבנקאות הרוטשילדית. משפחתו החזיקה בנקים בלונדון, בפרנקפורט ובברלין, שם היה הבנק שלהם נציגות של רוטשילד. הם היו קשורים בקשרי חיתון עם משפחת בנקאים נוספת — פויכטוונגר. עם עליית הנאצים באירופה העבירו הבנקאים היהודים את עסקיהם לארץ. אביו של ארנסט, יעקב יפת, הקים כאן את בנק יפת יחד עם קרוב משפחתו אלברט פויכטוונגר, שלפני בואו לארץ היה מנהלו של בנק בלייכרדר הברלינאי, שותפו של רוטשילד עוד מהמאה הקודמת.

במכתבו לפרס כותב נכדו של "הנדיב הידוע", כי יראה בפיטורי הבנקאים פגיעה במשפחתו הוא,

סניף ירושלים, 1904

ומציין כי הוא מוקיר את משפחתו מפני "שהיא מילאה תפקיד חשוב בהיסטוריה של ישראל". במסגרת "תפקיד" זה נלחם סבו הנדיב באיכרים שלא צייתו ואף הביא חיילים תורכים כדי לירות באיכרי ראשון־לציון. מוריס רוטשילד, אביו של הבארון הנוכחי, סבב במארס 1938 — לאחר הצעת ועדת פיל להקים מדינה יהודית בארץ ובארצות ערביות — ואמר לראשי ממשלות שהיו מוכנים להסכים להצעה, כי "מדינה יהודית לא תקום" מפני שבעלי המאה מתנגדים לה והציונים הם כעבדים מתפרצים מפני אדוניהם (ר' ספרו של יורם נמרוד, מפגש בצומת, עמ' 40) וזוהי איפוא השושלת המעניקה חסותה ליפת, רקנאטי ודומיהם. גם הבנק של ספרא, שהשבוע התברר כי ארנסט יפת מתחיל לעבוד איתו, שייך לאחת מאותן משפחות יהודיות לא ציוניות, שהיו קשורות בעסקי בנקאות עם הרוטשילדים.

במסמכי היסוד של אוצר ההתיישבות היהודית, לימים בנק לאומי לישראל, נאמר במפורש כי הקמת הבנק לא נועדה רק להפקת רווחים, אלא גם כדי להיות המכשיר הפינאנסי להגשמת היעדים הציוניים. עתירה שהוגשה לפני ארבע שנים בעניין התעלמות ההסתדרות הציונית מחובותיה, לא זכתה להדים. ההתפכחות היתה מאוחרת מדי

ארנסט יפת נכנס לבל"ל ב־1963, ו[illegible] נתמנה מנהל כללי משותף. ב־1970 עשה [illegible] וד"ר להמן, "מהפכה" והדיחו את המנהל ישע[illegible] פרדר, ובשלב מאוחר יותר את מנרס וק[illegible] שלא יפריעו להם לנהל מדיניות מוניטארית מרסנת. גם המאבק הגדול בין בל"ל בהנהלתו של ארנסט יפת לבין בנק־הפועלים תחת שרביטו של יעקב לווינסון נבע מאותו ניגוד שהיה בין הר[צל] לרוטשילד — לא מי יהיה יותר גדול ויתנוסס [illegible] מן העוגה הלאומית, אלא מאבק על תפקידה של הבנקאות בפיתוח הארץ. את תפיסתו של יפת מדגים היטב סיפורו של פוני גרוס, יו"ר [illegible] העובדים באתא. בעת המשבר הגדול, סיפר [illegible], הוא פנה אל יפת וביקש שבל"ל, הנושה הגדול ביותר של אתא, יוותר על חובו ויציל את המפעל. החוב של אתא לבל"ל הסתכם ב־5 מיליון דולר, בדיוק הסכום שהקציב הבנק לפיצויים ליפת. "לו היה זה כספי שלי, הייתי מוותר ברצון", ענה אז יפת לפיני גרוס. "אבל הרי זה כספו של העם היהודי..." וזהו מוקד השערוריה [illegible] "בנק לאומי לישראל".

מדינת ביטחון

מארק גפן

רק מי שאינו מאמין בסיכוי להגיע לשלום באזור, ישאף לקיים את ישראל במדינת ביטחון, כמבצר שבו צרכי הצבא ישמשו את התשתית הכלכלית העיקרית. פרשת אירן היא דוגמה, ניסיון להגשים שיתוף פעולה אסטרטגי עם ארה"ב כתחליף ליוזמות שלום אמיתיות

סודותיה של הפרשה האיראנית ייחשפו אולי בעקבות החקירה המתנהלת על־ידי הקונגרס האמריקני, אם־כי מלאכת הטישטוש הנעשית על־ידי הגורמים המעורבים בה, העדויות הסותרות ואולי גם השיקול המדיני־בטחוני, שייעשו החוקרים עצמם, יגרמו לכך שבסופה של החקירה ייוותרו עדיין סימני שאלה רבים. אך מנקודת ראות ישראלית כבר נחשפו במלוא העוצמה שלוש תופעות חמורות, אשר בשילובן הן מציגות קונספציה קיומית בלתי־סבירה של מדינת ישראל, ואני חושש לומר, גם הרת אסון לגבי עתידנו.

לא, לא אתייחס לשפע הרב של המידע על הסתבכויות בפרשת הנשק, קשרים וקנוניות חשאיות, משחק הימורים לא יאומן, שכאילו לקוח מסרטי ריגול דמיוניים. מעבר לכל אלה נתגלו אותן שלוש תופעות, לא כתגלית שלא ידענו עליה, אלא כשלמות אחת של מדיניות מתמשכת, שהדיון עליה חשוב וחיוני יותר מאשר ההתמקדות בתפקידו של עמירם ניר או יועץ ומתווך אחר. כוונתי לתלותנו המוחלטת בארה"ב, לאסטרטגיה מדינית־בטחונית דמיונית, שמטרתה לברוח מפתרון הסכסוך עם שכנינו הסמוכים, וקיום תעשייה בטחונית שהופכת את כל כלכלתנו לתלויה ביכולת היצוא שלה.

תלות כלכלית

קברניטי המדיניות הישראלית מפזרים הצהרות נוסח "מעולם לא היו יחסינו עם ארצות־הברית כה ידידותיים ומשופרים". לכאורה אמירה נכונה אם לשפוט על־פי המדיניות הרשמית של וושינגטון, ובמיוחד על־פי העזרה האדירה המוגשת לנו מדי שנה. שלושה מיליארד דולר לשנה הם סיוע אדיר, שמדינות גדולות כודבה מישראל, הנתונות במשבר כלכלי, היו רואות בו הצלה. יש לזכור, כי בלי הסיוע הזה היה מתערער כל המבנה הכלכלי, אך גם הבטחוני, של ישראל. הדבר לא ניתן לנו בלי תמורה ובלי פיקוח אמריקני גלוי על כלכלתנו, וגם על בטחוננו.

אין זה סוד שצעדים כלכליים של ממשלתנו זוכים ל"אישור" היועצים האמריקנים, ובתחום הבטחוני התערבות היא גלויה עוד יותר, ופרשת "הלביא" תעיד. אנו מקיימים מדינת ביטחון על־פי ההנחה, כי השלום הוא יעד בלתי־אפשרי וחובה להשתתף במירוץ החימוש, אשר מתייקר במידה מסחררת עם שיכלולי הציוד שבידי אויבינו. זהו מירוץ אין־סופי, הבולע חלק חסר־תקדים, בין אומות העולם, מן התקציב הכללי. מי יכול לערוב, כי הסיוע האמריקני בכספים ובציוד יימשך לאורך זמן? מה המחיר שנידרש לשלם, כדי להבטיח את המשכו? כבר היום אנו מכלכלים את צעדינו בתחומים רבים על־פי רמזים אמריקניים. נביא לדוגמא את פעילות צה"ל בלבנון, את התקיפות האוויריות נגד גורמים שונים, ובמיוחד נגד הפלשתינאים, אך לגבי אנשי "חיזבאללה" אנו נוקטים כמעט בכפפות משי, זאת לא משום שהם אינם עוינים את ישראל ואינם מתכננים ומבצעים מעשי סיגוע במה שמכונה איזור הבטחון בדרום־לבנון. ההתאפקות נובעת מן העובדה שאנשי חיזבאללה מחזיקים בני ערובה אמריקניים, ופגיעה ישראלית חריפה עלולה לסכן את חייהם.

הכרזות סתמיות

התלות בארצות־הברית מוכתבת בעיקר על־ידי המצב הבטחוני, והחשש מפני מלחמה חדשה. אפשר היה להשתחרר מן התלות הזאת, אולי לא באופן מוחלט, אך מן ההיקף שלה שהופך אותנו לנתונים לחסדיה, אילו פתרנו את הבעיה המרכזית, את הסכסוך עם שכנינו — ובמרכזו את הבעיה הפלשתינאית. אלא שממשלה זו, על שני חלקיה המרכזיים, אינה חושבת על כך ברצינות. היא מרושנת עונג מכך שארצות־הברית אינה מגלה בכך היום עניין. לכן ממשלת ישראל מסתפקת בהכרזות סתמיות ובהפרחת בלונים על "פגישות סודיות" של שמעון פרס עם חוסיין. גם יצחק שמיר נותן יד ליצירות אשלייה של גמישות, כאשר בראיון לסוכנות רויטרס, אמר כי "סירובו לוותר על יהודה, שומרון ועזה, אינו המלה האחרונה במשא ומתן האפשרי עם ירדן, והסכמי קמפ־דייוויד נחתמו על־ידי אנשים שחושבים כמוהו". אמנם שמיר (מפחד יריביו ב"חירות") הכחיש כאילו אמר דברים אלה, אבל אפילו אמר אותם, לא היה בהם חידוש, שהרי מנחם בגין הצהיר בזמנו, כי במשא ומתן לשלום, שיתנהל בלי תנאים מוקדמים, הצד השני יוכל לעלות לדיון כל תביעה, לרבות עתיד ירושלים. ברור כי שמיר לא שינה את עמדתו בעד ארץ־ישראל השלמה, אך לקראת ביקורו בארצות־הברית לא תזיק לו גלימה של מתינות מילולית.

אבל הפרשה האיראנית נולדה מן הקונספציה של שלישיית "שמיר־פרס־רבין", שרצו לנסות לחדש קשר איסטראטגי עם איראן, זו אמנם מדינה מוסלמית קיצונית, שחומייני עדיין שולט בה, אך עם הסתלקותו אפשר יהיה לחדש את הקשרים המסועפים שהיו לישראל עם איראן לפני המהפיכה.. זהו גלגול מחודש של הקונספציה, שהשתעשענו בה לפני שנים, ליצור קשרים ואולי בריתות עם ארצות ערביות בעורף המזרח־התיכון. כל פרשיות הנשק והנסיונות לשחרר בני ערובה אמריקנים תמורת אספקת הטילים באו גם כניסיון ראשוני לממש את הקונספציה הזאת.

דמיון פורה

למותר לומר, כי התוכנית, עצמה מעידה על דמיון פורה של הדוגלים בה. זהו אמנם נסיון לברוח מזירת הסכסוך הישיר, אבל ההסטוריה לא חוזרת על עצמה. המשטר של השאה האיראני לא יחזור לטהראן, והחומייניזם על יסודותיו הפונדמנטליסטיים לא יעבור מן העולם גם עם מותו של חומייני עצמו. הוא אולי ילבש צורה פחות קיצונית, אך הוא לא יתחבר עם ישראל בצורה גלויה ולא ביחסים מתחת לשולחן. מעניין, שבעלי הקונספציה האיראנית, המתעלמים מהכרזות איראניות בדבר מלחמת קודש נגד ישראל — מלחמה שלא תסתיים עד שירושלים תוחזר למוסלמים — אומרים לנו שאין להתרגש מן ההכרזות. אלא שנורמה זו נעלמת כאשר צריך לשבת למשא ומתן עם האויבים הישירים שלנו, עם אלה שיש לנו עמם סכסוך אמיתי. הכוונה לפלשתינאים ולנציגיהם שאינם בדיוק שוחרי שלום.

העדר סיכוי השלום מחזק את הצורך בקיום ישראל כמדינת ביטחון. במשך שנים נבנתה כאן תעשייה בטחונית שהפכה לאחד המרכיבים העיקריים של המשק הישראלי. יכולנו להתפאר בהישגים טכנולוגים רציניים, והיו לנו יומרות לבנות את הכלים המורכבים והמשוכללים ביותר. אבל תעשייה זו אינה יכולה להתקיים על־ידי ייצור בשביל צה"ל בלבד. כמו בכל ענף ייצור חובה לדאוג לייצוא, ובתחום זה פירוש הדבר, כי על ישראל לסחור בנשק. ראשית, יש לנו מתחרים רבים. מדינות בעלות פוטנציאל גדול יותר בתעשייה הצבאית מחפשות קליינטים בכל היבשות. אנו מייצרים כעת ציוד צבאי בערך כסף של 1,2 מיליארד דולר, שפחות משליש ממנו מיועד לצה"ל. למי אנו יכולים למכור את הסחורה: את העגבניות והפרחים אנו מוכרים באירופה, אך זו לא זקוקה לנשק מתוצרתנו, וגם לא ארצות־הברית. הסחורה הולכת, אפוא, למדינות ולמשטרים אפלים. ישראל מכחישה רשמית את הסיוע ל"קונטראס" בדרום־אמריקה, אך על־פי פרסומים שלא הוכחשו, הציוד הצבאי של ישראל זורם למשל להונדורס. משם הוא יכול להגיע למתנגדי המשטר הסנדיניסטי בניקראגואה. רשימת המדינות הקונות את הנשק הישראלי אינה מתפרסמת מטעמים מובנים. אך מי שמתמצא בה יגיד לך, כי אין לנו מה להתפאר בקשרים אלה.

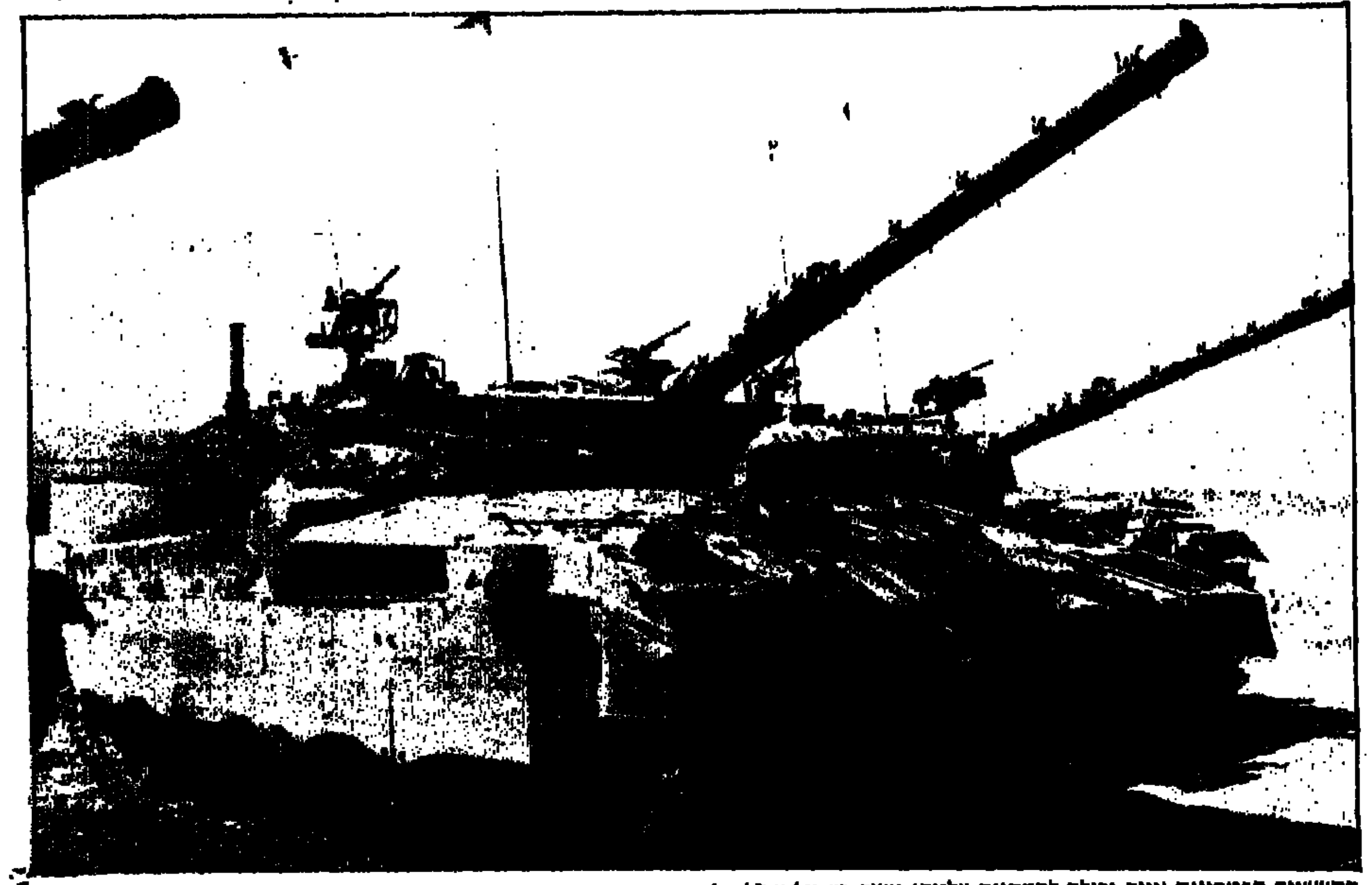
התעשייה הבטחונית אינה יכולה להתקיים על־ידי ייצור בשביל צה"ל בלבד

פרויקט יומרני

הפיכת התעשייה הבטחונית למרכיב המרכזי במשק הישראלי טומנת בחובה גם עיוות ההתפתחות הכלכלית, וסכנה של התמוטטות מפעלים אזרחיים, שרבים מהם שולבו כמשתפי פעולה עם התעשייה הבטחונית. דוגמה מאלפת משמשת פרשת ה"לביא". פרויקט יומרני וגרנדיוזי זה מעורר אצלנו מחלוקת רבה. כאשר חיל האוויר עצמו אינו מעוניין כלל ב"לביא", והוא מעדיף לקבל מטוס אמריקני משוכלל במענק שיוענק לו, הוצאות פיתוח עצומות (למעלה משלושה מיליארד דולר) ואי־וודאות לגבי דרכי המימון, די בהן כדי להתנער מן התוכנית הזאת גם בשלב הזה. אך כאן מתגלית החולשה הכרוכה בתלות המשק בקיומם של המפעלים הבטחוניים. הפסקת הפרויקט, אומרים במשרד הביטחון, פירושה פיטורים של אלפי עובדים, טכנאים ומהנדסים. ולא רק בתעשייה האווירית אלא אף ברבים מן המפעלים האזרחיים. כלומר, התעשייה שפעם התפארו, כי נתנה תעסוקה לרבים וקידמה גם את התעשייה האזרחית, עלולה לגרום למפולת משקית אם לא ניתן לה ליצור כלים, גם ללא חישובים כלכליים הגיוניים.

רק מי שאינו מאמין בסיכוי כלשהו להגיע לשלום באזור, ישאף לקיים את ישראל כמדינת ביטחון, כמבצר שבו צרכי הצבא והביטחון בכלל ישמשו את התשתית הכלכלית העיקרית. והיוזמה המדינית (לא זו המילולית) תפליג למרחקים. כאשר שרון דיבר ויזם שיתוף פעולה אסטרטגי עם האמריקנים, הוא הותקף בגלל הגרנדיומאניה והניסיון לסבך את ישראל הקטנה במאבקים גלובאליים. מהי הפרשה האיראנית במהותה, בכוונתה מרחיקת הלכת, אם לא ניסיון להגשים שיתוף פעולה אסטרטגי עם ארה"ב כתחליף ליוזמות השלום האמיתיות?

דוקטרינה חדשה

אומרים לנו, כי ממשלת האחדות הלאומית הוקמה כדי להציל את המשק מן הקטסטרופה שפקדה אותו בעקבות שלטון הליכוד. לא אכנס לסוגיה זו, אך לגבי התפיסה המדינית־בטחונית הוסבר לציבור, כי קיימות שתי תפיסות מנוגדות. היכן בא הדבר לידי ביטוי ייתכן, כי עדיין במצעים של שתי המפלגות, אבל במדיניות המעשית פועלת השלישיה "שמיר־פרס־רבין" כהרמוניה בלתי רגילה. הפרשה האיראנית לא היתה איזו הסתבכות מקרית של סוחרי נשק ושולחיהם. זו לידת דוקטרינה, העוקפת את פתרון הסכסוך הישראלי־ערבי. דוקטרינה שיכולה לאחד שני פרטנרים כמו הליכוד והמערך משום שממילא אין צורך להכריע בין תפיסת שלמות הארץ של הליכוד, לבין הפשרה הטריטוריאלית של המערך. וזהו, כמו שאומרים, ויכוח היסטורי בימים שבהם הוחלט על קיפאון מדיני. המדינאים שלנו שכחו את הסבריו של הנשיא סאדאת המנוח, אשר הסביר, כי החליט על היציאה למלחמה בשנת 1973 משהוברר לו, כי ישראל אינה נכונה להיכנס לתהליך מדיני. סכנת המלחמה לא נמנעה בעבר, כאשר שכנינו ידעו את עליונותנו הצבאית, והיא לא תימנע בעתיד, אם נסמוך על הכוח בלבד. נצחוננו במלחמה הבאה — ואין להעלות על הדעת שלא ננצח — יעלה ביוקר. אולי במחיר שעדיין לא ידענו כמותו. וזה מחיר יקר בהרבה מזה שנידרש לשלם אם נשקיע את כל המאמצים בהשגת השלום עם אויבינו. אויבים שאפשר לפרקם מנשקם לא בשדה־הקרב אלא ליד שולחן המשא ומתן.

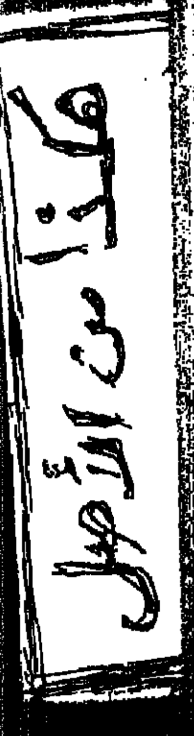

לכל הדעות

משיכות־יתר מפה ומשם

יהודה להב

דחוקים לפינה

גאולה כהן באה בשבוע שעבר אל יצחק שמיר ושמעה מפיו את אשר ביקשה לשמוע: כי הוא מתנגד, ולא סתם, אלא מתנגד בתוקף לכל התארגנות פוליטית של הפלשתינים בשטחים. גם בלי אנשי אש"ף. גם ברמה המוניציפלית, לשם שיפור השירותים. לכל התארגנות פוליטית, והרי כל התארגנות היא בסופו של דבר פוליטית — כלומר, הוא מתנגד לכל התארגנות של הפלשתינים. התארגנות עצמאית, כמובן. יש להניח, שיצחק שמיר אינו מתנגד להתארגנות פלשתינית מטעם שלטונות ישראל.

אמר — אמר. אבל קשה שלא לראות את הקשר בין אמירתו ובין דקירות הסכין ההולכות ונישנות בירושלים, בעזה ובמקומות אחרים. אינני טוען, כמובן, שיצחק שמיר גרם בדבריו במישרין לתקיפת הדמים בירושלים במוצאי־שבת. כמו־כן אינני טוען, שהתקיפה באה כתגובה על דבריו. אני מניח, כי התוקפים כלל לא ידעו על אמירתו. וכדי למנוע אי־הבנות, עלי לחזור על האמירה, שגם שגרתיותה הנדושה אינה גורעת מן האמת שבה: כלל וכלל אינני מצדיק את מעשי הטרור למיניהם. אני מתנגד להם עקרונית ואני גם משוכנע, שהם פוגעים לא רק בקורבנות וביהודים בכלל, אלא גם בסיכויי ההתפתחות החיובית ביחסי יהודים וערבים וגם באינטרסים של הפלשתינים עצמם. שמעתי, שיש ביניהם המלמדים זכות על מעשי הטרור בטענה שהם מערערים את היציבות בישראל, מרתיעים עולים ותיירים, ובעצם, זו המטרה; ומטרה זו מקדשת את האמצעים.

זוהי השקפה מוטעית וטראגית. הטרור לא יערער את החברה הישראלית, אלא רק יקשיח אותה. ומאחר שהשלטון הוא בידיי הישראלים, בכל עימות לאומני תהיה ידם על העליונה. ככל שהעימות יהיה חריף ביותר, כן תהיינה חמורות יותר הסכנות הנשקפות לצד החלש — לפלשתינים.

הייתי רוצה, שהפלשתינים יהיו מודעים לכך ובהתאם לכך יכלכלו את מעשיהם. אבל זה עניינם, גורם חיצוני יכול לכל היותר להשיא להם עצות. לעומת זה, התוצאות הבלתי־נמנעות של גישת ראש הממשלה הן עניינו־שלנו. הן נוגעות במישרין לכולנו.

ובכן, כך: יש בשטחים 1.5 מליון פלשתינים; בישראל עוד כ־600 אלף, שחשים שותפות גורל גוברת עם אחיהם שמעבר לקו הירוק. גם זה פועל־יוצא של מדיניות הממשלה, שנציגיה מכריזים השכם והערב, שהקו הירוק אינו קיים. אילו היה קיים, לא רק למעשה, אלא גם להלכה, אולי תחושת שותפות הגורל עם אחיהם שמעבר לקו היתה פחות טוטאלית.

ל־1.5 מליון בני־אדם אלה אומרת הממשלה: מדינה פלשתינית — לא; משא־ומתן עם נציגות פלשתינית מוסמכת, אפילו אם תגנה את הטרור ותכיר בישראל — לא; פשרה טריטוריאלית — לא; אוטונומיה חד־צדדית — גם היא לא; כיבוד זכויותיהם הלאומיות ושותפות בקביעת גורלם, כפי שהובטח להם בהסכמי קמפ־דיוויד, גם־כן לא, שהרי מי יהיה שותף ל„קביעת גורלם" של הפלשתינים, אם אש"ף פסול למשא־ומתן בכל תנאי וגם התארגנות פוליטית בשטחים — „כל התארגנות פוליטית" — פסולה.

אמירתו של יצחק שמיר בשיחתו עם גאולה כהן, אין כמוה הממחישה, כי הדברים שמשמיע ראש הממשלה על הנכונות לפתרון־שלום ועל המחויבות להסכמי קמפ־דיוויד (ועל אחת כמה וכמה הדיבורים על נכונות לפשרה) אינם אלא עורבא פרחה, הסוואה לשאיפה לשלול את זכויותיהם הלאומיות וגם את זכויותיהם האזרחיות של הפלשתינים, להכניע אותם ולרמוס את כבודם. גאולה כהן יכולה להיות מרוצה; מפקדה לשעבר בלח"י אמר בדיוק מה שהיא התכוונה לסחוט מפיו. אך מה עם הפלשתינים? לא עצמאות, לא נציגות, לא זכויות ולא התארגנות? יצחק שמיר ושכמותו דוחקים אותם לפינה ובמלוא מובן המלה דוחפים את הסכין לידם. אפילו במצב זה טועים הפלשתינים וחוטאים גם לעצמם, כאשר הם משתמשים בסכין; אך אין זה סותר את העובדה, שעיוורונם, טיפשותם ורשעותם של יצחק שמיר ושותפיו יוצרים מצב ללא מוצא ועליהם תחול האחריות המדינית והמוסרית לכל תוצאותיו.

למען האמת, זוהי אמירה סתמית וחסרת משמעות. תוצאות המדיניות הזאת תהלומנה בנו ולא יועיל אם נדע על מי מוטלת האחריות. כאשר שוב יישפך דם ושוב תיפתחנה חזיתות אי־שם בצפון או במזרח (או בדרום?), מה זה דרישות נמרצות של הציבור ושל כלי התקשורת, ממילא תפטור מאחריות את „הדרג המדיני", והעיקר — לא תקים מקברם את ההרוגים ולא תרפא את הנכים והפצועים.

עוד הדהור

יעקב רבי

אברהם ויצחק

שב ושוב אני חוזר ואומר ביני לביני: בל אחטא בשפתיי ובהירהוריי — ועדיין אני חוטא: היצר של עוון פשע וחטאה חזק ממני. הפרצופים שלהם, הדיבורים שלהם, מרגיזים אותי ויש שמעלים את חמתי עד להשחית. אמנם בדיעבד יודע אני שאפילו אם יש צידוק אובייקטיבי לתחושת הרוגז שלי, העולה על גדותיה, הרי מעוררי החטא אינם שני האישים הללו עצמם, רבי אברהם ורבי יצחק, אלא הגורם לכך הוא ההתייחסות החיובית כלפיה מצד „עמך", מצד רובו של הציבור בישראל.

ולא עוד אלא שאני מעלה בדעתי שאילו היכרתי למראית־עין ולמישמע־אוזן את ח"כ אברהם שפירא עב־הכרס ואת הרב ושר־הפנים־לשעבר יצחק פרץ לא עתה כי־אם לפני שניים־שלושה דורות, ולא במדינת ישראל כי־אם באחת מגלויות אשכנז או ספרד, הייתי מוצא חפץ בכרסתנותו ובגברתנותו של הראשון ובשחור־זקנו היהודי על־פי מידותיו של השני, והייתי מעריך אותם כיהודים יפים, כמופת של בני ישראל זכים וטהורים. מדוע איפוא דבר־היותם בנים לדור אחרון, לשלהי המאה העשרים, משווה להם תדמית לא כל־כך סימפאטית? האם משום שהם מיושנים בהליכותיהם, ריאקציוניים בדעותיהם? למעשה טענה כזו היא חסרת־שחר שהרי ח"כ אברהם שפירא הוא לעצמו של דבר גביר אדיר גם (או במיוחד) לפי מושגי זמננו, יצרן וסוחר מובהק בשטיחים, המותקנים במיטב הטכנולוגיה של המקצוע, ואיש־פרקמטיה בקנה־מידה „עולמי". מכל הבחינות האלה, אברהם שפירא עשוי לעורר כבוד ואולי גם קנאה. הוא אחד מ„קברניטי התעשייה" שבדור („קפטיינס אוף אינדוסטרי" בלעז). מדוע איפוא לא אחווה לו קידה? מדוע חוזר אני וטוען שמעשהו ומידברותיו מעוררים בי חמס? מדוע סבור אני שנוכחותו בפומבי, היינו על מרקע הטלוויזיה, נוח לה שלא היתה משהיתה?

והוא הדין ברב יצחק פרץ, האומנם שיכוחו לש"ס „עולה לי ברמים"? כלום מלבושיו הדתיים הם שמפריעים לחוש האסתטי שלי — שהרב שמדובר בו הוא יהודי „מערבי" (צפון־אפריקני) לפי מוצאו אך כמעט אשכנזי במקטורנו ובמגבעתו, כשם ש„מועצת חכמי התורה" של מיפלגתו החרדית־ספרדית [illegible] דמיון לקסיקאלי ל„מועצת גדולי התורה" [illegible] המיפלגה החרדית־אשכנזית, [illegible] היא אגודת ישראל? אלא [illegible] קילקל את השורה במדיניותו [illegible] בהתעקשותו לציין בתעודת הזהות [illegible] מילר את גרותה, מתוך השתמטות [illegible] גיורת רפורמית ולמעשה אין לה [illegible] להסתפח לעם ישראל. על כל פנים [illegible] וכמנהיג־ציבור רחוק הוא ר' יצחק פרץ [illegible] ארבה, מלאכתו נקייה כשם [illegible] הדור־נאה, או לכשתרצה אלגאנטי [illegible] אברהם שפירא רחוק מצל של [illegible] מאידך גיסא אין הוא מצטיין בחן של [illegible] אם כה ואם כה, מנהיג אגודת־ישראל [illegible] חסידות גור ומנהיג ש"ס — [illegible] ונבונים הם, לית מאן דפליג, ועל [illegible] שאתה קץ בהם לא מחמת [illegible] אלא בראש וראשונה על שום [illegible] שום הפוליטיזציה המופלגת שהם [illegible] דת. כגון הדבקות של שניהם [illegible] יהודי, כמצוות גדולי התורה [illegible] נאותים לאורם — דבקות העלולה [illegible] לצימצום מניינו ולמיעוט דמותו של [illegible] תוך הפקעתם מכלל־ישראל של [illegible] והקונסרוואטיבים (שהם רובם [illegible] התפוצות בזמן הזה) ובדיעבד גם של [illegible] הלאומיים, הציונים (שהם רוב מניינם [illegible] יהודי מדינת ישראל; וכגון [illegible] המרהימים — אם לנקוט לשון [illegible] שהשמיע הרב פרץ בקיץ דאשתקד [illegible] והבנות הרכים, תלמידי כיתה ו' בבית [illegible] תקוה, נספו בהתנגש רכבם ברכבת [illegible] חטאות אבותיהם ותושבי עירם אשר [illegible] בפרהסיה. ולא הועילו הזעקות [illegible] הציבור, שיעמוד הרב־השר ויתנצל [illegible] של קורבנות התאונה הנוראה, או [illegible] שיטריח את עצמו ויתפטר מכהונתו [illegible]

האם יש בכלל זכות לרב יצחק פרץ [illegible] בישראל, להימנות עם חבריה של ממשלה [illegible] ציונית? ודאי יש מקום לערער על [illegible] מובטחנו כי חכמי התורה במועצתם [illegible] תכלית שלילה את מהותה הציונית של [illegible] ואכן צא וראה שהמיפלגה החרדית־[illegible] ישראל, די לה בחברות בכנסת, [illegible] פרלמנטרית, ולעומת זאת, נמנעת [illegible] חלק קואליציוני בממשלה. אברהם שפירא [illegible] יושב־ראש ועדת הכספים של הכנסת [illegible] לטובה — אך מסתבר שלעולם לא [illegible] או אחד מחבריו לסיעה — [illegible] באחריות מיניסטריאלית אחרת במערכת [illegible] הציונית.

אם מבחינה חוקתית (היחס לחוק [illegible] מדינית ותרבותית, אנשי האגודה [illegible] מקומם בכותל־המיזרח של ממשלת ישראל [illegible] ברוחק יכירם מקומם בספסלי כנסת [illegible] מדוע הציבור חס עליהם? מדוע [illegible] בליכוד והן במערך שלא [illegible] מראשם ארצה, מראשם של ר' אברהם [illegible] יהודה? שני טעמים לדבר, הטעם [illegible] תחרות על לשון־המאזניים של [illegible] אפילו אם מישקלן מועט, כתוך [illegible] אלו מן ההפקר. אך כלום לא [illegible] ובשל כך מפסידות חסיות [illegible] החילוניות? אך אולי באומרנו [illegible] דקנו פורתא. לכאורה, רובם של [illegible] ישראל אמנם אינם דתיים, אינם [illegible] שמירת מצוות, אינם מהלכים [illegible] במחינת „קרקפתא דלא מנח תפילין" [illegible] למעשה מתייחסים הם בדחילו ורחימו [illegible] ברכיים. אל חרדים ויראי שמיים [illegible] הסף מגיחים הם לחרדים [illegible] פרנסים כאברהם שפירא [illegible] אמורים מעיקרא־תחילה [illegible] „שמשכמו ומעלה" — [illegible] „חילונים". נמצא שאם ראשי [illegible] מעוררים רוגז בי ובאנשים [illegible] מעלים את חמתנו עד להשחית [illegible] כי־אם בקיהל־עדת החילונים [illegible] בהתחשבות יתירה ובסובלנות [illegible]

מסביב לעולם

דוד ארן

עיירה נאצית, לבנה

למגינת לבם של תושבים רבים בקר ד'אלן, עיירת נופש ביערות איידהו, בצפון־מערב ארה"ב, נקשרת עיירתם בחודשים האחרונים בשינאת יהודים ושחורים, בשאיפה לעליונות לבנה ובפולחן נאצי אלים.

שורת פיצוצים זיעזעה את העיירה, המונה 22,000 תושבים ומצוייה באיזור נופש מיוער, לפני למעלה מחודש־ימים. איש לא נפגע, אולם בין הנכסים שנהרסו היה גם ביתו של כומר קאתולי המטיף לסובלנות גזעית.

לאחרונה נעצרו כחשודים בפשעים אלה שלושה חברים של כת קיצונית מקומית, הידועה בשם „אריין ניישנס", והדורשת את חלוקתה של ארה"ב ואת הקמתה של מולדת ללבנים בלבד בצפון־מערב האיזור הפאציפי.

לדברי המשטרה מקיימת כת „אריין ניישנס", שלפי ההערכה יש לה כמה מאות חברים ברחבי ארה"ב וקרוב ל־40 כאן, במרכז היבשת, קשרים הדוקים עם אירגונים גזעניים ידועים־לשימצה, כגון הקו קלוקס קלאן, „הנאצים האמריקנים" ו„פוסה קומיטאטוס".

ואולם, מנהיג „אריין ניישנס", איש הדת ריצ'ארד באטלר, אמר בראיון, כי קבוצתו אינה קשורה בפיגועים, וכי הכת נרדפת בשל תביעתה למולדת לבנה.

„אנו רואים בצפון־המערב את המעוז האחרון של הלבנים", הצהיר.

הספרות של הכת מאיידאהו מטיפה לשינאה. באחד הכרוזים שלה נאמר: „איש לבן, האם ידוע לך שקיים נגדך מצב מלחמה? האם ידעת שיהודי ישראל מתפארים כי לרשותם עומדים 75 סנאטורים ולמעלה מ־425 אנשי קונגרס אמריקנים? אתה חייב נאמנות בראש ובראשונה לגזעך!"...

בעקבות הפיגועים הגיעו לקר־ד'אלן המוני כתבים כדי לכתוב על „אריין ניישנס". מנהיגי העיירה חוששים, שהפירסום השלילי ירתיע תיירים מלבוא לאתר הנופש המהודר החדש, המצוי לחופו של אגם, אשר הוקם כדי למשוך דולארים לקהילה, שנפגעה קשות על־ידי השפל בשוק העצים והמוצרים החקלאיים. הם היו מעדיפים, כי בעתונות יופיעו מאמרים על דייג, על שייט ועל יופיו של אגם קר־ד'אלן.

בעייתה של קר־ד'אלן עם הקיצוניים החלה לפני כמה שנים, כאשר הגיע אליה מקאליפורניה באטלר, מנהיגה של כת בשם כנסיית הנוצרים של ישו הנוצרי. „אריין ניישנס" היא הזרוע הפוליטית של הכת. באטלר, מהנדס טייס בדימוס, הקים את מטהו ביערות בצפון־העיר. הוא בנה מיתרסים, ביתן־שמירה ומגדל שמירה גבוה, המשווים למקום מראה של מבצר. מתבן במקום הפך לכנסיה, המקושטת בין היתר בדגלים נאציים ובדיוקן של אדולף היטלר, בה החל להטיף באטלר מדי יום א'. באטלר מכנה את מישנתו „זהות נוצרית". לדבריו נכתב התנ"ך ללבנים בלבד, היהודים אינם לבנים והם צאצאי השטן, ישו ובני ישראל העתיקים לא היו יהודים אלא „לבנים", והאנגלו־סאכסים של היום הם צאצאי שבטי ישראל „הלבנים" שאבדו...

מדי שנה מקיים באטלר „קונגרס ארי" בהשתתפות נאצים, אנשי קו קלוקס קלאן ו„חסידי הישרדות" במדים, השומרים על המקום בנשק אוטומאטי, אשר באטלר צובעו — באורח חוקי לפי חוקי איידאהו — ב„אחווה".

כריסטופר האנסון, „רויטר"

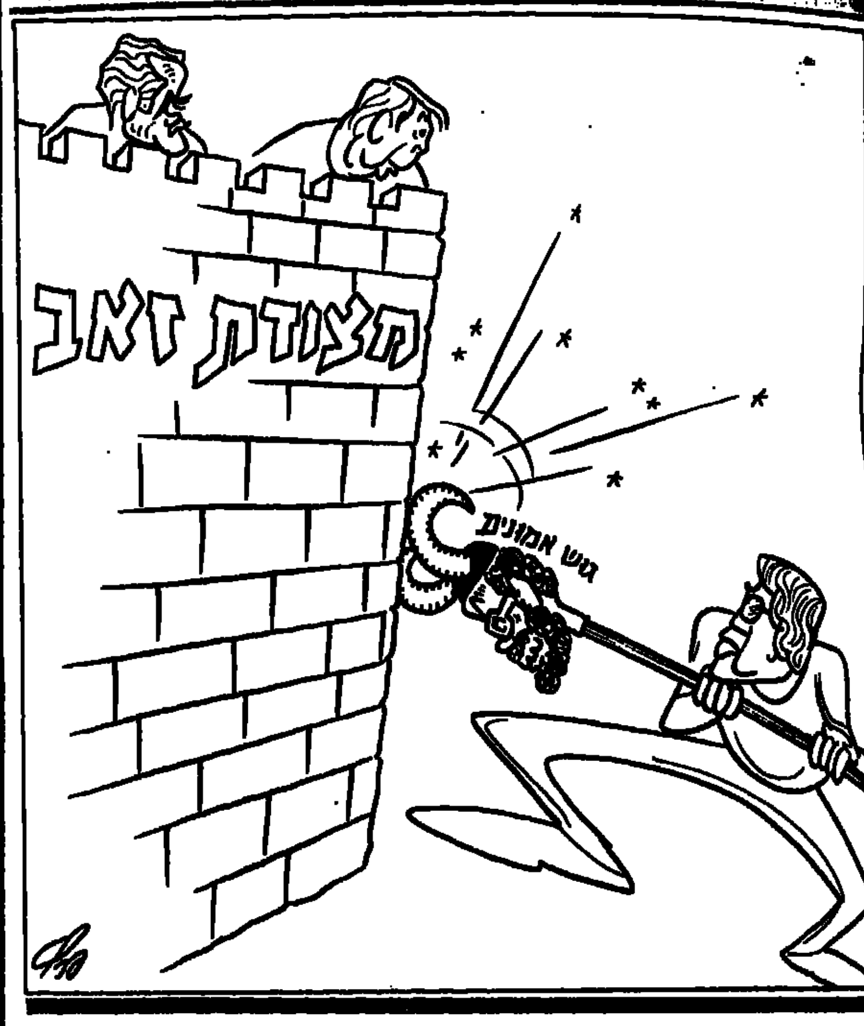

נורה אדומה

עדנה רזי

אלמלא העיתונות

הצעת החוק של השר שריר בעניין איסור שמו של חשוד צריכה להדליק בראשנו נורה אדומה. לכל הפרשיות שהסעירו את המדינה לאחרונה יש מכנה משותף — העיתונות. אלמלא העיתונות לא היתה מתרחשת פרשת השב"כ. רצח שני המחבלים בקו 300 היה עובר ללא כל תגובה. אלמלא העיתונות לא היתה פרשת מכירת הנשק לאיראן זוכה לתשומת לב מיוחדת, מאחר שזכתה לכותרות גדולות ולשורה ארוכה של מאמרים, זכתה גם לתגובתו של הציבור, תגובה שאליבא דממלא־מקום ראש הממשלה, שמעון פרס, חרגה מן הפרופורציות הראויות לה. ללא סיקוריהם העקשניים של אמצעי התקשורת, היתה גם פרשת יפת גוועת לפני שהחלה לצמוח. אפילו גרושתו של יפת נזקקה לאמצעי התקשורת כדי לעדכן את דמי המזונות הניתנים לה.

בהיותנו שקועים בסיאוב וקהות חושים, קיבלו אמצעי התקשורת גם תפקיד מחנך. הם לא רק אלה החושפים את הפשעים, העוולות והשחיתות, הם גם אלה המטפלים בהם. לעתים קרובות מדי גרמה כי אלמלא התעקשותם של אמצעי התקשורת היו הממונים על שמירת החוק במדינה מעלימים עין או מטאטאים את כל הפרשות מתחת לשטיח. העיתונות, הטלוויזיה והרדיו מתעקשים להרים את שוליו של השטיח ולבדוק מה מסתתר מתחתיו. כך מקשים עלינו אמצעי התקשורת לטבוע בקלות בתוך נורמות הפרשות לבקרים.

הכתבות בטלוויזיה והמאמרים בעיתונים מאלצים אותנו למתוח קו מפריד בין יפת מבנק־לאומי לבין [illegible] מ„שושלת". ללא התעקשותה החטטנית של התקשורת, קל היה לנו לשקוע בכורסה מול הטלוויזיה ולצפות בכל מה שמשדרת הקופסה הקטנה כבסרט קולנוע שכל הקורה בו לקוח מעולם הדמיון.

השר שריר איננו צריך למהר ולהציע חוקים הבאים להגן על עצמו ועל בני־משפחתו. גם כך יודע כבר כל תינוק שהכנסת איננה מחוקקת חוקים העלולים לפגוע בחבריה. אך השר שריר הגדיל לעשות הפעם, בכך שאפילו לא ניסה להסתיר את מניעיו.

הדעת הציבור איבדה הרבה מעוצמת הוויברציה שלה ומתדירותה. גם כאשר מתפרסמים דברים בעיתון לא יוצא הציבור בגל של הפגנות ומחאות. יש דברים הצריכים לסמר את שערנו, ובכל זאת עוברים ללא כל תגובה. לפני זמן לא רב התפרסמה בעיתונות ידיעה על קצינים המתעללים בטירוניהם. [illegible] התעללויות מרושעות ומבהילות. וזהי כבר ידיעה שנייה המתפרסמת בנושא זה תוך כמה חודשים. לא שמענו תגובות חריפות או אפילו מחאות על גילויים אלה. הם לא זכו לגדול ולהפוך לפרשה. הכסף שנמצא בבנק לאומי כנראה מדאיג את האנשים יותר מאשר ילדיהם הנמצאים בצבא וצפויים לטיפולם של קצינים מסוג זה. אך לפחות עם פרסום המעשים בעיתון יכולים ההורים לדעת ממה לפחד וממה להזהיר את ילדיהם. לא צריך הרבה דמיון כדי לתאר מה קורה במדינה שבה הצבא והמשטרה יכולים לנהוג בשרירות ליבם ללא מורא הביקורת הציבורית עליהם. גם כך קיבלה אצלנו המשטרה נורמות [illegible] משפיעות על חיינו מעבר לתוצאה המיידית.

בפרשת הרב פרץ ההצעה לבטל את רישום הלאום בתעודת־הזהות הזדרזה המשטרה להביע את [illegible] עתה. היא נגד ביטול סעיף הלאום, שאם לא כן כיצד תוכל לדעת אם האדם שעצרה הוא ערבי, יהודי או הוטנטוטי. טענה זו של המשטרה מוכיחה עד כמה תפיסת הדמוקרטיה עדיין איננה מופנמת אצלנו. ללא עיתונות חופשית הממלאה את תפקידה ביותר חשופים לסוג כזה של טענות וטיעונים.

כדאי מאוד לעקוב בימים אלה אחר התבטאויות חברי הממשלה וחברי הכנסת הקשורות לאמצעי התקשורת. כדאי לזכור שתיאור פרשת השב"כ כמחול שדים כוון נגד אמצעי התקשורת. הקריאה להפסיק את מחול השדים היתה קריאה להפסיק את החופש הבלתי מוגבל של אמצעי התקשורת. לדעת [illegible] מעניינים, נוכל להרגיש עצמנו בטוחים וחזקים כל זמן שתהיה לנו עיתונות לוחמת, ולא, חלילה, עיתונות מגויסת.

מיהו בנאדם?

יתכן שהגענו לעידן של הגדרות־יסוד.
יתכן שהשאלה מיהו יהודי איננה מספיקה.
יתכן שהגיע הזמן לשאול, למשל, מיהו גנב.

עד שלא פורסם מחקרו של ד"ר גלוברזון ועד שלא נזעקה התקשורת לטפל מפיצויים ובפנסיות של ארנסט יפת, נראתה התנהגותו של מנהל בנק לאומי לחברי הדירקטוריון סבירה לגמרי. כאשר נשמעה הצעקה „על ראש הגנב בוער הכובע", סובבו כל חברי מועצת המנהלים את ראשם לחפש את הגנב ולא ידעו כי הוא יושב ביניהם. פרשת השב"כ הראתה לנו שעדיין איננו יודעים גם מיהו רוצח או מיהו שקרן. שלא לדבר על השאלה מיהו אחראי, שאלה שעד היום לא נשאלה אצלנו. אולי בראו שנרפא [illegible] מן האובססיה של מיהו יהודי ונתחיל לשאול, לשם שינוי, מיהו בנאדם.

„הילד הרע" בן 50

לוואצלאב האוול, המחזאי ולוחם זכויות־האדם הצ'כי הוותיק יש שלוש סיבות לא להגר ממולדתו, אשר בה הטרידוהו, החזיקוהו בכלא ומתעלמים ממנו זה 18 שנה.

בראיון עם "רויטר" במעונו, שהיה מלא פרחים, מתנות ליום הולדתו ה־50 שחל בראשית אוקטובר, אמר כי מתפקידו להחיש את השינויים באחת המדינות הקומוניסטיות השמרניות והאורתודוקסיות ביותר.

„הפתרון של מצב אנושי אינו בהכרח לנטוש. 14 מיליון בני־אדם אינם יכולים פשוט לעזוב ולהותיר את צ'כוסלובקיה ריקה", אמר.

„שנית" — אמר המחזאי, אחד ממייסדי הקבוצה לזכויות־האדם "אמנה 77" — „הוא חש חובה לסיים משהו שהתחיל בה ושלישית, סופר בדרך כלל תלוי בסביבתו, בלשונו, באדמה אשר עליה נולד. אילו היגרתי, אולי הייתי מסוגל לכתוב כמה תסריטים, אך הייתי נעקר משורשיי".

על־ידי הצגת יצירותיו בארצו, בתקופת הליבראליזציה של שנות ה־60, והעלאתן בתיאטרונים הגדולים בעולם הדובר גרמנית ואנגלית, נהפך האוול לאחד הידועים ביותר בין דמויות התרבות של ארצו. ואולם, מחזהו האחרון, "הפיתוי", לא זכה לביקורות נלהבות כאשר הוצג בווינה בראשית השנה. האוול, שנבצר ממנו להיות נוכח בהכנות, לא היה מרוצה מן הביצוע. יצירתו הקודמת, „לארגו דסולאטו" הועלתה באביב בניו־יורק, והצגת הבכורה שלו בבריטניה נערכה בראשית אוקטובר בבריסטול, בהמלצתו החמה של המחזאי יליד צ'כוסלובקיה, טום סטופרד, אשר לו הוקדש.

מחזותיו לא פורסמו או הועלו בצ'כוסלובקיה עצמה, אשר בה כל הצגות התיאטרון חייבות לזכות, מאז 1968, לאישור השלטונות.

המחזות של האוול משקפים את מאבקו של האדם נגד משטר טוטאליטארי. לפעמים יש בהם הומור שחור, אך אין הוא מחבר קומדיות במובן של העלאת המלצות. לדבריו, הוא רואה „את האבסורד במצבו של האדם, את הצד המשעשע במצב טראגי".

האוול, גבר קטן־קומה, מלא חיות ופרוע שיער, עישן ללא הרף בעת הראיון. ברככו את קולו, הצרוד לקריקים, במנות גדושות של יין־לבן. לא מכבר חזר אל הדירה, הנשקפת אל נהר הוולטאווה, בקומה העליונה של בית בראשית המאה, אשר נבנה על־ידי סבו, ואשר בו גדל.

כ־300 אורחים נטלו חלק במסיבת יום־ההולדת שלו, שלושה ימים לפני הראיון, אירוע רעשני אשר כינס מתנגדי־משטר בולטים ואמנים היוצרים בשולי מיבנה התרבות הרשמי, המוכתב על־ידי המפלגה הקומוניסטית.

לדעתו של האוול, נהפכה צ'כוסלובקיה ל„אי של שמרנות בגוש המזרחי", שלא עברו אליו סימני ההקלה על הגבלות התרבות בבריה"מ. אך הוא מאמין כי שינויים של ממש מתרחשים מתחת לפני השטח של החברה הצ'כוסלובקית. בעידוד "אמנה 77", שתציין בינואר הקרוב עשר שנים לקיומה. „יש התפתחות במחשבה, בפעילות בלתי־תלויה. מתרחשים דברים חשובים לרוב", לדבריו, גדלה והולכת כמות פירסומי ה„סאמיזדאט" המחתרתיים, וגם איכותם השתפרה עד מאוד.

„קיימות והתפתחויות במוסיקת־רוק, בתיאטרונים קטנים, בקרב הנוער", אמר. אין זה שינוי במדיניות הממשלתית אלא באווירה החברתית. „קם דור חדש שלא הושפע ולא שותק על־ידי הפלישה הסובייטית" (של 1968).

לדברי האוול, יצירותיו של סופר גולה כמו מילאן קונדרה, הזוכה להצלחה עצומה במערב, אינן משקפות את השינוי הזה. „כאשר אני קורא בספריו, יש לי ההרגשה שאני ניצב בפני צ'כוסלובקיה של העבר, ולא־דווקא של ההווה"...

בפני סופר בצ'כוסלובקיה עומדות שלוש אפשרויות: לסגל את רעיונותיו לתכתיבי מדיניות התרבות של המדינה, לוותר על פירסום בבתי הוצאה רישמיים, לפרסם אך ורק ב„סאמיזדאט", או לפעול בשולי המיבנה הרשמי, תוך בחינת גבולותיו.

„אותה פעולה בשולי הבימה הרשמית היא בעלת חשיבות רבה מאוד", אמר. הוא כינה זאת „האיזור האפור", אשר בו מדברים הסופרים בגלוי בכל־האפשר, ועם זאת מחפשים דרך לזכות לפירסום רשמי של יצירותיהם.

ב„איזור" הזה פעלה "מחלקת הג'אז", שמנהיגיה נעצרו לפני כמה שבועות באשמת „פעולה מסחרית בלתי־חוקית", משום שהוציאה לאור ביוזמה עצמית ספרים של [illegible] בנושאי תרבות.

„בתחום הזה של חיי הרוח אכן התפתחה צ'כוסלובקיה", אמר האוול.

„עברתי בחיי תשעה משטרים שונים (בצ'כוסלובקיה). אי־אפשר לבלום את ההיסטוריה והדברים משתנים", אמר.

„בתנאים, שבהם חיים ציבוריים אינם קיימים, מתרחש הכול מתחת לפני השטח. אינך יודע מה מתרחש שם. אינך יכול לעשות תחזיות. מה־עשוי לקרות. משהו, דבר קטן מאוד אך בעל חשיבות מרובה, שיכוון את כל מהלך העניינים לכיוון שונה לגמרי".

„במדינה טוטאליטארית, שום דבר אינו ניתן לחיזוי"...

ריוויר טנזויי, „רויטר"

טפטופי כנסת

מוטי בסוק

הקבינט לומד מוועדת החוץ והביטחון

השבוע, לאחר הפסקה ארוכה, שוב נראה אריק שרון בכנסת. ללא התראה מוקדמת, ובלי שום סיבה נראית לעין. לצידו צעד, כרגיל בשנים האחרונות, עסקן הסטודנטים לשעבר ומי שמשמש מיום שלישי כמשנה למנכ"ל משרד המסחר והתעשיה, ישראל כץ. אריק נכנס למזנון, סקר את היושבים בו, לא מצא בהם עניין, ויצא למליאה.

אריק, בצעדיו הדובים, מיהר לתפוס את מקומו ליד השולחן הריק של הממשלה. במליאה נערך דיון, אקדמאי לכאורה, על הצעותיהם של נץ המערך אמנון לין והרמטכ"ל לשעבר רפאל איתן, לאסור, באמצעות חקיקה, הדלפות מוועדת החוץ והביטחון.

לא שלין איננו בין המדליפין.

את אריק הנושא כנראה דווקא כן עניין. הוא התפרץ פעמיים, להפתעתם של הח"כים.

נתחיל דווקא בהתפרצות השנה: אוהרלה הראל, מיוני המערך, סיפר לח"כים מן השורה, כי דיווחי הדרג הצבא לוועדת החוץ והביטחון, הרבה יותר מלאים, הרבה יותר מקיפים, והרבה יותר לעומק, מדיווחי הדרג המדיני.

התפרץ שרון: "יש דברים רבים שחברי הממשלה שומעים בעקבות פרסומים שנמסרו בוועדת החוץ והביטחון. אתה טועה אם אתה חושב שהממשלה מקבלת דיווחים רחבים יותר ממה שמקבלת הוועדה. אני לא אומר זאת בשמחה".

הדברים הדהימו את הח"כים. בדרך־כלל נוהגים אלה להתלונן בכנסת ובתקשורת, כי העיתונות מעודכנת ויודעת הרבה יותר מוועדת החוץ והביטחון וראה תלונה משותפת של ד"ר בן־אלישר, הנץ מחרות, ויוסי שריד, היונה מר"צ). והנה בא שר בכיר, שר ביטחון לשעבר, חבר הקבינט המדיני־בטחוני, וקובע כי הממשלה יודעת אף פחות מוועדת החוץ והביטחון.

ואכן, הראל לא נותר אדיש לדברי שר המסחר והתעשיה: "אני מאוד מודה לך על ההערה, זה מראה על מצב חמור מאוד בתוך המערכת".

שרון, כדרכו, החל לחדד את דבריו: "אף אחד מהנושאים העומדים היום לפנינו, מהנושאים הראשיים, לא נדון בממשלה ולא דווח לממשלה".

שבח וייס (מערך) מתעניין. סוף סוף לא שמעון פרס עומד היום בראשות הממשלה: "גם לא לקבינט?"

אריק שרון: "גם לא לקבינט". ובמחווה של אצילות, כשהוא פונה להראל: "אני מצטער שהפרעתי לך".

ולהתפרצות הראשונה. נאווה ארד, מועמדת לתפקיד סגן שר החינוך והתרבות (זוכרים?) דיברה בלהט נגד הניסיון להרחיק את ועדת החוץ והביטחון מהתודעה הציבורית. בהקשר זה היא הזכירה, מבלי לנקוב בשמות, כיצד הוליכו השלטונות שולל את הוועדה בימי מלחמת לבנון.

אריק שרון: "אין אפילו מהלך אחד שחברי הממשלה לא ידעו"...

איך אומרים? על ראש הגנב בוער הכובע. שרון התעורר: "גברתי, דרך אגב, הייתי מציע שתעייני בפרוטוקולים של ועדת החוץ והביטחון מימי מלחמת לבנון והיית מונעת מעצמך טעות".

ארד לא התבלבלה: "מאחר שאינני חברה בוועדה אינני יכולה לעיין בפרוטוקול".

שרון איננו מבין מה הבעיה. בסך הכל הוא מבקש מארד לעיין בפרוטוקולים.

ארד מתעקשת: "הייתי מעדיפה שיענו לך אנשי ועדת החוץ והביטחון, למיטב ידיעתי, גם חברי הממשלה בזמן מלחמת לבנון לא ידעו על מספר מהלכים שאתה עשית, והם היו צריכים לדעת אותם".

שרון: "אין אפילו מהלך אחד שחברי הממשלה לא ידעו".

ארד: "אני לא רוצה ללכת עכשיו אל ועדת החקירה שהיתה".

שרון: "אין אפילו מהלך אחד שלא היה ידוע לוועדת החוץ והביטחון".

ארד: "בזה שאדוני השר התעורר מאוד לעניין, סימן שיש מידה של צדק בדברים שלי".

שרון: "לא, את טועה. אני ממתין בסבלנות לגילוי הפרוטוקולים".

מלחמת לבנון, סאברה ושאתילה, וגם ועדת כהן — כל אלה, מסתבר, למרות העור העבה, לא נותנים מנוח לשר המסחר והתעשיה.

הבריחה אל החופש

בכנסת עובדים שלושה ימים בשבוע. הח"כים עולים לירושלים ביום שני בבוקר, ויורדים ממנה כעבור יומיים. "העייפים" נוטשים את בית המחוקקים מיד אחרי ארוחת הצהריים של יום רביעי. המתמידים יותר, מחכים עוד שעה־שעתיים. כך קורה, שהנושאים האחרונים ביום רביעי זוכים להתעניינות דלה ביותר במליאה, בדרך־כלל של ארבעה־חמישה ח"כים בלבד. בדרך־כלל, אותם ארבעה־חמישה.

השבוע החליטה נשיאות הכנסת לדחוף לסעיף האחרון של יום רביעי את השאילתות. אולי, אמרו יו"ר הכנסת וסגניו, הח"כים השואלים והסקרנות הטבעית לתשובות שר בישראל, ישאירו בכנסת עשרים שלושים ח"כים.

ואכן, ביום רביעי אחר הצהריים היו מונחות על שולחן הכנסת 36 שאילתות. עמד להשיב עליהן סגן השר במשרד ראש הממשלה והממונה על משרד הפנים, רוני מילוא.

וכמה ח"כים אכן נכחו במליאה? 120? 100? 40? 30? 20?

מי שהציץ למליאה, נדהם. שוב אותם ארבעה חמישה ח"כים מתמידים. שאר חברי הכנסת, כולל מרבית כותבי השאילתות, היו כבר בעולם אחר. הרחק הרחק מדממת המוות של הכנסת.

מילוא ענה, כפי שהתקנון מחייב, רק על שמונה שאלות, שאלותיהם של הנוכחים. שאר השאלות, עם התשובות, כבר יוכנסו לפרוטוקול הכנסת על־ידי הפקידות והפקידים. אם אני מכיר את הח"כים שלנו, הם אפילו לא יטריחו את עצמם לעיין בתשובות. גם לא מגישי השאילתות עצמם.

ובאותו עניין, יו"ר הכנסת שלמה הלל הכניס השבוע לבית עוד חידוש מרענן. חידוש שכל מטרתו להוציא את הח"כים מאדישותם, להוסיף לעבודת הנבחרים עוד טיפת צבע, להזרים למאה ועשרים מעט אדרנלין. החל מיום רביעי, משדר קול ישראל, בשידור ישיר, את "מוסד השאילתה הישירה".

הלל מעריך, כי כמו הדלקת האורות בשעה שהטלוויזיה מצלמת, ימריץ המיקרופון הישיר יותר ויותר ח"כים לנסח שאילתה ישירה, ויריץ יותר ח"כים למליאה בשעה שהשר משיב.

הצ'אנס של מילוא

"ירושלים של מטה", ירושלים של בית"ר והפועל ירושלים, מתפללת להצלחת הדחוף ההיסטורי, החד־פעמי, רוני מילוא־רובי ריבלין.

רוני מילוא, שליחו של שמיר במשרד הפנים, יושב על כסאם של שלושה שרים דתיים, משה חיים שפירא ז"ל, ד"ר בורג והרב פרץ. רובי ריבלין, יו"ר סניף חרות בירושלים, האיש מספר אחד של הליכוד במועצת העירייה, נחשב לאוהד כדורגל מושבע ופטרונה של בית"ר ירושלים.

רוני מילוא ורובי ריבלין, מראשי מחנה שמיר, דומים מאוד מהרבה בחינות, כולל עברם, השכלתם, ובעיקר הטמפרמנט והאופי שלהם.

אינני יודע כמה זמן עוד יישב מילוא במשרד הפנים. אבל ירושלים של מטה תזכור את שמו שנים ארוכות ארוכות, אם יצליח לבצע את מה שקודמיו בתפקיד סירבו לעשות: הקמת איצטדיון כדורגל בירושלים.

הרב פרץ, בסיוע רפי לוי הידוע, המית את האיצטדיון בוועדה המחוזית במיתת נשיקה. מילוא, בעידודו מאחור של רובי ריבלין, יכול לחלץ את האיצטדיון העירוני־לאומי מהוועדה המחוזית. הזמן קצר והמלאכה מרובה. במיוחד כאשר איש אינו יודע אם ומתי יחזרו הדתיים למשרד הפנים.

רובי ריבלין, כשהוא רוצה, יודע להזיז דברים. ראה הדחת יהושע מצא מראשות סניף חרות בירושלים. רובי רוצה להיות ראש עיריית הבירה, ביום שלאחר טדי. כניסתו, במלוא הכוחות, לתמונת האיצטדיון עתה, והצלחה בהזזת הפרויקט, עשויה להעניק לו הרבה נקודות זכות, ביום שאחרי.

(סוף מעמוד 7)

השירות, שמידע עליו הגיע רק להורי התלמידים דרך ילדיהם. שיחות וסיוע היו גם בבתי־הספר האחרים בסביבה ובגני־הילדים. יאיר ארואסטי ז"ל, הבן הזקן של משפ' ארואסטי, ביקר בבתי־ מוחם.

שני פסיכולוגים מהשירות הפסיכולוגי היו בבניין כבר בבוקר השריפה ונכנסו לדירות כדי לבדוק תגובות ראשוניות. מספרות רחל ורונית בריימן מהתחנה. ההתמקדות היתה בעיקר במשפחות עם ילדים. בסך־הכל היו מעורבים פסיכולוגים — כל צוות התחנה. עם הדיירים הבוגרים עצמם, לא היה לשירות הפסיכולוגי קשר, אלא אם היו הורים לילדים שטופלו, ציינו רחל ורונית. בסופו של דבר מדובר בשירות השייך למשרד החינוך. הם כן מינו אחד כדי ליצור קשר עם ועד הבניין, שכאמור, לא עשה זאת. התחנה מתכוונת להיערך לקראת חזרת הדיירים לבניין ולהכין אותם לכך גם מבחינה נפשית.

באסיפה גוברת ההתמרמרות. ועד הבית עושה קשה כדי לתאם את עבודות השיפוץ. "אמרו לנו שבועיים. למה זה לוקח כל־כך הרבה זמן? לא צריכים עזרה כספית. מה פתאום שהעירייה נותנת לנו בית־מלון? זה לא נכון. הכל אנחנו משלמים. לפחות שהעירייה תעזור בזרוז וקיצור זמן השיפוץ", אומרת אחת הדיירות. "היינו אופטימיים בשבוע הראשון. עכשיו עצבניים". וראש העירייה מבטיח לנסות לדבר עם חברת־החשמל. הוא מודיע לדיירים, שהוא משחרר אותם מארנונה לשלושה חדשים, וזוכה למחיאות כפיים. "גם כן משהו", אומרת אחת הדיירות בציניות. העירייה סידרה דרך בנק־לאומי הלוואות בגובה 3000 שקלים לשנה לכל דייר הרוצה בכך, בריבית של 3 אחוז, שהעירייה תשלם את מחציתה (של הריבית). כמו כן, תעזור לרשות הרוצים בכך הלוואה לטווח ארוך יותר ובריבית של 17 אחוז, גבוהה למדי, עד 30 אלף שקל, בבנק משכנתאות דיסקונט. "אין קרן מיוחדת לעזרה בדיור במצב חירום" אומר מישהו. הדיירים מבולבלים, הם לא יודעים למה הם זכאים ולמה לא. ניחתה עליהם מכה איומה, שאף אחד מהם לא היה אשם בה, ועכשיו עליהם להינתק מבתיהם למשך חודשים ארוכים ולשאת בהוצאות עצומות. היום הם שולפים את פנקס הצ'קים. שלוש פעמים 1500 ש"ח, שהם דמי הפקדה לקופת ועד הבית, לשלושת החודשים הקרובים. מי שלא מוציא פנקס צ'קים, הולך ומסתודד עם הוועד. מחר יילכו לסדר הלוואה. העיקר לחזור הביתה.

היבט פלילי?

באסיפת דיירי רחוב הרצוג 23 בגבעתיים גילה יו"ר ועד הבית, שבדיקה של תוכניות הבניין של העירייה העלתה, שהפיר בו מוקמו ארונות החשמל של הבניין, שבקר באחר מהם גרם לשריפה הנוראה, יועד בתכנית לשמש פיר איוורור.

לא ברור מדוע ובאיזה שלב הוחלט להכניס את תפקיד פיר האיוורור לפיר ארונות חשמל.

יו"ר הוועד ציין, שהדבר ייבדק ביסודיות. ואם יהיה חשד מוצדק, עשוי הוועד לתבוע את קבלן הבניין, חברת "קרת", תביעה פלילית לפיצויים.

הפיר בבניין, כבלי חשמל במקום אוורור (צילום: אנדרה ברוטמאן/"מדיה")

דפים לספרות

הדבר היותר בלתי־מובן ביקום הוא – שהוא ניתן להבנה.

דבר אחד למדתי לדעת במהלך חיי הארוכים: בהשוואה למציאות, כל המדע הוא פרימיטיבי וילדותי – ועם זאת, הוא הדבר היקר ביותר שיש לנו.

אלברט איינשטיין

ספר חדש בהוצאת ספרית פועלים

יעקב סימן־טוב

פיקארו יהודי

שמואל הופרט: יהודים יפים. ספרית פועלים. 1986.

שמואל הופרט מוכר לציבור שוחרי הספרות בישראל משידורי המדור לספרות של "קול ישראל" שהוא מנהלו זה יותר ממניין שנים. כן הוא מוכר בזכות ארבעת ספרי־הילדים משלו: "אל תספרו לסימה", "אריות בירושלים" (עובד לסרט טלוויזיה), "סיפורי דודים" ו"אותי לא שאלו". לי נוספה היכרות עימו באמצעות סיפרה של אימו, הילדה הופרט, "יד ביד עם חומי" (ספרית פועלים ומורשת), המביא את סיפור תלאותיהם של האם והבן ונדודיהם על פני אירופה בתקופת השואה עד עלותם ארצה ב־1945, בהיות שמואל בן תשע שנים.

במשך שנים נמנע שמואל הופרט לתת ביטוי ספרותי לדחף שלו לשוב למחוזות ילדותו, אל עולמם של אבא־אמא ממנו נעקר בעודו רך בשנים, ורק מראות־תשתית מעמעמים בתודעתו. שהרי, כיצד יש להבין אחרת את העובדה שבכל ארבעת ספרי הילדים שכתב הופרט אין הוא מפליג אל אותם המחוזות?

על אחת הסיבות — ואפשר מאוד שהיא העיקרית — נודע לי מפי בעל הדבר עצמו. עיסוקו האינטנסיווי בספרות העברית החדשה ומגעיו האישיים, בתוקף עבודתו, עם האישים המרכזיים בספרות העברית, ובכללם ש"י עגנון, חיים הזז ואורי צבי גרינברג (על אודות האחרון כתב את עבודת הדוקטור שלו), שיצירתם טבועה בחותם עמוק של חוויית השקיעה של העיירה היהודית במזרח אירופה ובמרכזה בתחילת המאה, הרתיעוהו מלהתמודד התמודדות אמנותית עם אותו הרחף ונתמהמה הכתיבה — עד שבא הקש ששבר את דבשת גמל־ההיסוסים: בגיליון "חותם" מיום 29.7.1983 נתקל מבטו בפיסקה — "את חוק הארכיאולוגיה העבירו בגניבה. את חוק הפלות — באונס. את חוק הפתולוגיה והאנטומיה — באיומים. את חוק מימון הישיבות — בסחיטה. יהודים יפים, מה יש לדבר?"

למקרא שורות אלה צפו ועלו בו רגשות מעורבים. מצד אחד זעם על היהדות החרדית שעיוותה את דמותה של יהדות מזרח־אירופה, לחמה בציונות, ועתה היא משתלטת ונוגשת במדינה. ומצד אחר כאב על טשטוש דמותם של יהודים אחרים, דתיים אך נאורים, אוהבי־אדם סובלניים ומיטיבים עם הבריות.

שמו של הרומאן, "יהודים יפים" הוא, איפוא, כפול־משמעות. אירוניה וסרקאזם כנגד הכיעור, הרישעות והניוון בעיירה היהודית בערוב ימי ממלכת אוסטרו־הונגריה — מחד גיסא, וגעגועי־שיבה אל עולם הערכים המוצק, ההומאניסטי והיפה של בית הוריו, מאידך גיסא.

פיקארו יהודי על־דרך האיפכא־מסתברא

דמות הגיבור הראשי, זליג, וכן מבנה הסיפור ואופן השתלשלות המאורעות, מעלים על הדעת רומאן פיקרסקי, קליל ומשעשע — אף על פי שהמאורעות מתרחשים בתקופת דמדומים היסטורית של התמוטטות סדרי־חיים בממלכת אוסטרו־הונגריה, הגירה המונית של יהודים ממקומות מושבם לארצות המערב (גרמניה, אמריקה), אונבריזאציה ורדיפות אנטישמיות. כשמעל כל אלה מרחף צל כבד של קטסטרופה ההולכת וקרבה.

זליג הוא דמות פיקרסקית בעלת עולם ערכים הפוך לזה של הפיקארו המקובל בספרות האירופית. אין זה נוכל או שיכב הנודד ממקום למקום, נקלע למצבי־ביש ונחלץ מהם בכוח עורמתו וזריזות מוחו. אף אינו זולל וסובא המתפתה לתענוגות של רגע — זהו צעיר בעל עולם־ערכים חיוביים, הנודד מעיירתו ונע על פני הכפרים בסביבה במטרה לבנות ולעקם את חייו, שסימנם שכול, יתמות ועוני. הוא מתנזר מאכילת בשר ומן הטיפה המרה, קונה לו אחיזה מכובדת בעסקים ובין הבריות, דרכו ביושר, ברוחב־לב ובהסתפקות במועט. כך הוא מתריס, בכוח השכנוע או בכוח הזרוע, כנגד רבנים אכזריים ועיילי: רמאים מתחסדים, מטה חסד לנמוכי־רוח ודלכאים ... רכאים, הוכט באגרופיו בגוי שיכור אנטישמי.

העלילה רופפת. המאורעות, המתרחשים בתקופה מסויימת מאוד, 1903־1913, אינם נובעים על־פי־רוב זה מתוך זה, ורק נוכחותו של זליג במכתתם, פעיל או סביל, כעד ראייה או שמיעה, מהווה את הקשר היחיד שלהם למסגרת הסיפור. דומה יריעת־העלילה לשמיכת טלאים־טלאים ססגוניים.

מהלך העלילה וצביון הדמויות מעידים על נטיית הסופר להעמיד צמדי־תבניות — שתי נסיעות ברכבת. שתי נערות העומדות במרכז מעייניו של זליג. שתי אחוות, הטבעית והמאמצת. שני רבנים, האחד חשוך־אור אנטי־ציוני והאחר רחום וחנון ומיטיב עם הבריות. שני צעירים בורחים המפלסים דרכם בחיים. צמדי התבניות הללו פעמים מנוגדים אלה לאלה ופעמים משלימים זה את זה.

המציאות המתוארת והמסופרת אינן מעולם חוויותיו של הסופר והדבר ניכר בלשון היצירה הנשמעת פעמים זרה ואנאכרוניסטית לעברית הישראלית, ואפילו ללשון הכתיבה של הופרט בספריו האחרים. בין דפי הספר אתה שומע הדים רבים מן הספרות העברית החדשה (עגנון, ברדיצ'בסקי, הזז) הן בעיצוב הלשוני והן בדמויות. המשפטים נושאים פעמים אופי פרגמנטרי, אפוריסטי. כאן מימרה עגנונית, כאן חיתוך דיבור הזזי וכאן דמות ברדיצ'בסקאית. למשל: "אלא שבין הרהור להרהור נשתלחו רגליו קדימה, ועשו רצונן־רצונו" (עמוד 93) או "אבל דע לך שאני חושש מפני קנאותם של הארוקים יותר ממה שאני מתיירא מפני חרבם של הגויים" (עמוד 117), וכן, למשל, רוחל'ה היפהפיה שהיא מין דמות ברדיצ'בסקאית בלוריינית ודושנית, המתרועעת עם בני החברה הגבוהה ומתאהבת בקצין רוסי יפהפה. היא כואבת בעולמם של הוריה והנפניים, רודפי־הבצע, ומתקרבת אל חוגי המתפכנים אך אינה נסחפת עד הבורתם. היא עוברת איפוא תלושה ואובדת־דרך ומאבדת את זוהרה הנעיר, לאחר שפורעים אונסים אותה לנגד עיני הוריה.

השיר־הניגון והספרים הם שני מוטיבים מרכזיים המפעילים את געגועי השיבה למחוזות ההורים.

זליג נמשך אל האדון שטרן, תעשיין הטקסטיל האדיר בעיר לא רק מטעמים מעשיים, אלא גם מן הטעם הכמוס של התמסבות לדמות אב. ברם, בתוך מסעות העסקים בכוליות האדון שטרן הוא מחפש בערים הגדולות ספרים עבריים שבכבר אביו הגנוח בשעתו. דרך דמות־האב שטרן הוא קונה לו אחיזה בעולם המעשה, ודרך זיכרון־האב והספרים שבכבר הוא מתוודע אל עולם ההשכלה היהודית — אל מנדלי מוכר ספרים, פרץ, סמולנסקין, בן־אביגדור ואחרים. ומכאן אך טבעיות הן נטייתו לציונות ואהדתו את הצעירים שעזבו את העיירה ועלו לארץ־ישראל. הוא אינו חושש מלהרוד בסמכות הרבנים, שהטילו נידויים וחרמות על הצעירים שנתפסו לציונות, רחמנא ליצלן, ואינו נמנע מלהטיל ספק בפתרון הגזה של האדון שטרן למיל הפוגרומים והתגברות האנטישמיות, והוא — ההגירה מערבה, לגרמניה או לאמריקה.

זליג, הנוהג אורח־חיים דתי, אינו חש צמרמורת של קדושה בעת תפילת "הבדלה", בחזרו מנסיעותיו לבקר בעיירתו. אבל "רק כשהתחילו לשיר הרגיש שהוא נסחף עם הנגינה למתחם של אבא־אמא" (עמוד 117). הופרט, המבקש לחזור אל מחוזות הוריו, אינו חש את עולמם, אבל עצם מעשה־הכתיבה — מעין שיר להוריו "היהודים היפים" — מקרבו לעולמם.

ראוי לציון הדיוק ההיסטורי בפרטים, אף־על־פי שכפיקציה ספרותית אינו הכרחי. כשהחברויות נידברים על משפט בייליס, אינך יכול שלא להתרשם מן האמינות ההיסטוריוגראפית שבקטעי שיחותיהם, שכמו לקוחים הישר מגליונות "הצפירה" (הצפירה, 1862־1911 בעריכת נחום סוקולוב, כרוות אז על מהלך משפט בייליס. גם פרטי הלבוש של קציני הצבא ושל אנשי פרום החברה הם מדוייקים.

שערי המטבע השונים ראו זה לעומת זה מדוייקים, וכיוצא בזה פרטים רבים אחרים הקשורים בהתפתחות הטכנולוגיה או. דומה, שתכונת חוקר־הספרות שבהופרט לא הניחה לו לעבור על פרטים כאלה בלא עיון מדוקדק.

הספר מאוכלס דמויות רבות — מהן אקראיות, כגון הדמויות שאנו שומעים עליהן מפי ההון בנסיעה ברכבת, ומהן נוכחות ופעילות.

ספר שנכתב מתוך והיזות־הדעת. ונקווה שיזמן גם לקוראים שעה של הזיזות־דעת.

פרץ־דרור בנאי

כִּי לֹא נָמוּת

שׁוּב לֶאֱהֹב וּלְהֵעָנוֹת כִּבִנְעוּרִים
לִהְיוֹת יָפֶה, לִהְיוֹת רָצוּי
וּמֵחָדָשׁ לָחוּשׁ כִּי מָתוֹק
מָתוֹק טַעֲמוֹ שֶׁל הַקִּיּוּם

וְאִיּוּם זֶה הֶעָתִיק הַמְעֻגָּן בִּפְנִים
מֵעַצְמוֹ יָפוּג מֵעַצְמוֹ יַמְרִיא
וּבְנִגְנַת הַלֵּב דָּבָר לֹא יַחֲרֹק
כִּי מָתוֹק מָתוֹק טַעֲמוֹ שֶׁל הַקִּיּוּם

אָבִיב, יָבוֹא שׁוּבָהּ בִּפְרִיחָה וּבְמָעוֹף
כְּעוֹף נָשׁוּב נְקַנֵּן בְּפִנּוֹתָיו וּבְגַנָּיו
וְכָל דָּבָר שֶׁנְּבַקֵּשׁ שׁוּב לֹא נֶחְסַר
וְשׁוּב לֹא נֶחְסַר כִּי לֹא נִדְהַר
אֶל סוֹפֵנוּ הַמֻּבְטָח —
כִּי לֹא נָמוּת בּוֹדְדִים וַעֲרִירִים

(מתוך הספר "בֵּצִים" שייצא בקרוב בספרית פועלים)

עורך משנה אילן שיינפלד
בעריכת יעל לוטן

א.ב. יפה

„בעל זבוב" לאור הפרשנות

חנה סקרה: עיונים ספרותיים ואקטואליים ברומן „בעל זבוב" מאת ויליאם גולדינג. הוצאת ספרית פועלים, המדור לספרי לימוד, 1986.

ויליאם גולדינג, שחגג אשתקד את יום הולדתו ה־75, אינו נמנה עם המספרים הנודעים והפוריים ביותר של אנגליה, אך נתייחד לו מקום נכבד בארצו ובעולם כולה, בעיקר הודות לרומאן שלו „בעל זבוב" (1954). ספר זה תורגם לשפות רבות, גם לעברית, והמוניטין שלו עלו על אלה של שאר ספריו — „היורשים", „הפירמידה", „נפילה חופשית", „אנשי הנייר" — שאף הם הופיעו בתרגום עברי.

גולדינג עצמו התרחק מן החיים הספרותיים, עסק רוב שנותיו בימאות, בהוראה, בארכיאולוגיה. סיפרו הראשון, „שירים", הופיע ב־1934, אך לא עורר תהודה רבה. סיפורו „שליח מיוחד", משך תשומת־לב מסויימת ואף עובד למחזה שהוצג ב„תיאטרון החדש" באוקספורד. אך הרומאנים המאוחרים שלו, בעלי העלילות הקודרות, המיבנה האפי המושלם ומוסר־ההשכל הגנוז בתוכם, הם שהיקנו לו מעמד מיוחד בהתפתחות הרומאן האנגלי בן־זמננו. „בעל זבוב" נחשב לסיפורו המקורי ביותר, שפתח אפשרויות חרשות לפני מספרי הדור, ואף השפיע על כמה מן המספרים שלנו, שחוללו את המעבר מן הפרוזה הריאליסטית ה„מישורית" אל הכתיבה המיטא־ריאליסטית.

לכאורה זהו ספר המבקש לערוך דה־מיתיזאציה של הילדות, לחשוף התנהגותה של קבוצת נערים בנסיבות קיצוניות, המעוררות את יצריהם הרעים הטרום־ציוויליזאטוריים, וכמובן זה אפשר להצביע על קווי דמיון מסויימים בין „בעל זבוב" לספרו המצוייין של ריצ'ארד יוז „רוח עזה בג'אמאיקה". אבל, בשעה שספרו של יוז, שהופיע לראשונה בשנת 1929, ניסה להפריך את המיתוס של תור הילדות התמימה והמאושרת, כשהוא מטלטל את חבורת הילדים שלו לשבי שודדי־הים במנוסתם מפני סופת ההוריקאן הפוקדת את ג'אמאיקה, — הרי ספרו של גולדינג מתרחש בשנות החמישים, בסימן האיום האטומי, וכמובן שעוצמת הכוחות ההרסניים הפועלים בנפשות גיבוריו גדולים פי כמה וכמה.

חנה סקרה מעמידה את ספרה „עיונים ספרותיים ואקטואליים ברומאן „בעל זבוב"", על בדיקת ערכה של היצירה כקונטרא־אוטופיה ועל ניתוח היסודות המיתיים שבתשתית הספר. היא מנסה קודם כל לבחון את „בעל זבוב" על רקע הספרות האוטופית בעולם מאפלטון ועד רוסו. כנגד חלום הקידמה שטופח במאה הי"ט, מוצגת המאה העשרים כעידן של הרס אשליות, ניתוץ תקוות, חזרה להשקפה כדבר „יצר האדם הרע מנעוריו". הסופרים והפילוסופים בני זמננו רק העניקו תוקף יצירתי וניסוח הגותי למה שהתחולל במציאות, ואם האוטופיה נהפכה לקונטרא־אוטופיה, הרי זה משום שההתפתחויות ההיסטוריות קבעו דרך נסיגה זו. בידוד של האדם וניכורו בתקופה המודרנית הם שהולידו את ההמשך ל„ספרות האיים" מסוג „רובינזון קרוזו", שספריהם של יוז וגולדינג, וגם „אי האלמוגים" של בלנטיין, נמנים עליה.

„בעל זבוב" הוא אולי הדוגמה המובהקת ביותר לגילגולה של האוטופיה, שהתבססה על אידיאל של חירות, תום והרמוניה, לקונטרא־אוטופיה, שהיא שיבה לאמת העירומה, האמת על היצר הרע, ההרס והאכזריות שבתוך נפש האדם. „ילדי הרומן בעל זבוב — כותבת חנה סקרה — הם ילדים־נערים בריטיים, הנקלעים לאי בעקבות תאונת מטוס. האי מזומן להם הרפתקאות וקיום בתנאי שפע יחסיים. הם מתחילים להתארגן, ברוח התקנות של חברה דמוקראטית. אלא שעד מהרה מתנפצת האשליה. נערים מחונכים, היוצר מן הציוויליזאציה המערבית, כבית־הספר, משילים את בגדיהם ואת כל הסדרים של חברה מתוקנת, ונספחים אחר ג'ק, נער סמכותי, כריזמאטי ואלים. לשרשרת אירועים מחרידים ובהם פורקן יצרים חייתי, הרס ומוות. על סף השגעון והכליון שהם מביאים על עצמם, ניצל חלקם על־ידי משחתת בריטית. כל תקנה תרבותית וכל אמצאה טכנולוגית, לא עמדו במבחן..."

הניתוח שלפנינו מתבסס בעיקר על בדיקת הרובד האלגורי והמיתי של היצירה. חנה סקרה אינה מתייחסת אל „בעל זבוב" כאל רומאן ריאליסטי, ובודקת את התהליכים המטפוריים והסמלים הארכטיפיים שבו. הגיבור הנאיבי שבספר, הנידון לכשלון ולכליה דווקא בשל התכונות האנושיות־החיוביות שלו, מצטייר בעיניה כגילגולו של פרומיתיאוס לתוך המאה העשרים, גילגול שיש בו מן המגוחך, החולני וחוסר־האונים, ואין בו כלום מבשורת השיחרור ההרואית של פרומיתיאוס המיתולוגי. לעומת זאת מופיע ג'ק, האלים והסמכותי, בעל תושיה וחיות רבה, כנטול מעצורים מוסריים, נוטה לשררה טוטאליטארית וקרוב יותר לעולמם של בעלי חיים (כלב, קוף) מאשר לבני־אדם. „הוא כופה אחריו את הילדים למצבים קמאיים של שבטים פרימיטיוויים. מגלם את כוחות השטן". וכך נהפך אט־אט גן־העדן האוטופי לגיהנום מוחשי.

הפרק המעניין ביותר בספר הוא זה העוסק בתשתית המיתית של היצירה. חנה סקרה בוחנת את יסודות הקוסמולוגיה, את הארכיטיפים והדמויות האלגוריות, הכוחות המאגיים והסגולות העל־טבעיות, שעליהם מתבסס הרומאן. ואם השפעתו של יונג על גולדינג כבר נדונה במחקרים שפורסמו באנגליה ובאמריקה, הרי שהפרק הדן במשמעם של יסודות מיתיים מן ההלכה ומימי־דם, מעגל, דבש, בעל זבוב, גן־עדן האבוד (ועוד) הוא תרומתה היהודית להבהרת המשמעויות הנסתרות ב„בעל זבוב".

אילן שיינפלד

לצורך עלייה

שמה של ד"ר יעל פלדמן נזכר בשנים האחרונות כל אימת שמרווחים בארץ על אירוע שהתרחש בניו־יורק ונוגע לספרות עברית. אחד האירועים האחרונים האלה היה קונצרט חגיגי שהתקיים בניו־יורק לכבוד יובל לכתב־העת העברי „הדואר", שד"ר פלדמן היא עורכת הספרות שלו.

יעל פלדמן יושבת בחו"ל מזה שנים רבות, ועל דו־הערכיות שבכך — הגירה לניו־יורק, מה שקרוי אצלנו „ירידה" מחד גיסא, והוראת ספרות עברית באוניברסיטת קולומביה מאידך גיסא, נסובה השיחה עימה, שנערכה בחודש שעבר, בניו־יורק.

איך את מתמודדת עם הסתירה בין „ירידה" לבין הוראת הספרות העברית בתוך „ירידת"?

מבחינתי זה מאוד פשוט, התחתנתי עם אמריקני, וזה שונה מזוג ישראלים הבאים לחיות כאן. פגשתי את בעלי בארץ, והוא הוריד אותי. לפני כן כלל לא חשבתי על עזיבה. הנה, לפני שפגשתיו הוצע לי חוזה הוראה בקנדה, ואני סירבתי.

אכן, יש בדברים עליהם שאלת כפילות. גם יכולתי לבחור בכיוון אחר לגמרי, ולא בעיסוק בספרות עברית. אבל אני חזרתי כאן אל הספרות העברית כדי לא לאבד את הזהות שלי. חברים אמרו לי על כך „עשית לך כאן ישראל קטנה."

כיצד מתייחסים לכך תלמידייך היהודיים והלא־יהודיים באוניברסיטה?

מאוד בחיוב. אמנם, מדי פעם הם שואלים אותי מתי אני חוזרת ארצה ומה אני עושה כאן בכלל. ואז אני מסבירה להם מה אני עושה כאן ומה הביא אותי הנה.

באוניברסיטת קולומביה יש מאות סטודנטים יהודיים, ורק כ־100 מתוכם באים ללמוד ספרות עברית, בעודם בעלי ידע חלקי ומיושן ועם בעיות לשון. כך שהלימודים של ספרות עברית בשפה העברית חשובים להם, בעיקר מבחינת השמירה על זהותם.

כאחד משיעורי הדקדוק שלי ביקשו התלמידים לנהל חוג שיחה בעברית, והנושא הראשון בו בחרו היה „משהו מצחיק קרה לי בביקורי בישראל". במהלך השיחה הביעו תסכול על היותם בעלי מבטא זר בעברית, שגורם להם לקונפליקטים מצחיקים בביקוריהם בישראל. מקרים כאלה מציקים להם מאוד, משום שהם נוסעים לארץ כדי להרגיש שייכות, ובעקבות בעיות לשון הם חשים בזרות. גם הידיעה שקרוביהם שעלו ארצה חיים בה בשמורה תרבותית, בה מדברים עם הילדים אנגלית, קשה להם.

ואם נוער זה מהווה, לדעתך, מאגר עלייה לישראל?

בהחלט. יש פה נוער רב שאינו מזדהה עם היהדות האמריקנית המושרשת בניו־יורק. תלמידים שלי ביקשו, למשל, להיפגש עם סטודנטים ישראליים השוהים בקמפוס, וגם פנו להמשך לימודים עבריים לאחר סיום חובותיהם במסלול זה, מתוך בחירה. לדעתי, זהו נוער פתוח, דתי אך מודרני ומשכיל. עלייה של נוער מסוג זה היתה יכולה לשנות דברים רבים בארץ.

איך זה ללמד נוער דתי־מודרני ספרות עברית חרשה?

שאל איך הם מגיבים ללימודי התנ"ך. כשאני מלמדת תנ"ך, מתוך השקפה חילונית, מורכבת הכיתה מתלמידים דתיים, חילוניים ואף לא־יהודים. הבאים ללמוד תנ"ך ככלי להבנת הספרות. כשאני עומדת מולם אני לומדת עד כמה העמדות שלנו, כחילוניים, הן סובייקטיביות. הנה, היום, כשהרציתי בכנס ה־M.L.A (האיגוד ללשון ולספרות מודרנית) על „פסיכואנאליזה ותנ"ך", קם אחד החוקרים בקהל ושאל האם, לדעתי, אפשרית היא קריאת התנ"ך תוך שתיית קפה ועוגה...

הקצינון בכיתה. אם כן, בין דתיים לחילוניים, מלמד אותי גם מקנה זהירות. מצב זה משקף בהחלט גם את הקרע בעם היהודי, בין דתיים לחילוניים. למשל, התלמידים נדהמו כאשר פגשו לראשונה את שירו של ר' יהודה הלוי, וראו כיצד הוא מעתק במוטיבים דתיים, או כאשר קראו את היצירה „כתר מלכות" לשלמה אבן־גבירול, וגילו בה את הניאו־אפלטוניות שמאחורי הפיוט ליום־כיפור. עד אז חשבו שרק יהודה עמיחי כתב נגד ה„אל מלא רחמים". הם לומדים כאן מהי היהדות החילונית. וגם על המאבק בין הזרמים. כאשר שאלתי אותם מהי המסורת היהודית. למשל, אמרו לי „החסידות". או אז סיפרתי להם על מלחמות החסידים והמתנגדים, על הסאטירות שנכתבו אז, על שריפות הספרים.

עבורי זהו שיעור חשוב: ללמוד לחיות עם סתירות. ואולי משום כך גם פניתי לעסוק בפסיכואנאליזה וספרות. הגישה הרווחת לגבי הקשר בין פסיכואנאליזה לספרות היא חלקית: רבים מאמינים, כי מה שעושה את היצירתיות מצוי במבנים המודעים, הקונסטרוקטיביים, שמוציאים מן הפרט את הנירוזה ועושים לה טרנספורמאציה. אבל האמת היא, שאנו פשוט חיים בקונפליקטים, לא פותרים אותם, אלא לומדים לחיות איתם.

ההרגשה שלי היא, שגם בישראל מוכרחים ללמוד עם סתירות. הספרות מראה, שהתמורה שהמירה הציונות את התנ"ך במדרש, היתה מסוכנת. ואנו משלמים את המחיר לכך: הספרות מלאה בנים שאינם ממשיכים את מעשי האבות. הם מתים, מתאבדים, מורדים, ואבות הציונות נשארים היום בלי דור המשך. נראה לי, שזה נובע משום שעוד לא למדנו לחיות בארץ עם הסתירות, כישראלים וכיהודים. כמו זו, לפיה לא תפתור את הבעיה הפלסטינית וגם לא תזרוק אותם מן הארץ.

את עבודת הדוקטוראט שלך, המתפרסמת בימים אלה בספר, כתבת על המשורר היהודי־אמריקני, גבריאל פרייל, החי בארה"ב, שכתב יידיש, כותב עברית ומפרסם בישראל. האם אין בחירה זו אף היא חלק מן הסתירה בה את חיה?

אין ספק שהנושא, כפי שהוא. התגלגל — חיי פרייל בתרגום, תלת לשוניות — קשור לעובדה שאני עצמי חיה בתרגום. כל שאלת ההתנגשות בין לשון לעולם בשירת פרייל היא, באופן מסויים, גם בעיה שלי, כאן.

איך הגעת לעיסוק בנושא התלת־לשוניות הזאת?

העובדה שפתחתי את המחקר בשירת פרייל בשאלות אסתטיות הביאה אותי לבדיקת היחס בין היידיש לעברית בשירתו. הסיפור הבלשי אחר מקורותיה של שירה זו החל כבר בישראל. בעבר איש לא הזכיר את העובדה שכתב יידיש. וכי פירסם כבר בשנת 1960 ספר שירים שלם בשפה זו. גם פרייל עצמו לא הזכיר עובדה זו כאשר ראיינו אותו בביקורו הראשון בישראל. רק מקץ עשר שנים הוא מדבר על השפעותיו של יעקב גלדשטיין על כתיבתו. וגם זאת רק לאחר שחלה הפיכה של היידיש על־ידי תלמידי דב סדן ובנימין הרושובסקי. פשוט, הריחוק בין שתי השפות היה עד אז כל כך גדול, שרק כאשר הסתיים המאבק בין שתיהן על ההגמוניה, ניתן היה להודות בקיומה של דו־לשוניות בספרות העברית.

על כל פנים, פרייל החל לכתוב שירה מודרניסטית דווקא ביידיש. הפתיחות כלפי כל הוויה, הורדת הטון, מתן הלגיטימאציה בשירתו ללשון הדיבור. כל אלה החלו אצלו ביידיש ועברו לשירתו העברית. וזה גם טבעי, משום שיידיש היתה שפת דיבור והיה קל לעשות בה כל זה, לעומת מצבה של העברית אז. מעניין לראות, שבאותה תקופה כותב פרייל, ביידיש, שירה מודרניסטית אימאז'יסטית לחלוטין, בעוד שבעברית הוא כותב שירה רומאנטית בנוסח זלמן שניאור. שוני זה היה ניכר גם כאשר תירגם פרייל את שירתו הבוקרת מיידיש לעברית — הוא פשוט הגביה את הלשון בשתי רמות. הוא לא יכול היה לתרגם בלא ליפות, להוסיף סינונימים, ליצור הכפלות ועוד.

ומה קורה בשיריו מן התקופה הנוכחית?

פרייל עבר בשירתו את דעיכת האימאז'יזם, שהתרחשה בשירה האמריקנית במקביל לדעיכת האינדיבידואליזם. שני זרמים, אחד שירי ואחר ביקורתי, שנבעו מאותם דחפים באותה תקופה: בעבר העמיד בכל קובץ שירה שיר, המתייחס ברגע זה למעשיו בשירה, לפואטיקה שלו. ואולם, בשיריו האחרונים הוא יוצא מהמטא־לשוניות, ושוב אפשר לראות את השפעתם של משוררי יידיש על שירתו — יש בה יכולת מחודשת להיות רומאנטי, סובייקטיבי. ה„אני" חוזר לשירה זו, והשירים, בעיני, הם פשוט מקסימים.

*

כמה ימים לאחר קיומו של ראיון זה ביקרתי בכיתתה של יעל פלדמן באוניברסיטת קולומביה, בשיעור, שירה. בו דנו התלמידים ב„טליתא קומי" לנתן זך. השיעור התנהל בעברית וההקשרים שהציעו הסטודנטים היו מרהימים. בהמשך הרציתי בפניהם על השירה הצעירה מול שירת שנות החמישים והשישים, ונתפתח דיון ער בדבר עירוב הצורות הקלאסיות ולשון הפיוט וכתבי הקודש עם תכנים חילוניים, בשירה הצעירה.

הדיון לא הסתיים, אך המפגש היה מרתק.

עמוס עוז — מפענח

ספרו החדש של עמוס עוז, „קופסה שחורה" (עם עובד, הספריה לעם, 1987), כתוב בשיטה שהתחבבה על מחברי הספרות היפה עוד במאה השמונה־עשרה ועדיין לא סר חינה. היא שיטת „אוסף המכתבים".

שיטה זו יש בה אתגר מיוחד למחבר. כי על המשתתפים להיות בעלי סגנון אינדיווידואלי מובהק, שהקורא לומד לזהות תוך כדי קריאה, ואין לו, למחבר, דרך להיכנס ישירות לתוך העלילה ולכוון אותה בדברים משלו. כסופר היודע־כל. הפיתוי להשתלט על אחד המשתתפים וליצור אותו כבן־דמותו, המתבטא כפי שהיה הסופר עצמו מתבטא באותו הקשר, הוא הקשה ביותר. כמו כן, מתעורר הצורך להמציא דמויות שאין להן, למעשה, כל פונקציה ממשית בעלילה וביחסים בין הדמויות, אלא שהיא מאפשרת דיווחים על המתרחש.

בספר זה ההתכתבות מתנהלת בין כמה אנשים שחלקם ממלאים תפקיד בעלילה וחלקם משמשים כמדווחים או מדווחים. הדמויות המרכזיות הן אלכסנדר גדעון, פרופסור למדעי המדינה, ישראלי המתגורר בחו"ל; אשתו לשעבר, אילנה; בעלה השני, מישל סומו; בנה מנישואיה הראשונים, בועז, וכן דמויות משנה המדווחות את התפתחות העלילה. האדם המצטייר כיצור קר, מנוכר ויהיר, היפר־אינטלקטואל, שעושרו מאפשר לו להשפיע ישירות על חיי הדמויות האחרות. הופך פרופ' גדעון לנוכח עינינו ליצור שונה לחלוטין. דמותה של אילנה, אשתו, משתנה אף היא במהלך ההתכתבות, וכן גם בעלה, מישל, המיוחד לצרפתית, הורת־לאומי, שהוא אולי הדמות המשכנעת ביותר בספר. כמהלכים הנוצרים עקב חידוש הקשר בין אילנה לבעלה הראשון משתנים חיי כולם. הבן, בועז, הופך מנער מופרע, למין דמות מיתולוגית־למחצה, מעין „פרא אציל", שרק אינטלקטואלים מסוגלים לדמיין לעצמם.

הספר רחוק מלהיות ריאליסטי והוא נוטה להפרזות בכל אשר יפנה. ואין זה המקום לדון בשאלה אם בכך הוא חוטא למסורה שהציב לו המחבר או לא. מה שברור הוא שזהו ספר הנקרא בנשימה עצורה, ואתה עוקב אחריו בריתוק מוחלט, כמו אחרי סרט מתח מעולה, ושואל את השאלות רק אחרי שירד המסך. כאן כוחו של עמוס עוז לספר סיפור ולסחוף אחריו את הקורא, להשתמש במלים כמו שהיפנוטיסט מוכשר מרתק את תשומת־ליבך לכדור הזכוכית המנצנץ שהוא מניע לפניך כמטוטלת. עד שהעולם מסביב נעלם מתודעתך — כיצד זה בא לידי ביטוי מדרשים ב„קופסה שחורה", יצירתו של סופר בשל ובוטח.

ועוד לפני שיחלו בהסרטת הספר — כפי שבלי ספק יעשה בקרוב, כי האינטרפרטציה הקולנועית מגיש מתבקשת — נביא לפניכם ביקורות נרחבות ויסודיות הרבה יותר מבקורה ראשונית זו.

י"ל

בשבע עיניים

רומאן חדש לבן־עזר

בימים הקרובים עומד לראות אור רומאן חדש, השישי במספר, של הסופר בן פתח־תקווה, אהוד בן־עזר, „לשוט בקליפת אבטיח", בהוצאת רכגולד־דישניה. זהו רומאן על נעורים במושבה ארצישראלית בסוף שנות הארבעים, ואחדים מגיבוריו כבר הופיעו בנעוריהם ברומאנים קודמים של בן־עזר, ובכך הוא משלים מחזור בן ארבעה רומאנים, על פי סדר התרחשותם: „לשוט בקליפת אבטיח", „אנשי סדום", „לא לגיבורים המלחמה" ו„השקט הנפשי".

תחילתו של הרומאן החדש ביום קיץ, יום שרב בו יוצאים לבלות שלושה נערים, שונים באופיים, במלונה במיקשה, על גדת הירקון, והמשכו — לבטי התבגרות בעלי גוון מקומי וריף.

פרק מן הרומאן
„השגרירים" להנרי ג'יימס

אינטימיות שנתגלתה

בפרק זה שברומאן, הנחשב אחד משיאי יצירתו של הנרי ג'יימס, מוטל מר סטרידר, גיבורה האמריקאי המרכזי של העלילה, למשבר בלתי־צפוי ביחסים הקריבים שנתרקמו בינו לבין שתי נפשות, עם שהוא מגלה באקראי עד היכן האינטימיות שבין חללו מגעת. הנפשות הן צ'ד ניוסאם, צעיר אמריקאי, בן למשפחה עתירת־נכסים מעייר־תרושת אמריקאית, ומאדאם דה־וויונה, גבירה צרפתיה מבוגרת ממנו, בת החברה הגבוהה של פאריז. סטרידר שוגר לפאריז, למעשה, מטעם סטרוניתו ואשת־חסדו, שהיא אמו האלמנה של הצעיר האמריקאי, בשליחות שבוננה „לגאול" את היורש הצעיר משבי קסמיה של צרפת ולשדלו לשוב למולדתו, אל אמרי־יולדתו ואל עסקי המשפחה.

אהרון שילד: פסל. מתוך תערוכתו במוזיאון העירוני בנהריה

מה שראו עיניו היה בדיוק הדבר הנכון — סירה המתקרבת מסביב לעיקול הנהר ובה גבר המחזיק במשוטים וגברת, בירכתיים, שסוכך ורוד בידה. פתאום דומה היה כאילו נתבקשו הדמויות האלו, או כיוצא בהן, בתמונה, נתבקשו כל היום, פחות או יותר, ועכשיו נסחפו ונגלו לעין, עם הזרם האיטי, למלא את החסר. השניים באו שטים לאטם וקרבים. פניהם ככל הנראה אל המעגן הסמוך לאיש הצופה בהם ומופיעים לעיניו, בבירור לא פחות, כשני האנשים שבשבילם כבר היתה הפונדקית שלו מכינה ארוחה. באחת נמצא רואה בהם שני אנשים מאושרים מאד — צעיר ששרוולי חולצתו חפותים, צעירה נינוחה ונאוה, שהגיעו לכאן להנאתם מאיזה מקום אחר, והואיל והסביבה מוכרת להם יודעים הם מה יוכלו למצוא במקום־המחבוא המסוים הזה. ככל שקרבו התמלא האוויר הבהרות נוספות; הובהר שהם בקיאים ורגילים, עושים כבתוך שלהם — שעל־כל־פנים אין זו להם פעם ראשונה. יודעים הם את אשר לפניהם, חש בעמום — ודווקא בשל כך נראו אידיליים יותר; אף שבמקרה, בעצם רגע ההתרשמות, דומה היה כאילו החלה סירתם להיסחף, כי השייט הרפה ממשוטיו. לעת הזאת כבר התקרבה, בכל־זאת, הרבה יותר — התקרבה כדי־כך שסטרידר דימה בנפשו כי הגברת שבירכתיים הבחינה, משום־מה, שהוא נמצא שם וצופה בהם. היא העירה על כך משהו בחריפות. אולם חברה לא הסתובב; בעצם, דומה היה כמעט כאילו חש ידידנו שהיא מצווה עליו לירום. היא תפסה משהו שכתוצאה ממנו נעשה מסלולם מהוסס, וכך הוסיף להיות בעוד הם נשארים בריחוק־מה מן החוף. הרושם הקטן הזה היה פתאומי ומהיר, מהיר כדי־כך שכהרף עין חש סטרידר פתיעה חדה משלו. בתוך אותה דקה תפס גם הוא משהו. תפס שהוא מכיר את הגברת שהסוכך שלה, שהוסט כמו להסתיר את פניה, נראה כנקודה ארגמנית דקה כל־כך בנוף הבוהק. מופלא מדי היה זה, סיכוי של אחד־למיליון; אבל, אם הוא מכיר את הגברת, הרי האדון, שעדיין גבו מוסב והוא מוסיף לשהות מנגד, האדון, הגיבור חסר־המקטורן של האידיליה, שהגיב על פתיעתה, הוא, להשלמת הנס, צ'ד בכבודו־ובעצמו.

צ'ד ומאדאם דה ויונה יצאו אפוא, כמוהו עצמו, לבלות יום מחוץ לעיר — אם גם משונה היה הדבר ממש כסיפור־מעשייה, כפארסה, שבמקרה הכפר שלהם יכול להיות דווקא שלו; והיא היתה הראשונה לזהות, הראשונה לחוש, מעבר למים, בהלם — כי אכן נראה היה שעד כדי כך הדברים מגיעים — של פלא פגישתו המקרית. בתוך־כך נתחוור לו לסטרידר מה מתרחש — שהזיהוי שלה מוזר היה עוד יותר בעיני הצמד שבסירה, שראשית־חכמה ביקשה לאמתו, ושמתווכחת היא במהירות וכנמרץ עם צ'ד על הסיכון שבהתגלות. הוא ראה שלא יֵראו מאומה אם יוכלו לחוש בטחון שלא הבחין בהם; וכך היו לפניו שניות אחרות של היסוס משלו. היה זה משבר חריף, דמיוני, שצץ כמו בחלום, ודי היה באותן שניות ספורות לטעת בו את ההרגשה שהוא נורא ואיום. הנה כי כן היה כל אחד משני הצדדים מנסה את משנהו, וכל זה מאיזו סיבה שהפרה את הדממה כצליל צורם המתנסר ללא התגרות. שוב מדומה היה כי לא נותר לו אלא מעשה אחד לעשותו — ליישב את שאלתם המשותפת באיזה אות של פתיעה ושמחה. לפיכך מיהר להביע את הדברים האלה בעסק מרובה, ניפנף בכובעו ובמקלו וכקול גדול קרא אליהם — והפגנה זו החישה לו פורקן מיד לאחר שראה אותם נענים לה. הסירה, בלב הזרם, עדיין חגה ונעה קימעה — אלא שלכאורה היה זה טבעי בעוד צ'ד מסתובב. קופץ ממושבו כמעט; וידידתו הטובה, לאחר שבהתה והשתוממה, החלה לנופף בעליצות בסוכך שלה. צ'ד שוב צנח והתיישב אל משוטיו והסירה הסתובבה, תוך שבינתיים האוויר מתמלא תדהמה ודברי־חידודים, והרגשת פורקן, כך הוסיף סטרידר לדמות בנפשו, באה על מקום החימה בעירומה. ידידנו ירד למים ברושם המוזר הזה של חימה שנמנעה — החימה שב„התנכרות" שלהם אליו, שם הרחק בחזיון הטבע, כאשר הניחו לרגע שלא ירגיש בהם. בעוד הוא מחכה להם חש כי אינו יכול להדיח מעל פניו לגמרי את המחשבה הזאת שמוכנים היו להמשיך בדרכם, כמי שאינם רואים ואינם יודעים, לוותר על סעודתם ולאכזבה את הפונדקית שלהם, אילו נקט הוא עצמו קו מקביל. דבר זה, לפחות, הוא שהחשיך את עיניו לפי־שעה. לאחר־מכן, אחרי שנתחבטו אל המעגן והוא סייע בידם לעלות לחוף, נמצא הכל מנוגב ונמחה מכוח עצם הנס שבפגישה.

אם משני הצדדים הצליחו כל־כך להתייחס אליה בחינת אגדה פרועה בראש־וראשונה, היה זה משום ששיעור ההסברים שהושמעו הגמיש את המצב. מדוע אכן היה המצב צריך להיות מוקשה באמת — להוציא את המשונה שבו — זו שאלה שלא היתה מעשית אותה שעה, כמובן, ולמען האמת, ככל שאנו נוגעים בדבר, הרי רק סטרידר עצמו טיפל בה, כעבור זמן וביחידות. כעבור זמן וביחידות עתיד היה לתת אל לבו שהוא בעיקר היה המסביר — ולא עוד אלא שלא התקשה בזאת ביותר. על־כל־פנים, בינתיים עתידה היתה לנקר במוחו המחשבה המדאיגה שאולי בסתר־לבם הם חושדים בו שזמם את צירוף־המקרים הזה, שטרח ככל יכולתו לשוות לו מראית־עין של מקרה. אפשרות זו — כדבר שיהיו מייחסים לו — לא יכלה, כמובן, לעמוד אפילו שניה אחת במבחן הביקורת; אף־על־פי־כן היתה התקרית כולה, ככל שיתרצה, מכשלה מובהקת עד כדי כך שבדוחק יכול להתאפק מלהעלות על שפתיו הכחשות באשר לנוכחותו שלו. הכחשות של כוונה ודאי היו חסרות־טאקט בה־במידה שהיתה נוכחותו נסגת־רוח למעשה; והצלחתם הרחוקה ביותר של שני הצדדים היתה בכך שהוא אכן ניצל, לטובי המזל, מהשמעת הכחשה כלשהי. משהו מסוג זה לא הועלה אפילו על הפרק, ככל שהיו הדברים אמורים בחזות ובצליל; החזות והצליל כאחד אישרו את מזלם הטוב המשותף והמגוחך, את המופרך־מעיקרו שבאירוע, את המקרה המוצלח והמקסים שגרם להם לאחרים להזמין קצת אוכל, אגב אורחה, את המקרה המוצלח והמקסים שגרם שהוא עצמו לא אכל עדיין, וגדולה מזו — את המקרה המוצלח והמקסים הגורם שתכניותיהם הקטנות, מועדיהם, הרכבת שלהם, כל אלה יצטרפו להשיבם יחד לפאריז. המקרה המוצלח שהיה מקסים יותר מכל, המקרה שהוציא מפיה של מאדאם דה ויונה את קריאתה הצלולה והעליזה ביותר "Comme cela se trouve" היה ההודעה שקיבל סטרידר לאחר שישבו אל השולחן, הבשורה שבישרתו הפונדקית שלהם בנוגע למרכבה שלו לתחנה, שעליה יוכל לסמוך עכשיו. כזאת נחתך העניין גם לגבי ידידיו; ההסעה — המזל באמת שיחק להם יותר מדיו — תתאים גם להם; ושום דבר לא היה משמח יותר מן העובדה שהיה לאל־ידו לקבוע מועד מוגדר כל־כך ליציאת הרכבת. לגביהם — למשמע דבריה של מאדאם דה ויונה — היה זה אולי מעורפל שלא־כדרך הטבע כמעט, פרט שנשאר תלוי־ועומד; אף שבעצם עתיד היה סטרידר לזכור אחר־כך שצ'ד הזדרז למדי להתערב והקדים את פליטת־הפה הזאת, תוך שהוא צוחק לפיזור־נפשה של חברתו ומבהיר כי, אחרי הכל, למרות המסנוור שבפיגולי יום אחד אתה מחוץ־לעיר, ידע את אשר לפניו.

כמו כן היה סטרידר עתיד לזכור אחר־כך שהיתה זו התערבותו היחידה כמעט של צ'ד; ואכן היה עתיד לזכור עוד, בהירהורים שלאחר מעשה, דברים הרבה שכמו השתלבו יחד. עוד אחד מהם היה, למשל, שגורש פתיעתה ובדיחות־דעתה של האשה הנפלאה הובע כולו בצרפתית, ומדומה היה כי גילתה בה שליטה חסרת־תקדים בניבים מיוחדים. אלא שבכך, עשוי היה לומר, התרחקה ממנו קימעה, לפי שאגב כך קפצה לפתע־פתאום קפיצות קטנות ומבריקות שרק בדי־עמל יכול היה להשתוות אליהן. שאלת הצרפתית שלו עצמו מעולם לא התעוררה אצלם; היה זה הדבר היחיד שלא היתה מוכנה להרשותו — לגבי מי שראתה הרבה בחייה היה בכך משום שיעמום בלבד. אבל התוצאה הנוכחית משונה היתה, שכן הסוותה ממש את זהותה, חזרה והעבידה אותה למעמד או לגזע דברניים יותר שלעת הזאת כבר הורגל בקולניותם הנמרצת. כאשר דיברה אותה אנגלית מקסימה ומוזרה קצת שעל־פיה היטיב ביותר להכירה, דימה לחוש שהיא יחידה בתוך כל המיליונים, אשר לה לשון משלה ממש, מונופול אמיתי על איזה דיבור מסוג מיוחד, שבפיה היה רהוט להפליא ואף־על־פי־כן היו בו איכות וניגון שאין לחקותם כשם שהיו פרי המקרה. היא חזרה לדברים האלה לאחר שמצאו מנוחתם בטרקלין־הפונדק וידעו כביכול מה יהיה עליהם; צווחות־הגיל על פלא פגישתם סופן שכָלו בהכרח. אז התגבש בו הרושם שלו — הרושם העתיד רק להעמיק ולהבשיל, שהיה להם משהו המצריך העמדת־פנים, טישטוש והערמה, וכי היא העושה זאת, בצורה נהדרת בכללו של דבר. נהיר היה לו, כמובן, שיש להם משהו המצריך העמדת־פנים; ידידותם, הקשר שביניהם, הצריכו הסבר עד־כלידי — דבר זה ודאי מתחוור היה לו מעשרים הדקות שעשה במחיצתה של מרת פוקוק לולא היה מחוור לו כבר מכילא, רק שגירסתו הנדיבה היתה, כידוע לנו, שהעובדות דווקא אינן מעניינו, ולא עוד אלא שאם אמנם חייב אתה להתעסק בהן הרי יפות הן מעצם מהותן; ודבר זה יכול היה להכינו לכל כמו גם לחסנו בפני הטעייה. אולם, כשהגיע הפיתה אותו לילה, ידע שביסודו של דבר אינו מוכן ואינו מחוסן; ומאחר שדיברנו על מה שהיה עתיד לזכור ולפרש, אחרי שוכה, הרי אולי מוטב גם שנאמר מיד שהתנסותו הממשית באותן שעות מעטות לבשה באותה ראייה מאוחרת — שכן לא עלה על משכבו אלא עם בוקר כמעט — את הצביון היא ביותר לעניינו.

אז ידע פחות או יותר איזה רושם עשה עליו הדבר — בזמנו ידע זאת רק למחצה. דברים הרבה יכלו לעשות עליו רושם אף לאחר ששבו למנוחתם, כאמור; שכן תודעתו, אף שהסויה היתה, ידעה את רגעיה החריפים ביותר משך הקטע הזה, ידידה מפורשת לבהמיות ידידותית, תמימה, הם השעינו אז את מרפקיהם על השולחן, תוך שהם דואבים על ששתים או שלוש המנות שלהם כלו בטרם־עת; ועל כך ניסו לפצות את עצמם בבקבוק נוסף בעוד צ'ד מתלוצץ תוזנית קימעה, אולי אפילו קצת שלא־לעניין, עם הפונדקית. כל זה הסתכם בכך שהבדיון והאגדה היו באוויר, בהכרח, ולא על דרך המליצה סתם אלא כתוצאה מדברים שנאמרו; וכן גם שכל הזמן היו מתחמקים מזה, ושלא היו צריכים כלל להתחמק כל־כך — אף שבאמת לא ראה סטרידר אל־נכון מה עוד יכלו לעשות לולא התחמקו. זאת לא ראה סטרידר אל־נכון אפילו שעה או שעתיים אחרי חצות, אף לאחר שזמן רב ישב במלונו, בלי להעלות אור ובלי להתפשט, על הספה שבחדרו וכהה היישר נכחו. באותה נקודת־תצפית שרוי היה בהכרה מלאה, ויכול לפרש לו את הדברים כאוות־נפשו. הוא הוסיף לפרש לעצמו שהיה פשוט שקר בפרשה המקסימה — שקר שעכשיו יכול אדם, בקור־רוח ובמתינות, להצביע עליו בלי היסוס. עם השקר אכלו ושתו ודיברו וצחקו, חיכו בקוצר־רוח למדי לכרכרה שלהם ונכנסו אחר־כך לכלי־הרכב, ורגועים בעליל עשו את דרך שלושת או ארבעת המילים שלהם בתוך ליל־הקיץ [illegible] האכילה והשתייה, שהיו מפלט, כמו עשו את [illegible]; הוא הדין בדיבורים ובצחוק; ובדרכם [illegible] קימעה אל התחנה, במשך ההמתנות שם, [illegible] הנוספים, כניעתם לעייפות, שתיקותיהם [illegible] האפלולי של הרכבת המרפה להיעצר, או [illegible] למחשבות שתבואנה. הצגה היתה זו, מטעם [illegible] מאדאם דה ויונה, ואף־על־פי שכשלה לקראת הסוף [illegible] כמו משום שחדלה מלהאמין בה, כאילו שאלה את עצמה, או כאילו מצא לו צ'ד רגע לשאול אותה בחשאי, מה הטעם, אחרי הכל, בכל־זאת [illegible] הצגה נאה למדי, שבסופו של חשבון קל היה יותר, בסך־הכל, להמשיך בה מאשר להפסיקה.

מבחינת צלילות־הדעת היתה זו באמת הצגה נפלאה מאד, נפלאה בזכות הזריזות, בזכות הפיכחה [illegible], בזכות הצורה שבה גמרה אומר ממגרונה, [illegible] שהות לטכס עצה עם צ'ד. באין לה שהות לכך [illegible] יכולים היו לטכס עצה רק בשניות התמוטטות [illegible] בעודם בסירה בטרם יודו שהם מזהים את [illegible] הגדה, כי מאז לא היו אף רגע אחד יחד לבדם [illegible] ניהלו את כל שיגם־ושיחם בשתיקה. לגבי סטרידר היה זה חלק מן הרושם העמוק, ולא פחות מן [illegible] העניין העמוק, שיכלו לנהל כך שיג־ושיח — [illegible] שצ'ד יכול היה לאותת לה שהוא סומך עליה [illegible] לסמוך על זולתו, כפי שנהיר היה כל־כך לסטרידר. ועל צד האמת הוברר לו לידידנו אגב אותם [illegible] שעד אז לא זומנה לו הוכחה חיה כל־כך [illegible] המצוינת שלו. דומה היה כאילו הוא מאריך [illegible] עד כדי כך שהוא מניח לה לשקר בלי לתקנה — כמעט כאילו באמת יבוא בבוקר ליישר את [illegible] שבין סטרידר לבינו. ודאי שאין הוא יכול לבוא [illegible] במקרה כזה גבר אנוס לקבל את גירסתה של [illegible] אפילו היא דמיונית; אם ביקשה לכסות על [illegible] נפשה ולפיכך העדיפה, כמו שאומרים, לספר [illegible] בוקר יצאו את פאריז וכל כוונתם רק לחזור [illegible] — אם כך אמרה, כמקובל לומר בוולט, את [illegible] שלהם, חזקה עליה שהיא מיטיבה לכלכל את [illegible] אף־על־פי־כן היו דברים שאי־אפשר היה להעלים [illegible] מהם ואשר בגללם נראה הצעד הזה משונה — [illegible] העובדה הברורה מדי שבצאתה לאותו טיול־של־[illegible] לא היתה לבושה וחבושת־מגבעת ונעולה, [illegible] בעצם, מצוידת בסוכך ארגמן, כמו שהיתה [illegible] ממה נבעה, הירידה בבטחונה־העצמי עם [illegible] המתיחות — מדוע גילתה מידה קלה של [illegible] בתושייתה אם לא משום שעם רדת הלילה [illegible] שבאין לה אפילו רדיד להתעטף בו אין הופעתה יכולה להתיישב עם הסיפור שלה? היא הודתה כי קר לה, [illegible] בזאת האשימה רק את פזיזותה. בעוד צ'ד [illegible] לתרצה ככל שתוכל. הרדיד שלה ומעילו של [illegible] ושאר מלבושיה ומלבושיו, הללו שאותם לבש כל אחד מהם ביום הקודם, היו במקום הידוע ביותר להם [illegible] — מקום־מסתור שקט למדי, בלי ספק — [illegible] את היממה, שאליו אכן התכוונו לחזור [illegible] שממנו צצו־נגלו באופן מופלא כל־כך לעיני סטרידר, ואשר הכחשת קיומו האילמת היתה תמצית [illegible] שלה. סטרידר ראה כי כהרף־עין תפסה [illegible] יוכלו לחשוב לחזור לשם תחת חסותו; [illegible] האמת, ככל שהתעמק בענין, הופתע קימעה [illegible] שהופתע אולי גם צ'ד, כאשר צצה [illegible] הוא דימה אפילו לנחש כי בכך ביקשה לכוון [illegible] של צ'ד דווקא, וכי הואיל ולא היתה לצעיר [illegible] להעמידה על טעותה מוכרחה היתה להמשיך [illegible] ואילו הוא טעה בינתיים בהבנת טעמה ונימוקה.

בכל־זאת שמח למדי על שאמנם לא [illegible] הלבן," שלא הוצרך לתת להם את ברכתו [illegible] מסתור אידילי במורד הנהר. במקרה [illegible] להעמיד פנים יותר מכפי רצונו, אך סבור היה כי [illegible] כאין הוא זה לעומת מה שהיה המאורע האחר [illegible] כלום יכול היה, פשוטו כמשמעו, להתמודד [illegible] המאורע האחר? וכי מסוגל היה לעבור עליו [illegible] לסדר־היום? זאת מנסה היה לעשות עכשיו [illegible] שהיתרון הנובע מן היכולת להקריש יותר [illegible] הושם במידה רבה לאַל משתפס מה נאלץ לבלוע [illegible] בנוסף לעובדה המרכזית גופה. [illegible] המופלגת שהיתה כרוכה בכך, [illegible] חיים כל־כך, היא שהיפכה את מֵעֵי רוחו יותר [illegible] ואולם מן העיון במאמץ ההוא — שלא לדבר כלל על תחושת האברים הללו — חזר לצד האחר [illegible] האמת העמוקה, העמוקה של האינטימיות שנתגלתה. בעניין זה שב והפך לעתים קרובות ביותר [illegible] השימורים העָקר שלו? אינטימיות, בדרגה כזאת, [illegible] טיבה — וכי יש דבר אחר בעולם שיבקש [illegible] לדַמותה אליו? נאה גם יאה לו שהוא מֵצֵר על [illegible] דומה כל־כך לשקר; בחשכה הסמיך כמעט [illegible] לבו איך הלביש את האפשרות סתמיות, כדרך [illegible] ילדה קטנה עשויה להלביש את בובתה. לרגע [illegible] להם — וכלל לא באשמתם — [illegible] בשבילו, את האפשרות, מתוך הסתמיות הזאת; [illegible] עליו אפוא לקבל אותה עכשיו [illegible] בפשטות, חרף כל המהילות הקלושות, לתת לו [illegible] אפשר להוסיף שעצם השאלה נסכה עליו הרגשה של בדידות וקור. יסוד המבוכה מצוי היה בכל, אבל [illegible] ומאדאם דה ויונה יוכלו לפתוח לשאול [illegible] האפשרות לשוחח על כך ביחד. עם מי יכול הוא [illegible] על דברים כאלה? — אלא אם כן ידבר אמנם [illegible] כמעט בכל שלב, עם מאריה? הוא חזה מראש [illegible] יזדקק למיס גוזטרי מחר; אם גם אי־אפשר היה להכחיש שכבר חשש מעט משאלתה: „וכי מה [illegible] שיערת בכלל — זהו שאני רוצה לדעת עכשיו" סוף־סוף הכיר בכך שלאמיתו של דבר מנסה היה [illegible] הזמן, שלא לשער דבר. אמנם כן, אמנם כן, [illegible] לטמיון. עכשיו מצא שהוא משער הכל.

תרגום: אהרון אמיר

הרומאן מופיע בימים אלה בהוצאת „פנה", בשיתוף עם [illegible] לתרגום ספרי־מופת.

מספרי ארץ ישראל

הגיחות לסיני
מ. אייל, י. ברטוב, א. שמרון וי.ק. בן תור, הגיאולוגיה של סיני
ירושלים, המכון הגיאולוגי, משרד האנרגיה והתשתית, תשמ"ז.

החבלים הגיאוגראפיים שנוספו למדינה לאחר מלחמת "ששת הימים", היו כמעט בבחינת ארץ לא־נודעת מבחינת המחקר המדעי בכלל והגיאולוגי בפרט (רמת־הגולן, יהודה ושומרון, רצועת־עזה וחצי־האי סיני). אמנם המחקרים הגיאולוגיים בסיני החלו כבר בתחילת המאה (1906), אך רק בשנות העשרים בוצעו מחקרים מפורטים (1921) והוצאה לאור מפה גיאולוגית במסגרת האטלס הלאומי המצרי (1928). מרבית המחקרים המודרניים התבצעו במסגרת חיפושים אחר מחצבים, כג'בל מע'רה — הפחם (1966) ובאזור מפרץ סואץ — הנפט (1953). חוקרים ישראליים ניצלו את התקופות בן שהינו בסיני ופשטו במרחביה, כדי להכירו מקרוב. פרומן (1964) הכין את המפה הפוטו־גיאולוגית של סיני וחוקרים רבים אחרים. ביניהם מחברי דו"ח זה, ביצעו את מחקריהם העיקריים בשנים 1970־1985 (י. אייל, מ. ביאלסקי, צ. גרפונקל, י. דרוקמן, ט. ויסבורד, ז. לוי ואחרים).
הפרסום שלפנינו הוא סיכום שיטתי של כל המחקרים שהוזכרו לעיל. ונושאיו השונים מוצגים כדברי הסבר למפה הגיאולוגית ולמפת צילום גיאולוגית בקנה־מידה 1:500,000, שהוכנה על בסיס תצלומי־לוויין.

המחקר והכנת המפה הגיאולוגית החלו ב־1968 והתרכזו בעיקר באזור "ההר־הגבוה", ובכבל מחקר גיאולוגי־חבלי. יש כאן סקירה קצרה וממצה של המבנה הגיאומורפולוגי והגיאוגראפי של חצי־האי סיני, תוך חלוקתו לאזורי־משנה מובהקים.

הפרק הראשון והמרכזי דן ביחידות הסלע. הפרק השני מטפל במבנים גיאולוגיים, בעיקר במרכז וצפון־סיני ובמפרצים סואץ ואילת. (עמ' 50־56). הפרק המסכם מציג את ההיסטוריה הגיאולוגית של האזורים השונים ואת היחסים בין חבורות הסלעים השונות בכל התקופות הגיאולוגיות.
למחקר מצורפות שבע מפות, המלוות פירוש, ושמונה חתכים גיאולוגיים. נראה ששילובם בתוך המחקר עצמו היה מקל על הבנת התהליכים ועושה את הקריאה לשוטפת ולקלה יותר. איורים רבים יותר, היו הופכים את הפרסום החשוב הזה לקריא ולפופולארי יותר. מורגש כאן גם חסרונו של מילון מונחים בעיקר למושגים מדעיים שאינם שיגרתיים.

ערכה של ערכה
שירה שמחוביץ, המדבר הזוחל: רעב באפריקה. יועצת מדעית: ד"ר נעמי חזק. יועצים דידקטיים: יפה גאון וסלים נחאס. עריכה גראפית: קדיש גייבל.
הוצאת "הצל את הילדים", ירושלים 1986, מהדורת ניסוי.

הסניף הישראלי של הפדרציה האמריקאית למען הילד, במימון קרן פורד, יזם תוכנית ניסויית לחינוך גלובאלי בשם "קשרים". המטרה המרכזית היא להציג בפני נוער יהודי וערבי — תוך אפשרות יישומית גם לאוכלוסיה מבוגרת — מגוון של תרבויות אחרות, השקפות עולם מגוונות ומטרות כוללניות משותפות.
מבנה התוכנית, כפי שהיא מוצגת בספר ובעזרי־האימון שלפנינו, כולל חומר עיון ברקע והעשרה, תמונות ושיקופיות ואטלס עשיר במפות מתחומי הגיאוגראפיה הפיסית והאנושית. האזורים המוכללים בתוכנית מקיפה זו הם הודו, צפון אפריקה, מצרים, ישראל כחברה רב־תרבותית, והפרסום הנסקר כאן — "המדבר הזוחל — הרעב באפריקה".
כאמור, הספר מיועד לתלמידים, לחניכים בתנועות הנוער וב"חינוך המשלים" וכן לקהל הרחב, המתעניין בנעשה בעולם השלישי, וניתן לשלב חומר זה בלימודי־הגיאוגראפיה. לספר ארבעה חלקים, המקיפים גישות דידאקטיות ומתודולוגיות שונות להוראה ולקריאה פעילה: הגדרות, המחשות והוכחות למהות העולם השלישי ותכונותיו, הגדרות ותיאורי תופעת המידבור והתפשטות תופעת הרעב, הקשרים בין הרעב לתהליך המידבור ופעילות יצירתית של "יום אפריקה".
כל פרק מלווה בהצעות מפורטות לעיון ולעבודה: איסוף קטעי־עיתונות, יצירת מילון מונחים, יצירת מפות נושאיות: מפות הרעב, הבורות, אבות המזון, תמותת תינוקות, תוחלת חיים נמוכה, לגולגולת וכו'... הכנת שאלונים וטבלות סטטיסטיות שונות. כן מובאות בספר הצעות למשחקי־הדמיה: כפיזור תכונות אנוש, גורמים שונים ליצירת אזורי הרעב העולמיים ואפשרויות שונות לסיוע לארצות התת־מפותחות.
נושא מעניין המופיע כאן הוא הניסיון לשייך איזור לאחר הגושים העולמיים. האם מדינת־ישראל שייכת לגוש המדינות המפותחות, או המתפתחות, או שמא יש בה סממנים משני־העולמות?
עיקרה של הערכה הוא דווקא בנספחיה המרובים והרבים: 20 שיקופיות יפהפיות, המתארות תמונות מהיבטים שונים של הסביבה הפיזית והחברתית באפריקה: נושאי מזון ואוכלוסיה באתיופיה, רמת־חיים בכפר סודאני, ומגורי־עבודה ראשוניים בסומליה. כן מובאים בערכה זו מילון מונחים אלפביתי ומפות, שלרוב אינן מצויות באטלסים השימושיים השכיחים: תהליך המידבור, מדינות העולם השלישי, התפלגות מרחבית עולמית של רמות־הכנסה, מפת הבורות, צריכת הקלוריות היומית לגולגולת ותוחלת החיים בלידה (הנתונים מעודכנים עד שנות השמונים).
בספר מודפסים גם מספר סיפורים, המציגים את הבעיות המרכזיות המופיעות בפרסום: הסאהלי, סיפור של נער באתיופיה, תייר המגיע מהמזרע לשטחי־הישימון, מאמר מכתב־עת גיאוגרפי, סיור אצל שבט הטוארג בסהרה, תיאור חיי היום־יום בכפר מאלי שבמערב אפריקה וכן קטעי־עיתונות שונים, המציגים את הבעיות המרכזיות של המדינה, הרעב ושיטות הלחימה נגד תופעות אלה.

דן יהב

עולמות חצויים
רחל עוזיאל־פרחי
"אשה נתנה לאיש בועה"
הוצאת אלף 1986

"אשה נתנה לאיש בועה בה מקופלים כל שברי חלומותיה אל החיים", כותבת רחל עוזיאל־פרחי באחד משירי ספרה החדש. עובר החלומות נושא בקירבו כל אותם החלומות של האם, האשה, שיוגשמו עם צאתו לאוויר העולם, וביניהם — בר בבר עם יצירת קשר השיתוף והשותפות בין האשה לאיש, ממילא גם הציפייה ללידתו של עובר החלומות מיועדת לנישול, בעצם היות החלומות עטויים בבועה. ואכן, האשה מבקשת מאוד מן האיש להישמר מן הניפוץ ולחלוק.
הספר שלפנינו מכיל רימויים נשיים נוספים, אך לא כולם מעמידים את האשה כשוות־ערך לגבר שבחייה: האשה כאן מצטיירת כמי שעדיין זקוקה לאיש, בעיקר מבחינה חומרית ופחות מבחינה רוחנית. שכן, מבחינה הרוחנית כבר בירורה את מהות הקשר עם האיש והיא מודעת לדינמיקה המוליכה לקראת שוויוניות.
עם זאת, השירים מתעדים קשיי איחוד בין השניים קשיים, הניכרים בתמיהות כגון "מה גורם לגלים להתרפק אל החוף ולי אליך הלילה, מהות הרוח או מהות החומר" (עמ' 11), או בשורות כמו "היא היתה אבן, אבן שאפילו לא התגלגלה במדרון, מישהו פיסל ממנה מצבה והיא נפגשה בלילה וביום עם המוות" (עמ' 19). ויותר מכל נגלים קשיים אלה בהבעת הכמיהה "להרקיע שחקים, לנדוד" (עמ' 19). הגורמים המתוארים כאן לקשיי איחוד אלה הם גורמים המרוחקים מן האדם ומצויים מעל לכוחות האדם מפעיל על־מנת להגשים חלומות. בחלומותינו, אומרת רחל עוזיאל־פרחי, אנו לוטפים שרייס של אור וגם רואים את העולמות שינקו מהם, אבל במציאות אנו "נמצאים בכוכב שאנו יכולים לסובבו כל ימי חיינו כדי לדעת מה שנעשה על אדמתו" (עמ' 14). בכוכב הזה יש אור ויש חושך, הנושקים ומולידים "את כל העולמות החצויים שבליבנו כאיפכא מסתברא, אתה בחצי האחד ואני בחצי השני" (עמ' 23) והחושך תופס בספר זה מקום נכבד, את החלל שנותר לאחר לידת חלומותיה של האשה. זוהי אולי גם הסיבה למקומה הנכבד של שעת חצות בשירים, הנתפסת כשעת האפס, בה משהו נגמר ומשהו מתחיל, בה "אתה נהפך לנסיך או לצפרדע" (עמ' 29).
על רקע זה, קיומם של גורמי־העל לנתק האותו, ניתן להבין את שאיפת המשוררת להינתק מכוכבה המרור שאין לו אופק, ולעבור לכוכב אחר "אהיה ניתקת מכוכבה בחלל העולם... וקופצת לה מכוכב לכוכב" (עמ' 43). אך מכאן יוצא, שכל מה שאין לה על הכוכב הזה, אמור להימצא בכוכב אחר המצא שמש אחרת, בהיות השירה בוראת חיים איפה שאין חיים, נותנת התחושות איפה שאין התחושה ומחפשת מקום שכל האבסורדים יכולים להתקיים בו בכפיפה אחת.
אולם, למרות הרצון להינתק מכאן, אין שיריה של רחל עוזיאל־פרחי על נשיות, מחשק, ליטוף, על קרירותה, על הריון ועל רחם, וגם על עולמו של הגבר, ומלבד אלה מצויים בספר גם שירים על אודות נושאים אחרים, העומדים בפני עצמם, כמו השיר על ירושלים — "נערת ים בירושלים", או כשירים המוקדשים לאישים מסויימים.

שלמה שפירא

חלון ראווה

הנערה, הקצין והרחמים
סטפן צוויג, "קוצר־רוחו של הלב",
מגרמנית: ניצה בן־ארי
הוצאת זמורה־ביתן, 1986

כמחזהו הנודע "בשפל" שנכתב בראשית המאה והיה לאחת ההצגות המסעירות ביותר ברפרטואר העולמי, מתייחס מקסים גורקי, בתוך בעייתיות חברתית־פסיכולוגית סבוכה, גם לעניין הרחמים ולעניין הכזב כאמצעי לניחום החלכאים והנדכאים. לוקה הזקן הוא הברייה היחידה ב"שפל" האיום, בעמקי הבכא, המבקש לטעת בלב הסובלים והמעונים תקווה למשהו מופלא, אגרי, שאינו בנמצא. תקווה, העשוייה לעזור להם לחיות ולשאת בענווה את יסורי היום־יום. אולם, בסופו של דבר מתברר כי זהו כזב מתוך רחמים, שאין בו מועיל ואשר גורר אחריו אכזבה מרה ופורענות, אף מביא חורבן מלא על שלוש מבין הנפשות הפועלות. את שאלת נחיצות השקר היפה ומקומו בחיים העלה גם גורקי באחד מסיפוריו הראשונים — "על החורפי השקרן ועל השרקרק שוחר־האמת".
במרכזו סיפורו של סטפן צוויג, "קוצר־רוחו של הלב", הרומאן היחיד שכתב מסאי, ביוגראף ומחבר נובלות זה, ניצבת בעיית הכוחות ההרסניים, הפועלים מאחורי הרחמים, נרון היסוד המזיק בחמלה, שאינה מלווה על־ידי רגשות עמוקים ואינה צופה במידה מספקת את התוצאות האפשריות של התקשרות, שאין בה אלא רחמים בלבד.
ספר זה של צוויג תורגם כבר בזמנו לעברית, בשנת תש"ה, בשם "הישמר מן הרחמים" — וגם השם העברי שניתן אז לרומאן מעיד על תוכנו: ראשיתה של העלילה בפגישה פשוטה המתפתחת ומביאה לסבך של רגשות ותחושות, למורכבות נפשית בעלת השלכות דראמאטיות. הוסאר צעיר, קצין בחיל־הפרשים של הוד־מלכותו קיסר אוסטרו־הונגריה, מתוודע אל נערה נכה ממשפחה טובה, מתקשר אליה ומתחיל לבקרה בביתה. כאשר מתברר לו שהנערה התאהבה בו, כבר קשה לו לסגת: הוא מוסיף לבקרה ולהקדיש לה תשומת־לב מתוך רחמים — עד לסיום הטראגי של הפרשה, הנוטעת רגשי־אשם כבדים ונקיפות־מצפון בגבר הצעיר. והמסקנה, שאליה מגיע צוויג, מתומצתת במוטו שבראש הספר: "קיימים, בעצם, שני סוגי רחמים. האחד, פחדן ורגשני, אינו למעשה אלא קוצר־רוחו של הלב, שאחר רצונו — להשתחרר מהר ככל האפשר מן ההשפעה הבלתי־נעימה של מצוקת הזולת, רחמים שאין בהם שמץ השתתפות־בצער ואינם אלא הגנה אינסטינקטיבית על נפשך מפני סבל הזולת. ואילו הסוג השני, שרק הוא נחשב באמת, הוא סוג של רחמים לא רגשני, כי־אם יוצר, שרצונו נהיר לו והחלטתו נחושה לעמוד בכל, בסבלנות ובסובלנות, עד כלות כוחותיו ואף למעלה מזה".
גם ב"קוצר־לבו של הלב", כמו במסה הספרותית, בסיפור, בביוגראפיה ובמיניאטורה ההיסטורית של סטפן צוויג, ניכרת הכתיבה המסוגננת וחדורת ההתלהבות הריגשית, שהיתה כל־כך אופיינית לאיש, שכשרונותיו הספרותיים התפתחו ב"עולם של אתמול" הטוב והשליו, בגן־העדן של היהדות הבורגנית המתבוללת במרכז אירופה, בטרם זוועזע על־ידי מאורעות־הזמן.

כתביו של הומאניסט
עקיבא ארנסט סימון, "פרקי חיים — בנין תוך חורבן".
תירגם: אברהם טוביאס.
הוצאת ספרית פועלים בשיתוף עם מכון ליאו בק, 1986

צויין כבר בהזדמנויות שונות, שעקיבא ארנסט סימון הוא מהאחרונים מאותה קבוצה של אינטלקטואלים יהודיים ילידי גרמניה או חניכי התרבות הגרמנית, שהתיישבו בירושלים והשפיעו השפעה גדולה בתחום התרבותי־החינוכי. פרופסור באוניברסיטה, פילוסוף, הומאניסט, איש־חינוך דגול, זכה ע"א סימון להערכה רבה בארץ ובחוץ־לארץ על כתיבתו ועל פעילותו ארוכת־השנים למען ערכים ומוסריות, למען הבנה בין יהודים וערבים. לפני עשרים שנה אף זכה בפרס ישראל על מפעל־חייו.
ב־1982 החלו להופיע כתביו המקובצים של ע"א סימון בהוצאת ספרית פועלים בשיתוף עם גורמים אחרים. ראשון ראה אור כרך של מסות, הנושא את השם "האם עוד יהודים אנחנו?" הובאו בו דברים על בעיות הקיום היהודי והרוחניות היהודית, "ספרטה או אתונה" — בעיות־יסוד של החינוך הצבאי, לאומיות, ציונות והסיכסוך היהודי־הערבי, זיגמונד פרויד כיהודי... הכרך השני, "הזכות לחנך, החובה לחנך", הוקדש לענייני חינוך ובכל המסות שבו בולטת הרגישות שגילה המחבר מאז ומתמיד לשמירה על הערכים שבחיינו, במיוחד שמירה על הדור הצעיר מפני הידרדרות ואבדן־דרך. ואילו הכרך השלישי "יעדים, צמתים, נתיבות" עוסק כולו בהגותו של מ. בובר: בובר ואמונת ישראל, דרכו הפוליטית ותפיסתו הלאומית, בובר המחנך, גרשום שלום ומרטין בובר, מורשתו החיה ועוד.

בכרך הרביעי של כתבי עקיבא ארנסט סימון, שהופיע לאחרונה, "פרקי־חיים, בניין תוך חורבן", שני חלקים. האחד מעלה פרקים אוטוביוגראפיים, שתחילתם בהארת החיים והאווירה בבית הוריו של סימון בגרמניה, דרך שנות לימודיו בבית־הספר שם, מלחמת־העולם הראשונה שבה השתתף כחייל מתנדב בצבא הקיסר הגרמני — ועד לחייו בארץ, שעיקר הרגש בהם הוא בעבודת־ההוראה־והחינוך.

בחלק השני של הספר מובאים דברים על סוגיות בהן עסק ע"א סימון בהתמדה ומתוך ראייה ייחודית: השכלת־מבוגרים יהודית בגרמניה הנאצית כחלק ממרי רוחני, השפעת הנאציונאלסוציאליזם על מצבם הרוחני של יהודי גרמניה, הרשות להשכלת־מבוגרים בגרמניה, כוחו ומגבלותיו של המורי הרוחני, המדרש החדש, טרויינשטאט וירושלים.
כאחרית־דבר לספר מובאת מסה מצויינת של אריה סימון, מחנך ומנהלו לשעבר של כפר־הנוער בן־שמן, על משנתו של עקיבא ארנסט סימון (אין קירבה משפחתית בין השניים) — כשמשנה זו מוגדרת ביסודה כהומאניזם מאמין.
הכרך מלווה בהערות, במפתח־שמות וברשימת פירסומיו של ע"א סימון.

סיפורם של הדודים
יוסי אבולעפיה,
"זהבה ושלושת הדודים".
בית הוצאת כתר, 1986

יוסי אבולעפיה מגולל בספר זה, המיועד לקוראים הקטנים, את סיפורם, הפשוט והמוזר בעת ובעונה אחת של שלושת הדודים של הילדה זהבה.
כי שלושת הדודים מצד אמה, איציק, מקס ויחזקאל, הם שלישייה, כלומר כולם נולדו באותו יום — והם דומים כל־כך, שקשה מאד להבדיל ביניהם. והיא הרי נאלצת תמיד לנחש מי משלושת הדודים הוא מי, כאשר הם באים ליום־הולדתה, כשהיא נפגשת אתם על חוף־הים או כאשר הם באים מחופשים למסיבת־פורים. אולם, לבסוף לומדת הילדה להבדיל בין איציק הטייס, מקס הפסל ויחזקאל פקיד־הבנק לא על־פי השפמים או הזקנים, שהם מגדלים ומגלחים חדשים לבקרים, אלא על־פי הרגלים ופעולות שהם עושים או אינם עושים.
על הספר נסוכה גם רוח משעשעת.

ילדות בדרום הארץ
עמרם כהן, "שודדים בצהריים",
ציורים: אבנר גלילי
הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1986

עמרם כהן, יליד המושבה קסטינה בדרום הארץ, מגדיר את סיפורי־ילדותו כ"סיפורי גן־העדן האבוד". זאת על אף העובדה שמסופר כאן על שודדים ברואים, הבאים לשדות המושבה כדי לקצור ולשדוד את הקמה הבשלה עד אשר נאלצים אנשי המושבה לצאת ולגרשם, חמושים בכל הבא ליד, על נחשים ועל צרות אחרות.
אולם, מסתבר שאין באלה כדי לפגום בגעגועים שחש המבוגר אל אותו עולם רחוק של ילדות במושבה קסטינה בתקופת מלחמת־העולם הראשונה, בימי שלטון התורכים (הרי אותה קסטינה נחרבה לחלוטין בידי פורעים ערבים בסוף שנות ה־20 ועל אדמותיה הוקמה מאוחר יותר המושבה באר־טוביה). עולם זה מאוכלס טיפוסים מעניינים של יהודים וערבים, סעיד בק ועבדו סלים מזה והרשל המשוגע מזה, כלבים, חמורים, יונים, עזים, אווזים וברווזים...
עמרם כהן אף מכה על חטא בשעת כתיבת הדברים, לעת זיקנה, על כי לא הגשים את הנדר שנדר בילדותו: כשיגדל ויהיה בעל משק משלו, למלא את חצרו באווזים, ברווזים ועזים מהמינים המשובחים ביותר.

מ. אבי־שלמה

קולנוע
חזרה לעתיד
דני ורט

"להתחתן שנית" בקולנוע לימור וג'ק פלש המקפיץ" בקולנוע גת, תל־אביב

למרות השם העברי הרי ב"להתחתן שנית" אין כל חתונה. במקורו נקרא הסרט "פגי סו התחתנה", והכוונה לאירוע בעבר. אי־שם על סף שנות חששים. עלילת הסרט היא מסע אל העבר התמים מאוד. למרות השיבה לאחור, לא מדובר בגירסה נוספת של "חזרה לעתיד". אין כל סממני מדע בדיוני, מכונת זמן או ממציאים מטורפים. הסרט קרוב יותר בתפיסה לסרטו הקלאסי משנות הארבעים של פרנק קאפרה, "אלה הם חיים נפלאים". בדומה לג'יימס סטיוארט באותו סרט, הסוקר את מהלך חייו, מדובר כאן בנסיעה חלומית שמבצעת עקרת־בית ממוצעת, פגי סו, ובהתמודדות נוספת עם תקוות נעורים שלא התגשמו.
בעת מפגש נוסטלגי של בוגרי מחזור 1960 של בית־ספר תיכון מתקבצים אמריקנים מבוססים ומדושנים ומעלים זכרונות. פגי סו טובלת ממשבר בנישואיה. בעלה זה שנים, לשעבר חברה לספסל הלימודים וסוחר מוצרי חשמל בהווה (והמופיע בשידורי פרסומת בטלוויזיה כ"צ'רלי המטורף", פרודיה על רשת חנויות בניו־יורק), מנהל רומן מהצד. פגי סו המתוסכלת נבחרת — כמו בשנת הסיום — למלכת הנשף. היא אינה עומדת בהתרגשות ומאבדת את הכרתה, ואז היא מתעוררת ב־1960. בשלב זה היא מוצאת עצמה בעיירת־הולדתה עם כל הניסיון שצברה, אבל היא שוב נערה בת 17. הפעם היא מביטה אחרת על משובות נעוריה. יש לה הזדמנות לשנות אולי את מהלך חייה. כד בכד היא נאחזת באותם רגעים מתוקים יקרי מציאות שאבדו לנצח, ארוחות־הבוקר עם המשפחה, התרפקות בחיק אמה או בילוי בבית הסבים.
שני גורמים הופכים את הסרט לקומדיה בעלת קסם רב: בימויו של פרנסיס קופולה והשחקנית הראשית קתלין טרנר. כמו בסרטו הקודם "מועדון הכותנה", קופולה נקרא להציל את הסרט לאחר ששני במאים, ג'ונתן דמי ("נשים בעורף") ופני מרשל ("ג'ק פלש המקפיץ"), פרשו מההפקה. קתלין טרנר מצידה החליפה את הכוכבת המיועדת דברה וינגר. קופולה, שכבר עסק במעין נוסטלגיה בשני סרטיו "נערי הכרך" ו"ראסטי ג'יימס", אינו עורך במקרה זה חיקויי סגנונות. הוא מטפל בתקופה עצמה. לא מדובר כאן בהווי אלים נוסח "מרד הנעורים" אלא באווירה קלילה ושובבה המזכירה קומדיות של דבי ריינולדס או סנדרה די. החוזרת בת הארבעים פלוס לנעוריה משמשת את קופולה בהיבט סאטירי על הווי בית־הספר של אז, המשפחה הבורגנית (כולל אחות צעירה ונודניקית) והיחס שהשתנה ליחסי מין לפני הנישואין.
קתלין טרנר, שעשתה תפקידים מוצלחים בסרטים כמו "בעקבות האוצר הרומנטי" או ב"כבוד של פריצי", חושפת טפח נוסף מכשרונה ומבצעת בחן רב את המעבר מאשה מרירה לנערה העוסקת בתכנון העתיד. הופעות מוצלחות נוספות הן של מרבית שחקני־המשנה — ברברה האריס כאמא, מורין אוסוליבן (והופיעה לאחרונה ב"חנה ואחיותיה") כסבתא. בארי מילר כתלמיד הנלעג שפגי מספקת לו כמה רעיונות להמצאות או קווין אוקונור כמשורר ביטניק על אופנוע. יוצא מכלל זה דווקא ניקולאס קייג' (מי שהופיע ב"מועדון הכותנה" ו"בירדי"), שהוא גם אחיינו של הבמאי, שמגלם את צ'רלי ומגוחך בתפקיד.
סרט צנוע וסימפטי למדי, חריג בין יצירות קופולה, שיומרנותו מרקיעה שחקים גם כשהוא מטפל בנושאים קטנים.

★ ★ ★

בסרטה של פני מרשל "ג'ק פלש המקפיץ" נכנסים להביא את התשובה הנשית לקומיקאי השחור אדי מרפי. הקומיקאית השחורה ווּפי גולדברג, שהתפרסמה על הבמה (ובין היתר בהצגת־יחיד בברודווי) ובהופעת הבכורה שלה בקולנוע במלודרמה של סטיבן שפילברג, "הצבע ארגמן" (תפקיד עליו היתה מועמדת לאוסקר), זוכה כאן לתפקיד ההולם את כישוריה. כמו במקרה של מרפי ב"שוטר מבוורלי הילס" גם גולדברג היא כוכבת של קומדיית־מתח. כמוהו היא שולטת בלעדית על המרקע למרות כמה שחקנים מוכרים המופיעים לצידה.
בעייתו של סרט זה אינה גולדברג, שהיא מעיין שופע של מצחיקנות וכישרון. אלא התסריט הדל שעמו היה עליה להתמודד. גולדברג מגלמת את טרי דוליטל, פקידת מחשב בסניף בנק במנהטן. היא עובדת יעילה שבזמני שעמומה מחליפה תשדורות על המסוף שלה עם לקוחות ברחבי העולם. כך היא דנה עמם בבעיות רומנטיות או אפילו בעבירה מדעמי מטבע. קריאת אס.או.אס. שנקלטת יום אחד במחשב שלה, היא עילה לתקלות וסיבוכים על רקע עסקי ריגול בין־מעצמתיים שאליהם היא נקלעת.
איש ביון בריטי, שנתקע במדינה מזרח־אירופית (ואין מזכירים את שמה) ומכנה עצמו "ג'ק פלש המקפיץ" (על־שם שירם של "האבנים המתגלגלות"), מגייס את עובדת הבנק לצורכי הילוץ מעבר למסך הברזל. שירותי הביון הבריטיים מתעלמים מהמסר שהגברת דוליטל מנסה להעביר אליהם. גם הסי.איי.איי. בתמונה, וכמקובל במקרים שכאלה, מיני בריונים המנושים מאיימים על חייה.
לפנינו קומדיית־מתח שהיצ'קוק הגדול בה היטיב לעשות, וכמוה הפיקה הוליווד לעשרות. הבעיות, כאמור, טמונות בתסריט חסר ניעוף ובעלילה חסרת גיבוש וליטוש, שרק כשרונה של השחקנית הראשית מחפה על רפיונו.
בבימויה של פני מרשל, שזהו סרטה הראשון כבמאית, קשה לגלות כישרון. מרשל היא שחקנית, שהתפרסמה בעיקר בטלוויזיה בסדרות שונות שהפופולרית שבהן היא "לאוורן ושירלי". מרשל (אחותו של הבמאי גרי מרשל וגרושתו של השחקן והבמאי הקומדיות רוב רינר) ביימה כבר סרטי טלוויזיה ובסרט זה היא אינה מתעלה מעל לרמה של פרק אקראי בסדרת טלוויזיה אמריקנית.
ווּפי, כאמור, גוברת על המגרעות בעצם נוכחותה הוולגרית הסוחפת, כיעורה המקסים, בגדיה הרחבים והצבעוניים, והדרך בה היא מנהלת שיחות מרתוניות על המחשב. כמו אדי מרפי היא שופעת ניבולי־פה. עובדה שמבדילה בין הסרט לבין סרטי הטלוויזיה האמריקניים הפוריטניים.
שורה של שחקנים מוכרים בתפקידי משנה — סטיבן קולינס, קרול קיין, ג'ון ווד, אני פוטס, ג'ים בלושי והשחקן הבריטי ג'ונתן פרייס בהופעה קצרצרה — אינה אלא קישוט לטירופה החינני של גולדברג.
■

תערוכות
אובססיה מוזרה
דורית קדר

נירה סביר במוזיאון הרצליה, טוביה בארי במשכן לאמנות בחולון, סילביה צ'רבקוב־רוזנברג בגלריה אנטאה

נירה סביר מציגה בחודשים ינואר־פברואר תערוכה גדולה במוזיאון הרצליה. גם הפעם היא אינה זונחת את נושא גויה. ראינוהו בגלריה שרת וגם בגלריית הכיכר ביפו. הרומה שהציירת אינה משתמשת בציטוט של גויה במשמעות המקורית, אלא עושה בו שימוש בעל פירוש וסמלים אישיים. הדמויות רכונות על ברכיהן, נופלות או קורסות. הן ממוקמות בקצה הנופים הסגוניים והבוערים. יש כאן כנראה מעין רצון לגירוש שדים. זו אובססיה מוזרה שלא מניחה לה, לאמנית. אבל התוצאות — כמו בעבר — אינן משכנעות. הדמות הגויסקית הפיגורטיבית אינה יכולה להנתק מכור מחצבתה, וסביבתה החדשה מנוכרת למהותה האחרת. עובדה היא שהאמנית אף מאפיינת בצורה שונה את הדמויות, והללו כאילו מודבקות לרקע השונה.
ובכל זאת, יש קשר תכני בין הרקע לדמויות — השילהוב, היצרים, מערבולת התחושות, אי השקט. אם משווים את הציורים הגדולים מהתקופה האחרונה לציורים של שנות ה־70 — ההבדלים ניכרים מיד לעין. בתקופות המוקדמות נראה כאילו ריבוי הצבעים והמשיכות המהירות והלא־מהססות היו שלמים עם עצמם. הם משקפים פרץ של אנרגיה, של אופטימיזם לא מוכתם. העבודות הקונצפטואליות יותר, על נושא האדמה, ממשיכות לדבוק בקו זה: אין היסוס, יש טיפול ישיר, על אף שכאן ההיגיון והמבניות שליטים יותר.
בתקופה האחרונה, כאמור, המבנים הטריפטיכוניים הגאומטריים הם שרידי הגישה הלוגית־מבנית בעוד הציטוטים מגויה מסמלים את היצר. אבל גם כאן הדברים אינם כה פשוטים. הצבעוניות והטקסטורה צועקות ורוחשות, רותחות ומפעמות. יש איזו תחושה שמעין נחש נורא רוצה לבקוע משדרות אלו, והוא יוצא מחופש, מוסווה, נוטל שפה של משהו אחר.
סממני התקדמות יש בעבודה אחת ויחידה: "הבריחה". השם עצמו כבר מעיד על איזה תהליך של השתחררות. נחש מאיים, ארמדם ומדמם, עובר מתחום של כהות נוזלה כלפי מטה לתחום של כחולים מסודרים וערוכים. הוא משתלב וזורם בקומפוזיציה והופך לחלק אינטגרלי שלה. סוף סוף הצליחה האמנית, כנראה לאחר מסע מפרך, לקרוא לשד בשמו. כעת נותר עוד צעד בלבד — לבטל את המעצורים של המסגרת הנוקשה. על האמנית להניח לנחשים להשתולל בתוך השדה הטבעי שלהם. ללא קישוטים, ללא סינון רציונלי. היצריות הטבעית תפרוץ או ותתגנג על מימריה המנבאים טוב ועל הנבואה הצופה רעות.

★ ★ ★

טוביה בארי מציג עד סוף ינואר במשכן לאמנות בחולון תחריטים הדנים בנושא זהה ובתחבירים משתנים. הצבעים כהים, המוטיב מרכזי. התשלובת נעשית בין צורות גאומטריות נוקשות ורציונליות לבין צורות אמורפיות הנובעות דווקא מהתחום האורגני והדמיוני.
בארי יוצר מדע נדיר בציור. מדע שבו משתרבב הדיוק המופתי המבוטא בתצורות סדירות ובניואנסים של צבעוניות קרובה, כמו גם חלקים "בלתי ניתנים לזיהוי". מהיבט העשייה יש כאן ניקיון רב ומיומנות מעולה. אבל גם במקרה זה יש מעין גורם קפוא, נכפה, המוביל את האמן בעל כרחו. מה שחסר הפעם אצל בארי זו ההתלהבות, פריצת המסגרות הנתונות מראש. התכנון מתוכנן מדי. ועל אף האמור — יש מה ללמוד מהשלמות שבעשייה עצמה.

★ ★ ★

בגלריה חלל לנשים אנטאה — מציגה סילביה צ'רבקוב־רוזנברג. צבעי האקריליק משמשים לה כבסיס. במקרה זה אין לאמנית מכשול כלשהו. היא זורמת עם בנות־הים החושניות שלה. צפה בתוך זנב הדג המיתתוכב מעל פני המים או נחה איתן בין גזעי עצים שצורתם מהווה להן הד. הם והאווירירי הוא האוויר העוטה את בנות האגדה האלה, ובעיקר אמורים הדברים לגבי יצירה מספר 3. שבה הצבעים המעורפלים מתמזגים ומלאכותיים מעט. ועל־ידי כך הם יוצרים כר מרהיב למחול האגדה. זו אמנית שכדאי לשים לב אליה בעתיד.
■

סילביה צ'רבקוב־רוזנברג – בנות־ים חושניות

צוותא להרבות מתקדמות
אבן גבירול 30 ת"א
מטמוניות רוק
"לא להחמיץ, ראיתי פעמיים אבוא גם בשלישית"
"ברוז מאמין, במילה אחת זו הצלחה"
מוצ"ש 24.1 ב־21.00
ויאטרון
"החילוני האחרון" - א' 25.1, ב' 26.1 ב־20.30
"קידוש" - ב' 27.1, ד' 28.1, ה' 29.1 ב־20.30
"הזמן שהפריח זנבים" (לילדים) - א' 25.1 ב־16.00
מוסיקה
שבת 24.1 ב־11.00
בידור
"השירה עוברת" עם רמי ידידיה - ב' 26.1 ב־22.00
עיון
יום ב' 26.1 ב־16.30
בצוותא מוצגת תערוכתו של מיקי הראל

צוותא לתרבות מתקדמת

"צוותא" ירושלים
ליל שבת, 23.1.87, בשעה 22.00 אריאל זילבר בשירים ישנים וחדשים.

מוצאי שבת, 24.1.87, בשעה 11.11 שלישית אדם – אליהו שולמן – כינור, נורית סילבר – צלו, אמנון סילבר – פסנתר.

מוצאי שבת, 24.1.87, בשעה 21.00 יוקרן הסרט: "ד"ר ז'יוואגו". בימוי דוידו לין. עם עומר שריף, ג'רלדין צפלין, רוד שטייגר. הסרט על פי ספרו של פסטרנאק, המגולל לבטיו של רופא אינטלקטואל רוסי במציאות המהפכה הרוסית.

יום שני, 26.1.87, בשעה 20.30 יהודים וערבים בירושלים – דו־קיום או אלימות רב־שיח בין אנשי ציבור יהודים ואישים ערבים פלשתינאים. מוקדש לזכרו של אנואר נוסייבה.

ליל שבת, 30.1.87, בשעה 22.00 רונה ידידיה עם צאת תקליטו "השירה עוברת".

מוצאי שבת, 31.1.87, בשעה 11.11 בוקר שכולו בטהובן בביצוע: שלישית המיתרים הירושלמית – רימה קמינקובסקי – כינור, יובל קמינקובסקי – ויולה, יורם אלפרין – צ'לו.

מוצאי שבת, 31.1.87, בשעה 21.00 יוקרן הסרט: "אנגי ורה". בימוי: פ. גבור. עם ורוניקה פאפ. השתלטות משטר רודני על נפשה של בחורה צעירה.

"צוותא" ראשון־לציון
ליל שבת, 23.1.87, בשעה 22.00 שלישית יצחק שטיינר – מגישה ערב אילתורים וג'אז ואימפרוביזציות משעשעות. משתתפי הערב: יצחק שטיינר – פסנתר, יוסף גל – גיטרה בס, חני שוורץ – תופים.

מוצאי שבת, 24.1.87, בשעה 11.00 לילדים: ציפור הנפש סיפורה רב־המכר של מיכל סנונית עובד והומחז להצגה מופלאה. משחקים: רחל שיין, מיכל ורד. מצייר: רובי שניידרמן. בימוי: דניאלה מיכאלי. מוסיקה: ישראל בורוכוב. לילדים מגיל 6.

מוצאי שבת, 24.1.87, בשעה 21.00 נורית גלרון מגישה את תוכניתה החדשה "משהו בלבבה".

יום שלישי, 27.1.87, בשעה 21.00 מאיר שלו – תנ"ך עכשיו: מאיר שלו בספרו "תנ"ך עכשיו" מביא התיחסות בקורתית וחילונית של התנ"ך כאשר קוראים את התנ"ך ללא "כיפה על הראש" ניתן לבדוק ולבקר את הכתוב.

ליל שבת, 30.1.87, בשעה 22.00 יהונתן גפן בתוכניתו "על הפנים".

מוצאי שבת, 31.1.87, בשעה 11.00 לילדים: "הנסיכה שלא צחקה". ושוב, סיפור מוכר. הנסיכה העצובה תמיד מסרבת לצחוק והמלך מבטיח את ידה לזה שיצליח להצחיקה מי שעושה זאת לבסוף הוא שוטה נחמד וטוב לב. אך עני וחסר כל... מגישים בחן רב, שי שוורץ ודפנה קארטה שוורץ. לילדים מגיל 3.

"צוותא" נהריה
יום שני, 26.1.87, בשעה 21.00 "האופסימיסט" – הצגתו של שחקן תיאטרון חיפה מוחמד באכרי.

יום חמישי, 29.1.87, בשעה 20.30 מפגש עם ארגון אמנסטי.

ליל שבת, 30.1.87, בשעה 20.30 קונצרט מיוחד של תזמורת הנוער המקומית.

"צוותא" קרית־חיים
ליל שבת, 23.1.87, בשעה 21.30 "חבורה טבעית" בתוכניתה "כלים שבורים"

יום שלישי, 27.1.87, בשעה 20.30 מפגש עם: ד"ר אריה פלד – ארכיטקט. על הנושא: הפסיכולוגיה של תכנון בית המגורים.

"צוותא" כפר־סבא
ליל שבת, 23.1.87, בשעה 21.30 ערב שנות ה־60 – אילקה רווה וישראל יצחקי. בריקודי שנות ה־60 במועצת פועלי כפר סבא, רח' ירושלים.

"צוותא" אשדוד
יום שלישי, 27.1.87, בשעה 21.00 מי מפחד מהטלביזיה? ד"ר יריב בן אליעזר, מרצה לתקשורת המונים באוניברסיטת תל־אביב.

ליל שבת, 31.1.87, בשעה 19.30 קונצרט הגיגי באידיש המוקדש ליצירותיו של לייבו לוין.

הבימה
התיאטרון הלאומי
מחר מוצ"ש, 24.1
בבתא: 20.30
הדוד וניה: 18.30, 21.30

תל־אביב

אסתר
שיפוט מהיר
חול: 5.00, 7.15, 9.40
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15, 9.40

אורלי
חזרה לנעורים
יום שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

בית לסין
מנהטן
שישי 2.30 אחה"צ
שישי 11.30 בלילה
חול 11.15 בלילה
מוצ"ש 11.15

בן־יהודה
משפט הנשרים
יום שישי: 12.00, 9.45
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

גת
ג'ק פלאש המקפץ
חול: 5.00 – 7.15 – 9.40
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.40

גורדון
אוונטי פופולו
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

דקל
הסיגליות הן כחולות
שישי: 10.00 בלילה
מוצ"ש וחול: 7.15 – 9.30

דרייב אין
אהבה בשחקים
מוצ"ש וחול: 7.15, 9.30
סרט חצות
סרט סקס

הוד
בית ספר לבלשים אהבלים
שישי: 9.45 – 12.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול – 9.30 . 7.15, 4.30

לימור חדש
להתחתן שנית
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

פאר גבורה
אהבה נדירה
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

מוזיאון
סיפורים מהחיים
מוצ"ש וחול: 7.30 – 9.30
שואה
חול: 13.00
טל' 257361, 261297

סינמה 1
הקוטב הלוהט
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

סינמה 2
אהבה בשחקים
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

פאריס
אח מכוכב אחר
יום ו': 12.00, 22.00, 24.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 12.00, 2.00, 4.00, 7.00
רסטי ג'יימס
שבת: 11.00 בבוקר
13.00 בית החיות
15.00 לילות כביריה
17.00 שר הטבעות
בריאן כוכב עליון

חן 1
חטיפה נעימה
חול: 5.00 – 7.30 – 9.45
שישי: 10.00 – 12.15
מוצ"ש: 7.30 – 9.45
תעתועי שחור הזקן
שבת: 11.00 בבוקר

חן 2
ג'ושוע אתמול והיום
חול: 5.00 – 7.25 – 9.45
שישי: 9.50 – 12.05
מוצ"ש: 7.25 – 9.45
שלגיה
שבת: 11.00 בבוקר

חן 3
מלקולם
חול: 5.00 – 7.30 – 9.40
שישי: 10.00 – 12.05
מוצ"ש: 7.30 – 9.40
עליסה בארץ הפלאות
שבת: 11.00 בבוקר

חן 4
דונה פלור נשואה לשניים
חול: 11.00, 2.00, 5.00, 7.30, 9.45
שישי: 11.00 בבוקר
9.50, 12.05 בלילה
מוצ"ש: 7.30 – 9.40
חברי הדרקון אליוט
שבת: 11.00 בבוקר

חן 5
קטיפה כחולה
חול: 11.00, 2.00, 4.30, 7.15, 9.40
שישי: 9.50, 12.15 בלילה
11.00 בבוקר
מוצ"ש: 7.15 – 9.40
הפיראטים
שבת: 11.00 בבוקר

שחף
חנה ואחיותיה
שישי: 9.45 – 12.00
מוצ"ש: 7.00 – 9.30
חול: 4.30 – 7.00 – 9.30

תכלת
כולם נפלו על הראש
חול: 5.00 – 7.15 – 9.30
מוצ"ש: 7.15 – 9.30

תל־אביב
חזיז ורעם
שישי: 10.00, 12.00
מוצ"ש: 9.30, 7.15
חול: 9.30, 7.15, 4.30

קולנוע בית ציוני אמריקה
יום שישי 16.1 14.30
קיץ קטלני
יום שישי 16.1 24.00 חצות
אהבה במחתרת
מוצ"ש 17.1 19.17, 21.30
אהבה במחתרת

ירושלים

אדיסון
חזרה לנעורים
מוצ"ש: 9.00, 7.00
חול: 4.30 – 7.00 – 9.00

אורגיל
חטיפה נעימה
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30
מוצ"ש: 7.15 – 9.30

עדן
בית ספר לבלשים אהבלים
מוצ"ש: 7.00 – 9.00
חול: 4.30 – 7.00 – 9.00

אורנע
על בלשים ותחיכות
מוצ"ש: 7.00 – 9.00
חול: 4.30 – 7.00 – 9.00

בנייני האומה
סגור

מיטשל
עוברת אורח
מוצ"ש: 7.00 – 9.00
חול: 7.00 – 9.00

סמדר
המכבסה היפהפיה שלי
מוצ"ש: 7.00 – 9.15
חול: 7.00 – 9.15

כפיר
חנה ואחיותיה
מוצ"ש וחול: 7.00 – 9.00
חול: 4.30 – 7.00 – 9.00

חבירה
אוונטי פופולו
מוצ"ש: 7.00 – 9.15
חול: 4.30 – 7.00 – 9.15

אוריון
אור 1
רומן הדמים
מוצ"ש: 6.45 – 9.00
חול: 4.30 – 6.45 – 9.00

אור 3
המשימה האחרונה
מוצ"ש: 7.00 – 9.00
חול: 4.30 – 7 – 9

אור 4
שתי אצבעות מצידון
מוצ"ש: 7 – 9
חול: 4.30, 7, 9

אור 5
הצבע ארגמן
מוצ"ש: 8.30
חול: 5.30 – 8.30

בית אגרון
שישי – ב־14.00
שגעון של לילה
שישי – 16.00
מקרוני
מוצאי־שבת
16.30 – טרזן בניו־יורק
18.30 – שגעון של לילה
20.15 – מלחמה ואהבה
22.00 – מונטי פייטון
בריאן כוכב עליון
24.00 – שים פס על פס

תיאטרון ירושלים
שואה
חלק א': מוצ"ש 18.30
חלק א': יום ב' – 13.00
חלק ב': יום שישי – 10 בבוקר
חלק ב': חול – 18.30
ב־29.1 תתקיים ההקרנה האחרונה

חיפה

ארמון
שיפוט מהיר
מוצ"ש: 7.00 – 9.15
חול: 4.30 – 6.45 – 9.00

רון
בית ספר לבלשים
מוצ"ש: 9.15, 7.00
חול: 9.00, 6.45

אורלי
הנבל הבורמזי
מוצ"ש וחול: 6.45 – 9.00

חן
חטיפה נעימה
מוצ"ש: 7.00 – 9.15
חול: 4.30 – 6.45 – 9.00

אורה
רומן במכונית
שישי: 10.00 בלילה
מוצ"ש: 7.00, 9.15
חול: 4.30 – 7.00 – 9.15

קרן אור המחודש
ג'נג'ר ופרד
מוצ"ש: 6.45 – 9.15
אוכפים לוהטים
מוצ"ש: 23.30
יום ה', 29.1 – ב־23.30
טרזן

פאר
ג'ק פלש המקפץ
שישי: 22.00
מוצ"ש: 7.00 – 9.15
חול: 4.30 – 7.00 – 9.15

אמפי
4 מקצוענים בשליחויות הקוברה
מוצ"ש: 7.00 – 9.15
חול: 4.30 – 7.00 – 9.15

עצמון 1
חזרה לנעורים
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.00 – 9.15
חול: 4.30 – 7.00 – 9.15

עצמון
אוונטי פופולו
שישי: 10.15 בלילה
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.45 – 7.15 – 9.15

רעננה

אורות
משפט הנשרים
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
א'-ב'-ד'-ה': 4.30, 7.00, 9.00
ג': 7.00 – 9.00

הרצליה

היכל
פולטרגייסט II
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

מלון דניאל
מוצ"ש: 19.00 – 21.30
צביטה בלב

רמת־גן

אואזיס
ג'ק פלאש המקפץ
חול: 7.15 – 9.40
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.40

ארמון
חמושים ולא מסוכנים
חול: 7.15 – 9.40
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.40

לילי
חנה ואחיותיה
מוצ"ש – 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

רב גן 1
חטיפה נעימה
חול: 5.00 – 7.25 – 9.45
שישי – 10.00
מוצ"ש: 7.25 – 9.45
תעתועי שחור הזקן
שבת – 11.00 בבוקר

רב גן 2
זכרונות אהבה מפירנצה
חול: 4.45 – 7.00 – 9.40
שישי – 10.00
מוצ"ש: 7.00 – 9.45
מהדובים באהבה
שבת – 11.00 בבוקר

רב גן 3
מלקולם
חול: 5.00 – 7.20 – 9.40
שישי – 10.00
מוצ"ש: 7.20 – 9.40
בילבי
שבת – 11.00 בבוקר

רב גן 4
גושוע אתמול והיום
חול: 5.00 – 7.10 – 9.40
שישי – 10.00
מוצ"ש: 7.10 – 9.40
2000 גמיל מתחת למים
שבת – 11.00 בבוקר

פתח־תקוה

היכל 1
שוטר ללא חוק
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30 – 7.15 – 9.30

היכל 2
חזרה לנעורים
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

היכל 3
איש הנצח
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

עפולה

מופתרון
בעקבות הכרך
מוצ"ש: 8.30
ב' עד ה': 8.30

נתניה

שרון
שואה – חלק ב
מוצ"ש וחול: 18.30

סטודיו
אוונטי פופולו
מוצ"ש: 7.00 – 9.15
חול: 5.00 – 7.00 – 9.15

באר־שבע

חן
גיבור מגזע אחר
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.30 – 9.30
חול: 7.30 – 9.30

חולון

ארמון
מופע – ב־7.00
הרומן של מרפי
שישי: 10.15
מוצ"ש: 7.15, 9.30
פינק פלויד בפומפיי
מוצ"ש: 11.30 בלילה
כל מה שרצית לדעת על מין
יום ה': 11.30

סבוי
חנה ואחיותיה
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.00 – 9.30
חול: 4.30 – 7.00 – 9.30

מגדל
תרגיל לרופאים מתחילים
חול: 7.15 – 9.30
שישי: 10.00
מוצ"ש: 7.15 – 9.30

מתנ"ס קרית שרת
ראובן ראובן
מוצ"ש, א', ב', ה': 21.30
מסע אלונקות
א', ב', ה': 16.00

עכו

אודיטוריום
מרגלים שכאלה
מוצ"ש: 7.00 – 9.00
חול: 7.00 – 9.00
חול: 7.00, 9.00

גבעתיים

הדר
פולטרגייסט II
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

בת־ים

עצמאות
הטרמפיסט
מוצ"ש: 7.15 – 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

שרותים ● עזרה ● התחבורה

תורנות בתי־מרקחת

שישי
בת־ים: בלפור — בלפור 90.
חולון: אסותא — טרומפלדור 4.
ירושלים: אורה — המלך ג'ורג' 27.
נתניה: דורית — פ"ת 76.
פתח־תקוה: קופ"ח — חיים עוזר.
רמת־גן: רמת־יצחק — שד' ירושלים 96.
תל־אביב: שור טבצ'ניק — המלך ג'ורג' 54, זיוה — אצ"ל 32.
חיפה: הנשיא — הנשיא 33.
רעננה–כפ"ס: הכנים 12, בנין רסקו, הוד השרון.

שבת
בת־ים: מור — חביבה רייך 20.
קופ"ח עין יהב — חולון.
חולון: קופ"ח עין יהב.
ירושלים: קופ"ח — מרפאת רוממה, רח' המ"ג 28 (שבת); ארמון הנציב — דב גרונר 25 (מוצ"ש).
נתניה: פורת — פ"ת 76.
פתח־תקוה: קופ"ח — חיים עוזר.
רמת־גן: רקח — דבוטינסקי 65.
תל־אביב: בס — פרישמן 66 (שבת ומוצ"ש), זינה — אצ"ל 52 (שבת).
מטרפארם — איינשטיין 40 (מוצ"ש).
חיפה: ק. אליעזר — כבר אידורף 6.
רעננה–כפ"ס: השרון — דרך השרון — הוד השרון (שבת), פינגולד — רוטשילד 47, כפ"ס (מוצ"ש).

משטרה
ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה – טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת – 100. אילת – 244. חדרה – 22444.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב – בימים ב', ד', ו' – כירורגיה ופנימית, ילדים – כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב – בימים א', ג', ה' שבת – כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה
● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
שישי
הדסה ע"כ – ילדים, פנימית, עיניים, ביקור חולים – נשים, א.א.ג, שערי צדק – כירורגיה, הדסה ה"צ – אורטופדיה.
שבת
ביקור חולים – ילדים, א.א.ג, הדסה ע"כ – פנימית, נשים, עיניים, שערי צדק – כירורגיה, הדסה ה"צ – אורטופדיה.

"יד ביד" – אוזן קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה
ת"א – 226027 (24 שעות)
חיפה – 04-229488 (11.00–20.00)
נהריה – 04-920014 (11.00–20.00)
קו פתוח לנוער במצוקה בימי ב' ו־ד' – טל. 292752.
"קו פתוח" – אוזן קשבת לילדים ובני נוער 03-231680 (24 שעות)

עזרה ראשונה
[illegible]

מד"א
[illegible]

במשחק נפל ניצחה מכבי את ריאל 80:81

מיקי מנע בושה

קלע סל של נצחון 14 שניות לסיום ★ פציעת ג'מצ'י (דקה 5) וקורבאלאן (18) הותירה קבוצות ללא יעילות וברק ★ אם מכבי ת"א היתה תופסת בעבר את ריאל כמו אמש היתה מוחצת אותה ב־30 הפרש

● כדורסל

מאת יצחק ויסהוף

סל שקלע מיקי ברקוביץ', 14 שניות מסיום המשחק נגד ריאל מדריד, העניק אמש, לעיני רבבת צופים בהיכל־הספורט ביד־אליהו, נצחון חשוב למכבי ת"א — 80:81, לאחר יתרון ספרדי במחצית — 43:45.

נצחון מכבי ת"א במחזור החמישי של בית־הגמר האירופי העניק לחניכיו של המאמן צבי שרף נצחון שלישי בבית־הגמר, אך לאלופה הישראלית, כמו לסובייטית, יש משחק עודף.

המשחק היה שקול והפכפך. היתרון נע מקבוצה לקבוצה בין 2 ל־3 נקודות, לבד מהדקה ה־8 בה הוליכה ריאל — 10:17.

32 שניות לסיום המשחק הובילה ריאל — 79:80. לארי ספריגס החטיא מתחת לסל. מכבי ת"א השתלטה על הכדור, אולם הרכז המחליף, אנריקה רואיס־פאס, ביצע עבירה על חן ליפין. ברקוביץ קיבל את הכדור 14 שניות לסיום וקלע סל — 80:81.

הספרדים ניסו עוד לקלוע כשספריגס זרק שלוש שניות לסיום לסל מכבי ת"א. הכדור החליק מהטבעת החוצה; רומאי ניסה לקלוט את הריבאונד וקווין מאגי הקדימו ושריקת־הסיום הגואלת הזניקה את הישראלים אל־על.

נשיא המדינה, חיים הרצוג, והרמטכ"ל משה לוי, שצפו במשחק מהיציע ראו יחד עם הצופים משחק מבולבל וחסר ריכוז של שתי הקבוצות. ריאל איבדה במהלך המשחק 13 כדורים לעומת 11 של מכבי. הספרדים קלטו 34 כדורים חוזרים, לעומת 25 בלבד של מכבי. הבולטים בשורות מכבי היו קווין מאגי — 12 כדורים חוזרים ולי ג'ונסון — 10. בריאל היו אלו ברנסון עם 10 כדורים חוזרים, רומאי — 9 וספריגס — 8.

מכבי ת"א זרקה לסל 67 פעם מהשדה ודייקה ב־37; שחקניה קלעו שני סלי 3 נקודות (קורנליוס וברקוביץ) ומהעונשין ניצלו הישראלים 5 מ־10. ריאל מדריד זרקה לסל 63 פעם מהשדה ודייקה ב־31 נסיונות. בעונשין דייקו הספרדים ב־17 מ־19 נסיונות. רק רואיס־פאס קלע סל של 3 נקודות.

נקודה ראוייה לציון מיוחד היא בשמירתו המצויינת של מיקי ברקוביץ על איטוריאגה, הצלף של ריאל, שלא קלע נקודה. לי ג'ונסון, במשחק הגנה משובח, ביצע 6 חסימות על שחקני ריאל.

פציעתו של דורון ג'מצ'י בדקה ה־5 אילצה את ברקוביץ לשחק 40 דקות. כמו גם ג'ונסון, מאגי וליפין. מוטי ארואסטי לא עלה כלל לפארקט.

שפטו דוביס (יוון) וקלינגוויל (מערב־גרמניה).

● קלעו למכבי ת"א: מאגי 27 (12"19; 3"4); ג'ונסון 23 (11"18; 2"ו); ברקוביץ 20 (8"22; סל אחד של 3 נקודות; 3"4); ליפין 8 (4"6); קורנליוס 3 (סל של 3 נקודות) וג'מצ'י 0 (0"2).

● קלעו לריאל מדריד: ספריגס 27 (9"20; 9"9); ברנסון 26 (11"15; 4"5); רומאי 10 (4"11; 2"2); דל־קוראל 6 (3"7); קורבאלאן 6 (2"4; 2"2); רואיס־פאס 5 (2"3; סל אחד של 3 נקודות) ואיטוריאגה 0 (0"3).

מתח, תהפוכות אבל לא רמה

מאת ישראל פז

יותר טוב לנצח במזל מאשר להפסיד בלי מזל... המזל הטוב האיר פניו אמש למכבי ת"א ביד־אליהו. בנצחון על ריאל מדריד (80:81), כמו שחייך לאלופת ישראל באורתז (78:77). בסיכום, בלי להמעיט בנצחון הישראלי, היה המשחק עלוב.

המזל הטוב היה עם מכבי ת"א שלוש שניות לסיום כאשר כדור ספרדי אחרון חמק מטבעת הסל, ואז נשמעה שריקת הסיום הגואלת של השופטים המבולבלים דוביס מיוון וקלינגוויל מגרמניה.

היה במשחק מתח, תהפוכות, אבל הדבר העיקרי לא היה – איכות של כדורסל. שתי קבוצות־תפאר במשך שנים רבות דמו לשתיים שפגעו את הרגל. הכל מקרי, חסר ברק, משגים לרוב.

בקיצור, המשחק הגרוע ביותר שראיתי מעודי בין השתיים.

שני היריבים ספגו מהלומות רציניות כבר במחצית הראשונה. דורון ג'מצ'י נפגע בצידו בהתנגשות עם האמריקני של ריאל, לארי ספריגס ונטש את השדה. סמוך להפסקה נפגע כוכב ריאל, חואן אנטוניו קורבאלאן בקרסולו, וסיים את הקריירה. הוא הותיר את הזירה במחצית השניה לרכז בן ה־18, אנריקו רואיס־פאס. יציאתם של השניים נטלה מהיעילות של הקבוצות והמאבק בלעדיהם הפך לקרב־של־כוח.

שחקנים מצטיינים? לדעתי, לא הלהיב איש במיוחד. מיקי ברקוביץ, שקלע את סל הנצחון 14 שניות לסיום, לחם בשורות חבריו. אבל העדר משחק קבוצתי מנע ממכבי ת"א לנצח בצורה משכנעת. לי ג'ונסון היה מצוין בהגנה. קווין מאגי שם דגש בהתקפה אך לא עשה מאומה בהגנה.

מכבי ת"א הצהילה אמנם את הצופים בנצחונה, אבל כל אחד חש כי לא תהיה זו הקבוצה שביקשו לראות.

ריאל מדריד – ממש נפל. קבוצה שאיבדה את הבורך שלה, אינה מתפקדת. יש לה שני אמריקנים ביכולת מניחה־את־הדעת. במיוחד ברד ברנסון, שעשה עבודה טובה גם בהגנה וגם בהתקפה. ספריגס הוא "סולוסט", שלרוב לא מעניין אותו דבר. הוא "הולך" על הסל, מצליח – טוב. נכשל – מתלונן על השופטים. לדעתי, החמיצה ריאל את ההזדמנות לנצח.

הבעיה הגדולה של ריאל שבעבר הצטיינה בו. לעתים ניצבו הספרדים במצבי זריקה מצוינים והחטיאו. בקיצור, מובן לנו כיצד זה נשארה ריאל בתחתית בית־הגמר בגביע־אירופה ונכשלת גם בליגה הספרדית.

בשעתו עברו היתה מכבי ת"א מכניעה יריב כמו ריאל אמש ב־30 הפרש.

מילאנו בדרך לגמר: ניצחה בזאדאר 78:85

אלופת איטליה, טרסר מילאנו, עשתה אמש צעד חשוב למשחק גמר גביע־אירופה בכדורסל כשזכתה בנצחון חוץ־שני, הפעם על אלופת יוגוסלביה, זאדאר — 78:85 (38:39).

דנטוני קלע 27 נקודות למילאנו ומקאדו — 23. לזאדאר הירבו לקלוע: מטולוביץ 18 ופופוביץ 15.

הטבלה

1.	אורתז	5	408"387	9
2.	מילאנו	5	405"376	8
3.	מכבי ת"א	6	491"494	9
4.	ז'אלגיריס	6	476"489	8
5.	זאדאר	5	392"416	7
6.	ריאל מדריד	5	415"421	6

משחקי המחזור הבא: זאדאר־מכבי ת"א; מילאנו־אורתז; ריאל מדריד־ז'אלגיריס.

מיקי: הרגשה טובה
קורבאלאן: השופטים קיפחו

מאת יצחק ויסהוף

צבי שרף: "אנו צריכים ויכולים לנצח בשבוע הבא בזאדאר. בכל אופן, נלך על ניצחון נגד אלופת יוגוסלביה. במשחק נגד ריאל שיחקנו בנשק שלהם — והצלחנו. מכבי ת"א נפגעה מכך שלא יכלה לשתף את דורון ג'מצ'י שנשלח לבדיקות בבית־חולים. בסך־הכל מכבי ת"א גילתה יציבות בין משחק ההגנה להתקפה".

● מיקי ברקוביץ, קפטן מכבי ת"א: "גם למכבי ת"א מגיע לפעמים מאלילת־המזל. הנצחון נותן לנו הרגשה טובה לקראת סוף השבוע וערב הנסיעה ליוגוסלביה. הייתי לא רע, אך לא במיטבי. בהמשך הדרך אהיה טוב יותר. ריאל הפתיעה בחולשת שחקני־החוץ".

● חואן אנטוניו קורבאלאן: "השופטים ניצחו את המשחק בשניות הסיום. הם שרקו שתי שריקות שגויות מבחינתנו. ההפסד גמר לנו את הסיכויים בבית־הגמר".

● קליף לויק, עוזר־המאמן של ריאל מדריד: "מול רעו ראית בעצמך".

● בראד ברנסון: "בזריקה האחרונה שלנו לסל ביצעה מכבי 2 עבירות על שחקנינו. עשינו הרבה שטויות בהגנה, ומיקי ידע לגמור את המשחק".

● הליגה האנגלית

מנצ'סטר־יונייטד — ארסנל, מחר

מאת שבח פלברט

הכפור בבריטניה ממשיך ואט־אט חוזרים החיים הספורטיביים לתיקנם. המשחק המסקרן מחר, במחזור ה־26 בליגה האנגלית בכדורגל, יהיה באולד־טרפורד כשמנצ'סטר־יונייטד תארח את המוליכה, ארסנל, שלא נוצחה ב־17 משחקיה האחרונים בליגה.

אברטון, שצימצמה בשבת את הפער בינה לבין ארסנל לשתי נקודות, תתארח ביום ראשון אצל נוטינגהאם, הרביעית.

יתר המשחקים: קובנטרי — וסטהאם; ליברפול — ניוקאסל; לוטון — לסטר; אוקספורד — ווטפורד; קווינס־פארק — סאותהמפטון; שפילד־ונסדיי — צ'ארלטון; טוטנהאם — אסטון־וילה; נוריץ' — צ'לסי; וימבלדון — מנצ'סטר־סיטי.

● מחר יתקיים בברגמו, איטליה, משחק במוקדמות אליפות אירופה בכדורגל, כאשר איטליה תארח את מלטה החלשה, אותה ניצחה לפני חודשיים בואלטה — 0:2.

● בג'ודו: אליפות ישראל לילדים, במשקל 31 ק"ג, תיערך מחר ב־11 ברמת־השרון.

● קשתות: תחרות "גראנד פיקס", לכל הגילאים, תתקיים מחר ב־9.30 בבית־שרת בגבעתיים.

● הרמת־משקולות: אליפות הפועל לנוער תיערך מחר ב־10 בבוקר במתנ"ס בתל־כביר.

לארי ספריגס מריאל וגרג קורנליוס ממכבי בקרב־אוויר אמש ביד־אליהו (תצלום: אריה קנפר)

עונש על־תנאי לרובינסון ובן־ארי

מאת יצחק ויסהוף

דון רובינסון ואורי בן־ארי, שהתכתשו לפני שבועיים במשחק בין הפועל ת"א והפועל ר"ג, הועמדו אמש בפני בית־הדין של איגוד הכדורסל, שהרחיקם לשלושה משחקים על־תנאי.

השניים ריצו עונש הרחקה אוטומטי ממשחק ליגה אחד, ויטלו חלק במשחקי קבוצותיהם ביום שני: הפועל ר"ג תשחק בחולון, ואילו הפועל ת"א בגליל־העליון.

● בית־הדין העליון של ההתאחדות לכדורגל חייב אתמול את ועדת הליגה והגביע בהתאחדות לדון מחדש בבקשת קבוצת הפועל פ"ת לדחות את משחק הליגה שלה מול שמשון ת"א מה־31 בינואר ל־1 בפברואר. ביה"ד דחה את ערעור הפועל ירוחם מליגה א', אולם קיבל בחלקו את בקשת בית"ר רמלה להקל בעונשה. לפיכך, תחל רמלה בריצוי עונש הראריוס כבר ממשחק גביע־הטוטו מחר.

ישראל – חופשית הבוקר באוקלנד

שני משחקים ייערכו הבוקר במוקדמות אליפות העולם לנוער בכדורגל באוקלנד, ניו־זילנד. ישראל תהיה חופשית.

המשחקים הבוקר: פיג'י — ניו־זילנד; טייוואן — אוסטרליה.

ארבע העולות לחצי־הגמר בגביע־הטוטו יקבעו היום ומחר

● כדורגל

משחקי השלב המוקדם בגביע־הטוטו בכדורגל יסתיימו היום ומחר כשייערכו משחקי המחזור ה־6, האחרון. בשני משחקים, בשכונת־התקוה ובכפר־סבא, יתקיימו עימותים ישירים על הבכורה.

● משחק המוקד בבית א' יהיה בשכונת־התקוה כאשר קבוצות בני־יהודה ת"א ומכבי נתניה יאבקו מחר ב־2.30 על הכרטיס לחצי־הגמר. מכבי נתניה מקדימה את יריבתה בשתי נקודות. רק נצחון של בני־יהודה יאפשר לה לזנק לפיסגה. בסיבוב הראשון — 1:2 לבני יהודה. המשחק השני בבית יפגיש מחר ב־12.30 בבלומפילד את קבוצות הפועל ת"א והפועל פ"ת, שאיבדו כל סיכוי להעפיל לשלב הבא. בסיבוב הראשון — 1:1.

טבלת בית א'

1.	מכבי נתניה	5	6"4	10
2.	בני־יהודה	5	7"7	8
3.	הפועל ת"א	5	5"4	6
4.	הפועל פ"ת	5	5"8	2

● גם בבית ב' ייערך מחר ב־2.30 עימות מכריע בכפר־סבא, בין קבוצת שמשון ת"א והפועל כפר־סבא. השמשונים, הצועדים בראש, ניצחו את יריביהם בסיבוב הראשון 0:3. רק נצחון יעלה את כפר־סבא לחצי־הגמר. מכבי חיפה תארח היום ב־2.30 בקרית־אליעזר את בית"ר נתניה, עליה גברה בסיבוב הראשון — 2:3.

טבלת בית ב'

1.	שמשון ת"א	5	10"4	12
2.	הפ. כפר־סבא	5	10"4	10
3.	מכבי חיפה	5	4"7	6
4.	בית"ר נתניה	5	6"15	1

● קבוצת מכבי ת"א, המובילה בית ג', זקוקה לנצחון על בית"ר ת"א, מחר ב־2.30 בבלומפילד. בסיבוב הראשון — 1:1. יריבתה, מכבי פ"ת, תארח היום ב־2.30 את מכבי יבנה, במטרה לגמול לה על נצחונה בסיבוב הראשון — 2:0.

טבלת בית ג'

1.	מכבי ת"א	5	9"7	8
2.	מכבי פ"ת	5	3"5	7
3.	בית"ר ת"א	5	6"3	6
4.	מכבי יבנה	5	7"10	5

● דו־קרב מסקרן ייערך בבית ד', בין קבוצות הפועל לוד, מכבי יפו, וגם הפועל באר־שבע, היחידה שאין לה סיכוי להעפיל לשלב הבא היא... המובילה הלאומית, בית"ר ירושלים. לוד תארח היום ב־2 את בית"ר ירושלים ומכבי יפו תשחק מחר ב־2.30 במגרשה עם הפועל באר־שבע. לוד ניצחה בסיבוב הראשון בימק"א — 2:1, בעוד שבאר־שבע ויפו סיימו בתיקו 1:1.

טבלת בית ד'

1.	הפועל לוד	5	8"8	9
2.	מכבי יפו	5	10"8	8
3.	הפ. באר־שבע	5	7"6	7
4.	בית"ר י־ם	5	7"10	4

עכו וירושלים במאבק מסקרן בגביע־הטוטו בארצית

בגביע־הטוטו לקבוצות הליגה הארצית בכדורגל ייערכו היום ומחר רק משחקי המחזור ה־5.

● בית א': הפועל עכו — הפועל ירושלים (היום, 2.30; 0:0), הפועל יהוד — הפועל חדרה (מחר, 2.30; 2:2).

טבלת בית א'

1.	הפועל עכו	4	1"6	8
2.	הפועל י־ם	4	3"5	5
3.	הפועל יהוד	4	5"8	4
4.	הפועל חדרה	4	3"6	3

● בית ב': בית"ר רמלה — הפועל חיפה (מחר, 2.30; 2:5), הפועל בית־שאן — הפועל טבריה (מחר, 2.30; 1:2).

טבלת בית ב'

1.	הפועל חיפה	4	11"5	10
2.	הפועל טבריה	4	3"5	5
3.	בית"ר רמלה	4	5"8	4
4.	הפ. בית־שאן	4	3"7	3

● בית ג': הפועל דימונה — מכבי רמת־עמידר (מחר, 12.30; 0:0), הפועל רמת־גן — מכבי שעריים (מחר, 2.30; 1:3).

טבלת בית ג'

1.	מכבי שעריים	4	6"4	9
2.	מכבי עמידר	4	5"4	5
3.	הפועל רמת־גן	4	7"8	4
4.	הפועל דימונה	4	3"5	4

● בית ד': הכח רמת־גן — הפועל חולון (היום, 2.30; 0:6), בית"ר נהריה — הפועל מרמורק (מחר, 2.30; 1:2).

טבלת בית ד'

1.	הפועל חולון	4	12"2	10
2.	הכח רמת־גן	4	2"6	7
3.	הפועל מרמורק	4	4"6	4
4.	בית"ר נהריה	4	1"5	1

● שחייה: אליפות הפועל למרחקים קצרים תתקיים מחר ב־11 לפנה"צ בבריכת הקאנטרי־קלאב בחולון.

כדורעפני ישראל סיימו בנצחון על נורטריץ' 0:3

● כדורעף

נבחרת ישראל בכדורעף סיימה את מסעה באירופה בנצחון מרשים על מכללת נורטוריץ' — 0:3 (10:15, 9:15, 8:15). במשחק זה חזו כ־2500 צופים.

המאבק נמשך כשעה וחצי ובין הישראלים התעלו אליעזר כהן, יעקב הרשקו וארז שכטר.

הכדורעפנים, שישובו ארצה ביום ראשון, ערכו שבעה משחקים, ניצחו בשישה ואחד הפסידו. 48 שעות אחרי שובם כבר יתחרשו משחקי הליגה הלאומית.

הפועל בת־ים — עין־החורש 1:3

מאת אבנר מילמן

המובילה בליגה הלאומית לנשים בכדורעף, קבוצת הפועל בת־ים, ניצחה שלשום, במחזור ה־19, את הפועל עין־החורש — 1:3 (8:15, 15:18, 8:15, 4:15).

במשחק שנערך בבת־ים הצטיינו בין המארחות ענת הרשקו וצפי וידנברג. שפט אלכס בוטשר.

במשחק בבאר־שבע, שנמשך שעתיים ו־20 דקות, גברה הפועל עמק־יזרעאל על אס"א באר־שבע — 2:3 (9:15, 6:14, 17:19, 15:9, 8:15). בעמק־יזרעאל התעלה אורית לוי וטל לביא, בבאר־שבע הצטיינה בת־סואל. שפט מיקי מטרין.

תוצאות נוספות: הפועל כפר־סבא — הקריית קרית־חיים 1:3; אליצור יבנה — הפועל רמת־אביב 0:3.

הטבלה

1.	הפועל בת־ים	12	36"8	24
2.	אליצור יבנה	12	27"16	20
3.	עמק־יזרעאל	12	24"23	19
4.	הפ. עין־החורש	12	26"17	18
5.	אס"א באר־שבע	12	22"20	18
6.	הפ. כפר־סבא	12	24"24	18
7.	קרית־חיים	11	12"30	12
8.	רמת־אביב	11	1"33	11

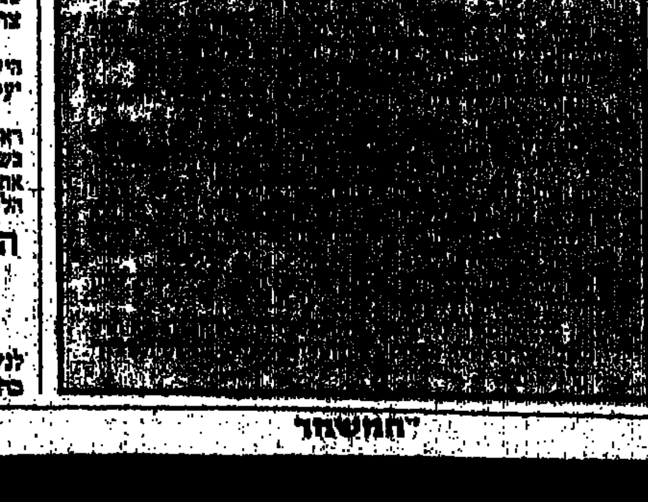

השביתה תחודש אם המו"מ לא יתקדם

(סוף מעמוד ראשון)

החלטות הממשלה, שקבעה, כי עליה להשוות תנאי־שכרם לאלה של עובדי בתי־החולים בקופות־חולים.

מעקב אחר הוועדה

המועצה הטילה על הוועד הארצי לעקוב אחר פעולותיה של ועדת פרה ולפעול לחידוש השביתה, אם לא תחול תזוזה במילוי דרישות העובדים עד יום ה' בערב.

ברכה ולהערכה

המועצה הארצית שלחה בהזדמנות זו ברכת החלמה לשרת הבריאות וכן דברי הערכה לחברי ועדת עבודה של הכנסת, על נכונותה לסייע לחידוש המו"מ ולהפעלתה של ועדת פרה.

מה קרה לעקרונות?

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, אמר אמש: "כבר לפני שלושה ימים הצעתי לשר האוצר לכנס את "ועדת פרה", בד בבד עם שובם של השובתים לעבודה, ושלא ישחק בשיקולי יוקרה. שר האוצר השיב, כי יש לו גישה עקרונית והוא לא יכנס את "ועדת פרה" עד שהעובדים לא ישובו לעבודה, והנה, מה קרה עכשיו לעקרונות שלו? האם לא חבל על הסבל המיותר של החולים?"

בהרצאה באשרור, שיבח קיסר את העובדים, שחזרו לעבודה כדי למנוע סבל קשה מן החולים ומפני שביכור חוקי המדינה הוא דבר חיוני, שבלעדיו לא תאריך המדינה ימים.

להעמיד לדין משמעתי

ח"כ רן כהן שלח מברק ברכה לעובדים בשל החלטתם לחזור לעבודה ועל נצחונם בהבקעת ליבו האטום של האוצר והחזרתו למו"מ במסגרת ועדת פרה.

ח"כ רן כהן דרש במכתב לנציב שירות המדינה להעמיד לדין משמעתי את גלעד נויברגר, על שהצהירו לפני עשרה ימים, כי לא יקיים מו"מ עם העובדים, בניגוד לכתב הסמכות של הוועדה, גרם לשביתה ולסבל שלא ישוער לעובדים, לחולים ולבני־המשפחות.

צופי ת"א מסייעים בטיפול למחלקות הגריאטריות ב"תל השומר"

ה"חופשיות" עלו ב־140 מיליון דולר

מאת אלחנן הורוביץ

ערך השוק של המניות החופשיות ירד אתמול ב־0.05% עקב מימוש רווחים, בעוד שבסיכום השבועי עלה ערך השוק שלהן ב־4.67%. זוהי עלייה ב־140 מיליון דולר. מניות ההסדר עלו אתמול ב־0.03% בממוצע, בעוד שבסיכום השבועי ירד ערך השוק שלהן ב־0.93%. העלייה הגדולה ביותר — 3.58% — נרשמה אתמול במדד המניות והאופציות של חיפושי נפט. מדד האופציות (ללא מניות) של חיפושי נפט עלה אתמול ב־14.02%. העליות הגדולות ביותר בסיכום השבועי היו: 8.35% במדד השערים של מניות הבנקים למשכנתאות, 8.06% במניות חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה ו־6.86% במניות חברות להשקעה.

באיגרות החוב היו אתמול עודפי ביקוש של 5 מיליוני ש"ח בצמודות למדד ועודף ביקוש של 3 מיליוני ש"ח בצמודות לדולר.

בחתימות יתר גדולות זכו שתי הנפקות נוספות של איגרות חוב צמודות למדד, שבנק ישראל הציע אתמול לציבור־במכרז — בערך נקוב כולל של 30 מיליון ש"ח. הזמנות הציבור לשתי הנפקות אלה הסתכמו ב־240 מיליון ש"ח: להנפקה מסוג "שגיא" בערך נקוב של 20 מיליון ש"ח, שהוצעה במחיר מינימום של 91%, נתקבלו הזמנות בסך 176 מיליון ש"ח ונמכרה במחיר של 96% מע"נ. להנפקה מסוג "גליל" בערך נקוב של 10 מיליוני ש"ח, שהוצעה במחיר מינימום של 85% מע"נ, נתקבלו הזמנות בסך 64 מיליון ש"ח ונמכרה במחיר 91.5% מע"נ.

סל המטבעות ירד

סל המטבעות ירד אתמול ב־0.02% ל־1.6775 ש"ח. בעוד שער הדולר [illegible] ל־1.6159 ש"ח, [illegible] ירד ל־1.9160 ש"ח, [illegible] נע בין 1.58 ל־1.60 ש"ח.

בשוק המניות [illegible] שערים, לעומת 122 שעלו [illegible] שנשארו בלי שינוי [illegible] ב־5% ויותר ו־28 עלו [illegible] נרשמו 2 "מוכרים בלבד" [illegible] בלבד", ב־37 נ"ע [illegible] מסחר.

המחזור בשוק המניות [illegible] 21.7 מיליון ש"ח, [illegible] ההסדר.

מניות ההסדר

במניות ההסדר עלו [illegible] רג' — 0.2; דיסקונט א' — [illegible] לעומתן ירדו [illegible] 0.5% במניות פועלים [illegible] נקלטו עודפי־היצע [illegible] בשעריהן. [illegible] בין 17.60% (דיסקונט א') [illegible] (המזרחי ש'), הפועלים [illegible] 17.69%, הפועלים [illegible] בל"ל — 17.67% [illegible] 0.25 מיליון ש"ח [illegible] למניות ההסדר.

במניות הבנקים [illegible] שמחירן להסדר עלתה [illegible] הבנק הבינלאומי ב־0.5% [illegible] בי' והספנות 0.1 [illegible] שנקלטו ללא שינוי [illegible] למניות הספנות 0.5 [illegible] ללא שינוי בשערן.

במניות החופשיות עלו [illegible] אורדן 5, דלק נפט 5, [illegible] דלק נפט א' עלו [illegible] ירדו ב־10%: תו.ג.ן, [illegible] אוקטגון, אלקטרה 5, [illegible] 1, תע"ש מהדל, [illegible] זכ' 5 ירדו ב־10.1% [illegible]

איגרות החוב

בשוק איגרות החוב [illegible] ב־0.49% ערך השוק של [illegible] לדולר, בעוד שהצמודות [illegible] ב־0.06% בממוצע, [illegible] המניות עלה ל־9.8 מיליון [illegible] 2 מיליוני ש"ח בסוג "שגיא" [illegible] מיליון ש"ח בסוג "גליל" [illegible]

מתחילת השנה עלו — [illegible] הצמודות למדד [illegible] והצמודות לדולר ב־9.1%.

פרס קורא להקמת אירגון למלחמה בטרור

מאת דליה רפאל, כתבנו בוושינגטון

וושינגטון. — בנאום תקיף ולא רגשני שארך בעשר דקות הציע מגן ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, להקים אירגון בין־לאומי רב־זרועות, שיאפשר מאבק יעיל בטירור בעולם.

בכל החזיתות

בהצעתו, פרט פרס את ה"חזיתות" לטיפול בהיבטים השונים של הטירור והאמצעים נגדו:

חזית פוליטית, שתקדם תיאום מדיני בין המדינות השונות.

חזית דיפלומטית — שתתאם פעולות דיפלומטיות בפורומים בין־לאומיים.

חזית מידע — שתפעל בתחום דעת־הקהל העולמית.

חזית כלכלית — שתקרא לסנקציות כלכליות נגד מדינות התומכות בטירור.

חזית משפטית — שתיזום, תקדם ותסכם הסכמי־הסגרה ואמנות בין־לאומית ותסייע באכיפתם.

חזית בטחונית — שתסייע בקביעת סטנדרטים בין־לאומיים להבטחת נוסעיה.

חזית טכנית־מבצעית — שתספק מידע טכני לסיוע במאבק בטירור.

אירגון כזה יהיה "גורם מרתיע בעל עוצמה ויסייע בחיזוק בטחוננו ויכולתנו להלחם ולנצח", הסביר פרס.

ללא פשרה

פרס הדגיש, כי לא תתכן כל פשרה עם טירור וטירוריסטים. כל הצעה, שטירור יכול להיות אמצעי לגיטימי, יגרום לתוהו ובוהו, שלא יאפשר חיים בין־לאומיים כלל. "הוא יהפוך את הדימוקרטיות המערביות לשדה־קרב", אמר.

בהתייחסו למזה"ת, אמר פרס, כי פגיעת הטירור באיזור ברורה. מנהיגים ערביים (ראשי ערים ומדינות) משותקים עקב האיומים על חייהם. אולם, "ערבים, בעיקר פלשתינים, הם הקורבנות השכיחים ביותר של הטירור הפלשתיני."

חיפוש אחר פתרון

ביחס למאמצי השלום, הדגיש, כי "שום אירגון או פרט, המעורבים בטירור, אינם יכולים להיחשב שותף למאמץ רציני לשלום באיזור. הוכחות תוחכות לידיים נקיות וגינוי, שאינו משתמע לשתי פנים, של הטירור, הן דרישות מוקדמות להשתתפות במו"מ (לשלום).

עוד הוסיף, כי המלחמה הבלתי־מתפשרת בטירור צריכה להיות מלווה בחיפוש כן אחר פתרון. "בהעדר תקוה, נשמע הד קריאותיהם של הקיצוניים הם יותר וההזמנה לאלימות מפתה יותר", אמר.

בעד דו־שיח

פרס סיכם באומרו, שכמו שהסתבר שהמלחמות באזורנו הן חסרות תכלית, כך יתברר שהטירור איננו אפקטיבי. המחנה הרוגל כדו־שיח ערבי־ישראלי גדל והולך. לפני חסידי האלימות תעמוד ברירה היסטורית משלהם: לנטוש את דרך המלחמה או להיות נידונים לאי־רלוואנטיות.

ההבדל בין התנגדות לטירור

לפני פרס, השמיע דברים בוועידה קלובים מאקסור מהליגה הערבית.

מאקסור, שהוא משקיף קבוע באו"ם, ונציג הליגה בארה"ב, צפה בעניין בנאומו של פרס. כדבריו, חזר הטיעון, שלא ניתן לנתק את מעשי הטירור מההקשר שבו הם מתרחשים. בגדה המערבית גורמים לו הסיפוח הישראלי והיחס הבזוי כלפי התושבים, אמר. לכן, מוצדק שם, לעתים, השימוש באלימות.

הוא טען, שיש להבחין בין התנגדות חוקית לטירור. עוד הוסיף, ששורש בעיית הטירור במזה"ת הוא חוסר־הרגישות של מדינות המערב לבעייה הפלשתינית. ישראל נוסדה במטרה לשחרר את המערב מרגשות־האשם שלו, הקשורים במעורבותו בשואה. לכן, אין מדינות המערב יכולות לתמוך בפלשתינים ובמאבקם, כמו שהן תומכות בקבוצות אחרות. התמיכה בערבים תיחשב סיוע להריסת ישראל, מעין המשך לשואה, אמר מאקסור.

חאסן ביטל נאומו

אתמול ביטל חאסן מלך מארוקו את נאומו המתוכנן לפני הוועידה, כשעה לפני שידורו. הניחושים הרקיעו שחקים. נציג שגרירות מארוקו אמר, כי השידור בוטל מסיבות טכניות. מארגני הוועידה אמרו, שלא היו כל קשיים טכניים בקשר בין ארה"ב למארוקו.

מקור המקורב למלך אמר לכתבת "על המשמר", כי אין לייחס לביטול הנאום כל משמעות פוליטית או אחרת. אין זה דבר בלתי־שיגרתי לגבי המלך האקצנטרי, בעל מצבי־הרוח המשתנים. עוד אמר, שכאשר מבקר המלך בארה"ב, הוא מתאכסן בבית־האירוח הרישמי ב"בלייר" ודורש מזון שונה מדי לילה. המימשל מעמיד משאית מלאת מזרנים לרשות הוד מלכותו.

רזון לא הגיע

הבוקר התעתד השגריר רזון לענות על שאלות הקהל בוועידה, לאחר נאום פרס, אך הוא לא הצליח להגיע עקב סופת־השלג המשתוללת בוושינגטון, ששיתקה את התנועה בבירה האמריקנית.

328 מכשירי וידאו מוברחים נתפשו באניה

מאת רפאל גאון כתבנו בדרום

יחידת משטרת נמל אשדוד גילתה אתמול במכולה שבבטן האוניה הישראלית "מרלין", שעגנה בנמל אשדוד, 328 מכשירי וידאו תוצרת "נשיונל" בערך כולל של שבע מאות אלף ש"ח.

לפי המסמכים באוניה, המכולה הזו היתה אמורה להכיל דבק תעשיה. כאשר המפקח אמין שבבו פתח את המכולה ראה שני משטחי חול ומאחוריהם המכשירים הארוזים.

"מרלין" עגנה לפני 10 ימים בחיפה ובודקים עתה אם שם נפרקו מכשירים כאלה. שני אנשים נעצרו לחקירה וייתכן שצפויים מעצרים נוספים.

לוי הדיח 4 מראשי משרדו

השר דוד לוי החליט להדיח ארבעה מראשי משרדו. המודחים הם ששון, רכב, מוד ושטיינר — נמסר אמש במהדורת חדשות, בקול־ישראל".

נודע כי ההדחות הן בעקבות פרשת מינויו של אבנר פרוסי לחברת "שיכון ופיתוח". כזכור מינוי זה בוטל לאחר שנודע כי התקבל בעקבות לחצים פוליטיים ותוך הבטחה לקנות את תמיכת העובדים תמורת הטבות. (שע"ח)

תאצ'ר תסייע

(סוף מעמוד ראשון)

כינוסה של הוועידה, מי ישתתף בה, במה ידונו בה וכיצד יפעלו המתכנסים להשגת המטרה.

"השלום האמיתי יושג, כאשר ישלימו הפלשתינים מרצון עם קיומה של ישראל, כאשר יזכו בזכותם להגדרה עצמית וכאשר יצהירו נציגיהם — יהיו אלה אנשי אש"ף או כל גורם אחר — כי הם פונים עורף לאלימות ומכירים בזכויותיה של ישראל," אמר האו.

תגובה פושרת

פקידים בריטיים וישראליים אמרו אמש בלונדון, כי בריטניה הגיבה תגובה פושרת על הצעת פרס, שלונדון תמלא תפקיד פעיל יותר בקידום תהליך השלום במזרח התיכון.

פקידים בריטיים וישראליים כאחד הוציאו מכלל אפשרות נקיטת יוזמה בריטית חדשה, במגמה להביא ליתר־התקרבות בין ישראל לירדן.

פקידים בריטיים בכירים הבהירו, כי לדעת לונדון, וושינגטון היא החייבת לצעוד בראש בכל הנוגע בתיווך בין ישראל לערבים. הפקידים הוסיפו, כי בשעה זו התנאים אינם מתאימים ביותר ליוזמה מעין זו.

אחד מעוזריו של פרס אמר לכתב "רויטר", כי פרס ושר החוץ הבריטי, ג'פרי האו, הסכימו ביניהם על החשיבות שבקיום התנופה הדיפלומטית. הוא אף ציין, כי האו הבטיח שבריטניה תעשה כל אשר ביכולתה כדי לסייע לקידום תהליך השלום. מצד אחר אמר האו לפרס, כי בעיני בריטניה, חיוני שכוחות ישראל יסוגו מרצועת הבטחון בדרום לבנון.

חימום עם בריה"מ

בהרצאה לפני קהל יהודי בלונדון, קרא פרס אמש להשכנת יחסים טובים יותר בין ירושלים למוסקווה, ורמז, כי ישראל עשויה לייחס חשיבות רבה יותר להקלת מצוקתם של יהודי בריה"מ מאשר לפתיחת שגרירות סובייטית בישראל, כתנאי להשתתפות בריה"מ בוועידת שלום מזרח־תיכונית.

בני־אדם מול רכוש

בנאומו, הבהיר פרס, כי ישראל אינה מתנגדת להשתתפות בריה"מ בוועידה בין־לאומית, שתסייע להשכנת שלום בין ישראל לירדן. אולם הוא עמד על דעתו, שהסובייטים חייבים "לשלם את המחיר", בכך שהם עצמם יעשו שלום עם ישראל.

בהתייחסו לפגישת־הגפל, שהתקיימה אשתקד בין נציגים סובייטיים וישראליים בפינלנד, אמר פרס, כי הסובייטים רתחו מזעם, כאשר מדינה קטנה כישראל הציגה להם תנאים, כאילו היתה מעצמה גדולה.

"ישראל סבורה, שהיתה לה הצדקה להעלות את הנושא של יהדות בריה"מ, יותר מכפי שהיתה לרוסים הצדקה לדון במעמד נכסיה של הכנסיה האורתודוקסית הרוסית בארץ הקודש. "האם אין בני־אדם חשובים יותר מרכוש?" שאל פרס.

תהליך השלום

להלן התייחס פרס לסוגיית חידוש היחסים הדיפלומטיים. "אנחנו מקווים, כי הם ישנו את עמדתם כלפי יהודי רוסיה. אם יעשו כן, לא נייחס חשיבות כה רבה לנוכחותם של דיפלומטים רוסיים ברמת־גן", אמר פרס.

בהקדמה לדבריו, הדגיש פרס את הצורך לקיים את תנופת תהליך השלום עם ירדן, הוא ציין, כי ישראל "סללה את הדרך" לתהליך זה ע"י הגמשת מדיניותה בשטחים.

בהמשך הרצאתו, קרא פרס להגשת סיוע כלכלי, ע"י בריטניה ושאר מדינות אירופה, למזה"ת, לרבות מדינות ערב וירדן, הסובלות מן התוצאות של הדרדרות מחירי הנפט.

מלחמת המפרץ

אשר למלחמת אירן־עיראק אמר, כי שורר שם מצב של היעדר נצחון לכל צד. הוא ציין, כי נצחון איראני יסכן את הערבים מבחינה דתית, ואילו ניצחון עיראקי יסכן את תהליך השלום. (ע"ר, ע"צ)

זכו בפיס — [illegible]

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס' 04/87 שהתקיימה ב־22/01/87 זכו הכרטיסים הבאים

בסך — 180,000 ש"ח זכה המספר 719356

הפרס המצטבר בסך 200,000.00 ש"חים עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 480,000 ש"חים [illegible]

בסך — 12,000.00 ש"ח זכה המספר: 071577.

בסך — 6,000.00 ש"ח זכו המספרים: 365886; 482735.

בסך — 300.00 ש"ח זכו המספרים:

003857; 048632; 054904; 111060; 128771; 165434; 226053; [illegible]

243175; 257656; 263584; 297001; 345083; 349530; 421803; [illegible]

458743; 467709; 469995; 523583; 553002; 577733; 599043; [illegible]

616373; 623377; 654315; 739616; 780051; 788443; 794083; [illegible]

בסך — 150.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 5984; 6049.

בסך — 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 314; 920.

בסך — 16.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 236; 462; 656.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 3 זכו בסך של — [illegible]

בסך — 5.00 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים:

005; 041; 070; 108; 112; 113; 178; 184; 239; 391; 395; 435; [illegible]

488; 573; 584; 591; 607; 749; 773; 779; 821; 942; 973; 979.

בסך — 2.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים:

01; 11; 15; 25; 32; 36; 37; 38; 39; 47; 48; 49; 52; 57; 66; 75; [illegible]

84; 86; 87; 89; 94; 96.

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים — 23.1.87

		בנקנוטים		העברות ותשלומים	
	יחידה	קניה	מכירה	קניה	מכירה
סל מטבעות	1			1.6664	1.6871
דולר אמריקני	1	1.57	1.64	1.6060	1.6260
מרק גרמני	1	0.86	0.91	0.8798	0.8907
לירה סטרלינג	1	2.42	2.53	2.4588	2.4894
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2636	0.2669
ין יפאני	100	1.03	1.08	1.0531	1.0662
גילדן הולנדי	1	0.76	0.80	0.7806	0.7903
פרנק שווייצרי	1	1.04	1.09	1.0566	1.0698
כתר שבדי	1	0.24	0.25	0.2467	0.2497
כתר נורווגי	1	0.22	0.23	0.2272	0.2300
כתר דני	1	0.23	0.24	0.2325	0.2354
מרק פיני	1	0.34	0.36	0.3520	0.3564
דולר קנדי	1	1.16	1.22	1.1833	1.1981
דולר אוסטרלי	1	1.02	1.10	1.0592	1.0724
ראנד דרום אפריקני	1	0.53	0.79	0.7795	0.7893
פרנק בלגי	10	0.41	0.43	0.4241	0.4294
שילינג אוסטרי	10	1.23	1.29	1.2520	1.2676
לירה איטלקית	1,000	1.22	1.29	1.2404	1.2559

טלקס

● החלילנית צוקרמן והפסנתרן מישל לסדרת הופעות בארץ

החלילנית יוג'יני צוקרמן והפסנתרן אנדרה מישל, שוב מארצות הברית יגיעו לקונצרט בסדרת הקונצרטים של "מוסיקה קאמרית במיטבה". הקונצרטים נערכים בכל הארץ על ידי C.A.I קונצרטים.

צוקרמן – הידועה בכינוי "אשת הפלאות המופלאה של עולם המוסיקה" – הופיעה עם מיטב התזמורות בעולם, ביניהן הפילהרמונית של לוס אנג'לס, תזמורת מינסוטה, התזמורת הקאמרית האנגלית והפילהרמונית המלכותית והוציאה תקליטים רבים.

אנדרה מישל זכה ב־1981 בפרס הגדול בתחרות ז'אן קליבורן, וב־1977 זכה בפרס אברי פישר לרסיטלים. הוא הופיע תחת שרביטם של גדולי המנצחים בעולם כמו אריך ליינסדורף, ג'יימס לווין, יוג'ין אורמנדי, רוסטרופוביץ וקלאוס טנשטאדט.

● עיריית ת"א מתכננת 25 מרפאות לנשים

בישיבת מזכירות מועצת פועלי ת"א־יפו, מסרה חביבה אבי־גיא, כי בעקבות ההצלחה בעבודתה של מרפאת המעקב לנשים בגיל מעבר, מתכננים הפעלת עוד 25 מוקדים כאלה.

במרפאה עוסקים בבדיקות אבחון של נשים בגיל מעבר, מדריכים נשים לביצוע בדיקה עצמית של השדיים, מייעצים בנושא התפריט העוזר למנוע מחלות לב. מגישים סיוע לצעירות הרוצות לדעת האם נכנסו להריון. את התשובה מקבלות הנבדקות בו במקום בתשלום סמלי של פחות מ־5 ש"ח.

יוסף שמי

● גרעין נחל רביעי בבית־שאן

בימים אלו הגיע לבית שאן גרעין הנחל הרביעי. החניכים בוגרי תנועת הצופים הוכשרו בשיתוף אגף הנוער במשרד הביטחון להתיישבות בעיירה למשך ארבע שנים ולשילוב שירות צבאי עם עבודה וחיי חברה בקהילה.

הגרעין גר בדירות מגורים בשכונות השונות וחבריו עובדים בתעשיה, גימון, ובשירות החברה בבתי־ספר כמורים בחינוך בלתי פורמלי. שלושת המחזורים הקודמים [illegible] היטב בחיי היישוב.

שלמה גלזר

פסק־דין במשפט רצח דפנה כרמון — היום

הבוקר יינתן פסק־דינם של שופטי בית־המשפט המחוזי בחיפה יוסף מרגלית, יוסף זהבי וד"ר דן ביין בפרשת רצח דפנה כרמון.

במשפט רצח דפנה כרמון הואשמו האחים מוחמד וכמאל סביחי, בן־דודם עאטף סביחי וחברו אחמד כוולי, כי בשבת 11 ביוני 82' סמוך לחצות חטפו את דפנה כרמון משדרות מוריה בחיפה שעה שעשתה דרכה מביתו של חברה מנחם רייך, שנהרג במלחמת־לבנון, אל בית הוריה. לטענת התביעה במרחק 50 מטרים מביתה נחטפה דפנה כרמון, נאנסה, נרצחה וגופתה הושלכה ליערות הכרמל. גופתה של דפנה כרמון התגלתה ב־5 ביולי, שלושה שבועות וחצי לאחר שנחטפה.

משפטם של ארבעת הנאשמים ברצח נמשך עשרה חודשים. אף שכתב האישום הוגש כבר לפני למעלה משנתיים. יצויין כי משך כשנה לא נמצאו סנגורים שהיו מוכנים לייצג את הנאשמים. הנאשמים אחמד כוולי ועאטף סביחי הואשמו והורשעו בחטיפתו ורציחתו של דני כץ ונידונו למאסר עולם.

סנגוריהם של הנאשמים עורכי־הדין מוסטפה לידאוי, כאמל קאסם ויהושע רובין דרשו לזכות את הארבעה וטענו במהלך המשפט, כי לא הוכח מעל ומעבר לכל ספק כי שרידי הגופה שנתגלו בכרמל הם של דפנה כרמון. במהלך המשפט העידה גם אמה של דפנה כרמון וכן אחת מחברותיה הטובות.

התובעות רות גולן ויהודית בנאי אמרו בסיכומי התביעה, כי הן סבורות שאשמתם של הנאשמים הוכחה מעל ומעבר לכל ספק ולפיכך ביקשו להרשיעם ברצח.

הבוקר, כאמור, יינתן פסק־הדין בבית־המשפט בחיפה. כתבנו מציין כי משטרת מרחב חיפה נערכת בכוחות מוגברים למנוע התפרצות יצרים באולם בית־המשפט ומחוצה לו.

פקיד בנק חשוד במרמה בהיקף של אלפי דולרים

פקיד בנק דיסקונט, החשוד כי הוציא במרמה דולרים מחשבון תושב חוץ וכספים אחרים מחשבון תושב מקומי ואף שבר לצורך זה 8 תכניות חיסכון של אותו מפקיד — שוחרר ביום חמישי בערבות, בבית משפט השלום בת"א.

יעקב אלמס, 28, מראשון לציון הועסק כפקיד במחלקת מטבע חוץ בסניף בנק דיסקונט בכיכר מלכי ישראל. בסניף זה הופקד חשבון מט"ח של תושב חוץ של קשיש בשם וילהלם ברנהרד. לחשבון זה נכנסו רנטות בשילינגים אוסטריים מדי חודש בחודשו והופקדו בו גם דולרים.

יעקב אלמס חשוד, כי המיר כספים מחשבונו של מר ברנהרד וזיכה את חשבונו הפרטי בבנק באותם סכומים. כדי שהמעשים לא יתגלו, נמנע משליחת הודעות על מצב החשבון והתנועות בו למפקיד. הוא חשוד כי בס"ה הוציא מחשבון זה 15,000 דולר וקנה בכספים אלה, בין היתר, מכונית "פיאט" ושיפץ את ביתו.

עוד חשוד יעקב אלמס, כי שכנע את חברו רוני מרדכי לפתוח חשבון בסניף הבנק שבו עבד והוא עשה בו כבתוך שלו. הוא מכר תעודות פקדון שכירות (תפ"סים) שהופקדו בחשבון והפקיד התמורה בחשבונו. כמו כן, שבר 8 תכניות חיסכון של אותו מפקיד. נטל את הכספים ויצר בחשבונו של רוני מרדכי יתרת חסר גבוהה בגלל גניבותיו. החשוד נעצר ביום רביעי השבוע ושוחרר בערבות לשם הבטחת הופעתו בבית המשפט. רס"ר המשטרה גילה הליאס, אמרה כי אין התנגדות לשחרור החשוד בערבות בטוחה בתנאי שיתייצב במיפלג הונאה בת"א פעם בשבוע ויפקיד דרכונו במשטרה. (עתי"ם)

נסתיים הדיון בעתירות בפרשת נקש — מתן ההחלטה נדחה

בית המשפט הגבוה לצדק סיים ביום ה' לשמוע את טיעוני העותרים בפרשת הסגרתו של ויליאם נקש לצרפת, ודחה את מתן ההחלטה למועד אחר.

בפתיחת הדיון הגיש בא כוח חברי הכנסת עו"ד אברהם גל תצהיר בו הוא מודיע, כי מרשיו חוזרים בהם מדרישתם להורות על הסגרתו של נקש לצרפת, ובמקום זאת הם מבקשים שבית המשפט יורה להחזיר את הנושא להחלטה חוזרת של שר המשפטים. לדברי חברי הכנסת גם לשר המשפטים התגלו עתה שיקולים ועובדות רבים וכבדי משקל אשר לא היו קודם לכן לנגד עיניו, ואשר לדבריהם יביאו אותו להחלטה להסגיר את נקש.

עוד נאמר בתצהיר, כי אם בית המשפט יחליט להחזיר את ההחלטה לשר המשפטים, מציעים העותרים להנחות את שר המשפטים בשיקוליו בכמה קריטריונים, כך למשל, ששיקולים הומניטאריים ישמשו גורם לאי־הסגרה אך ורק במקרים קיצוניים.

מרבית הדיון הוקדש לשמיעת טיעוניו של בא־כוח 12 הפרופסורים פרופ' שמעון שטרית. שטרית אמר בין היתר, כי כל ההודעות על מותם של אסירים בבתי כלא צרפתיים הן חסרות ביסוס. לדבריו, שר המשפטים הפר את החובה המוטלת עליו לשקול את השיקולים להסגרה כראוי ונכון.

בפני שופטי בג"צ עומדות כעת 3 אפשרויות עיקריות להחלטה: לדחות את העתירות, וכך ישוחרר נקש לאלתר, להורות על הסגרתו לצרפת, או להורות להחזיר את הנושא כולו לשיקול נוסף של שר המשפטים. (עתי"ם)

ועונו עתר לבג"ץ — לאפשר לו לפגוש את חברתו

מאת רפאל גאון כתב "על המשמר"

עו"ד אמנון זכרוני הגיש אתמול בשמו של מרדכי וענונו פניה לבג"ץ נגד גורמים בטחוניים, שיבואו תימוכין מדוע לא יאפשרו קיום פגישה בין מרדכי וענונו לבין ג'ודי זימט, חברתו.

הפניה מנומקת בהעדר סמכות למנוע את הביקור וגם אם קיימת סמכות כזו, היא מופעלת בשרירות לב, מאחר שנעשו כל הסידורים למנוע העברת מידע.

נימוקי הפניה לבג"ץ הודפסו בשישה עמודים וצורפו לה שני תזכירים — של ג'ודי זימט ושל וענונו. התשובה תינתן תוך חמישה ימים, והדיון ייערך בפני שופט בית משפט מחוזי בירושלים ב־29 לינואר בנוכחות הצדדים.

עו"ד זכרוני פנה אתמול למפקד הכלא, שבו מוחזק וענונו והסב את תשומת ליבו לעובדה, שועננו נחלש מאוד בעקבות הצום, הנמשך מזה 19 ימים.

חד"ש קוראת:

• נגד ממשלת הגזירות!

• למען לחם, עבודה ושלום!

בשבת, 24.1.87

בשעה 17.30

בתל־אביב, שד' בן גוריון פינת דיזנגוף

★ בסיום ההפגנה — עצרת בכיכר דיזנגוף ★

בפלילים

הוארך מעצרו של קטין החשוד בדקירת נער

מאת זהבה מוזס כתבת "על המשמר"

בית המשפט לנוער האריך אתמול בחמישה ימים את מעצרו של קטין בן 16.5 מבת־ים. הקטין נעצר בתחילת השבוע כחשוד בדקירתו של חיים אוקטן, תלמיד תיכון מיהוד.

השניים בילו ביום שישי בלילה במועדון "התיאטרון" ברחוב מנדלה בת"א. לפתע דרך אחיו של חיים בשעת ריקוד על רגלו של הנער מבת־ים. בין השניים פרצה תגרה וכשניגש חיים אוקטן להפריד בין הניצים נדקר. כאמור הוארך מעצרו של החשוד בדקירה. המשטרה מבקשת ממי שראה או יודע פרטים נוספים על האירוע לפנות למחלק הנוער במרחב הירקון רח' הרכבת 14 ולמסור עדות.

הוגשו כתבי אישום נגד החשודים ברצח בן־זיקן

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר"

כתבי אישום בגין אשמת רצח סוחר הסמים אברהם בן זקן מגבעת אולגה הוגשו אתמול לבית המשפט בחיפה נגד אליהו סבג בן 28 מתל חנן, שמעון אבו עויז בן 28 ממגדל העמק ונגד מיכה גיזרי בן 24 מתל חנן.

התובעת רות גולן טוענת בכתב האישום, כי שמעון אבו עויז רכש מבן זקן קוקאין ב־170 דולר ובשני מקרים נוספים רכשו ממנו שלושת הנאשמים כמות של [illegible] גרם סם בכל פעם. לטענתה השלושה חשו עצמם מרומים כיוון שהסם עורבב בחול ולפיכך דרשו מבן־זקן פיצוי. בליל ה־19 בדצמבר נסעו השלושה לביתו של דוד אלגי בגבעת אולגה שם התגורר בן־זקן באותה עת, כדי לרכוש ממנו סמים ולקבל את התחייבותו לפצותם. הם הגיעו לביתו סמוך ל־4 לפנות בוקר. בין סבג לבן־זקן פרץ ויכוח, והאחרון הכה את סבג ודקרו קלות בצוואר.

שלושה הנאשמים עזבו את המקום בנסיעה למגדל העמק במכונית הסובארו של אבו עויז. כשהגיעו למגדל העמק נטלו אקדח אף־אן, שהוחזק במקום מסתור על ידי אבו עויז ושבו סמוך ל־7.30 בבוקר לגבעת אולגה. אבו עויז וסבג קראו לבן־זקן לצאת וסבג ירה בו מטווח קצר. השלושה מואשמים ברצח.

נפתח משפט חקק; עדת מפתח מסרבת להעיד

משפטו של המסעדן גזי חקק, הנאשם בהברחת הירואין לישראל, החל ביום חמישי בבית המשפט המחוזי בתל אביב, תוך סירובה של עדה מרכזית מטעם התביעה מרים זגל להעיד נגדו, מחשש שתפליל עצמה.

מרים זגל עבדה כמלצרית במסעדתו של גזי חקק. היא נלכדה לפני כשנה בנמל התעופה בן גוריון כשבכליה למעלה מק"ג הרואין נקי. היא הועמדה לדין, הורשעה, ונפסקו לה 7 וחצי שנות מאסר. בהודעותיה במשטרה, שנמסרו בבית המשפט, היא קשרה את גזי חקק למשלוח ההירואין. חקק שהה אז בהולנד, ונעצר לבקשת משטרת ישראל והוסגר לארץ.

ביום חמישי, בתחילת משפטו של חקק, הועלתה מרים זגל להעיד מטעם התביעה אבל היא הכריזה בצורה נחרצת, כי אין היא מוכנה להעיד, מחשש שהיא תפליל עצמה.

השופט מנחם אלון הסביר לעדה כי יש לה חסינות ועדותה לא תפליל אותה. אולם היא עמדה על שלה ולא היתה מוכנה להעיד. בעקבות זאת הודיעה התביעה, כי יש בידה עדות של אסירה ששמעה ממרים זגל שהיא חוששת להעיד.

במהלך הדיון הוצגו בבית המשפט שלוש שקיות מלאות הרואין ועל אלה נסבה העדות השניה, עדותו של איש המשטרה דן דקל. בתום חקירה נגדית ארוכה של העד על ידי הסניגור עו"ד שמואל צאנג אמר העד כי אין הוא מסוגל לומר בוודאות שהשקיות שהוצגו בבית המשפט הן אותן שקיות שנתפסו בנמל התעופה. המשפט יימשך ביום ראשון.

(עתי"ם)

למשפחה ולקיבוץ גת

אתכם באבלכם במות

יעקב מאיום

חברים בקיבוץ העוגן

למשפחת מרבך

משתתפים באבלכם במות יקירכם

מאיר מרבך

קיבוץ שריד

למשה נימרי ולמשפחה

אנו משתתפים בצערכם על מותה של

אוליה (זהבה) בלומברג

בית "על המשמר"